

Vlaanderen
is ondernemen

Het Agentschap Innoveren en Ondernemen
en het “Fonds voor Flankerend Economisch
en Innovatie Beleid – Hermesfonds”

JAARVERSLAG 2017

Overzicht

VOORWOORD.....	3
MISSIE VAN HET AGENTSCHAP INNOVEREN EN ONDERNEMEN	4
DEEL I: ACTIVITEITEN VAN HET AGENTSCHAP INNOVEREN EN ONDERNEMEN IN EIGEN BEHEER.....	7
1. Informeren en oriënteren	
2. Bevorderen van het ondernemerschap	
3. Stimuleren van groei, transformatie en innovatie	
4. De omgevingsfactoren faciliteren	
5. Opdrachten van de Vlaamse Regering	
6. Ondersteuning van internationale samenwerking	
7. Transitie Industrie 4.0	
DEEL II: STEUNINSTRUMENTEN ONDER BESLISSING VAN HET BESLISSINGSCOMITÉ BIJ HET HERMESFONDS.....	64
1. Beslissingscomité bij het Hermesfonds	
2. Stimuleren van groei, transformatie en innovatie	
3. Cofinanciering van internationale projecten	
4. Clusterbeleid en specifieke initiatieven	
DEEL III: BEHEER EUROPESE STRUCTUURFONDSEN.....	82
1. Een efficiënt beheer van het EFRO-fonds: Vlaams EFRO-programma	
2. Een efficiënt beheer van het EFRO-fonds: Interreg-programma's	
DEEL IV: WERKING EN ORGANISATIE	88
1. Organisatiestructuur	
2. Personeel	
3. Organisatiebeheersing	
4. Informatica & Processen	
5. Monitoring	
6. Communicatie	
BIJLAGEN	96

VOORWOORD

Op 1 januari 2016 werd de fusie tussen het Agentschap Ondernemen en het IWT afgerond en ging het Agentschap Innoveren & Ondernemen (VLAIO) van start. Dit agentschap is het unieke aanspreekpunt voor ondernemers en ondernemingen in Vlaanderen voor alles wat met hun bedrijfsactiviteiten te maken heeft. Startende ondernemers, ondernemers, individuele ondernemingen en groepen van ondernemingen kunnen met hun vragen voor informatie, hulp en steun bij het agentschap terecht. Het versterken van de klantgerichtheid van de overheid is de rode draad in de werking van het agentschap. Dat betekent: instrumenten die afgestemd zijn op de behoeften en vragen van ondernemers en ondernemingen en duidelijkheid, eenvoud en transparantie (lage drempels, snelle en simpele procedures) in organisaties, structuren en instrumenten.

Na de oprichting van het agentschap in 2016, hebben we in 2017 veel aandacht besteed aan de verdere integratie van het agentschap op het vlak van dienstverlening, steuninstrumenten en interne werking. In de loop van 2017 werd de nieuwe, klantgerichte aanpak die de ondernemer centraal plaatst ontwikkeld. Het beeld dat we uitdragen is niet meer gericht op de verschillende instrumenten en diensten van het Agentschap Innoveren & Ondernemen maar op de heldere boodschap dat VLAIO er is ter ondersteuning van alle ondernemers: 'Neem contact, vertel ons welke noden jouw bedrijf heeft. Onze medewerkers zullen deze concrete behoefte vertalen naar producten en diensten op jouw maat.' De focus lag hierbij op het benutten van de kansen van de fusie van het Agentschap Ondernemen en het IWT en het zoeken naar synergie tussen het instrumentarium op het vlak van innovatie en ondernemen. Er werd een groot project opgezet gericht op de uitbouw van een logisch en geïntegreerd ondersteunings- en dienstverleningslandschap, met een verdere integratie van de frontoffice, een gedeeld dossiersysteem en een gespecialiseerde backoffice. Daarnaast werd ook heel wat aandacht besteed aan de afstemming van de economie- en innovatie-instrumenten op het vlak van steun zodat ondernemingen een logisch samenhangend beeld krijgen van de maatregelen waarvan ze gebruik kunnen maken.

De interne hervormingen om dit waar te maken, worden afgerond begin 2018. Het belangrijkste project voor 2018 zal er dan ook in bestaan deze nieuwe benadering verder te verfijnen en in de markt te zetten met de bedoeling om een breder ondernemingspubliek aan te spreken.

Naast dit grote traject zal het agentschap in 2018 ook sterk inzetten op het communiceren en zichtbaar maken van de resultaten van de werking van het agentschap en interessante cases op het vlak van innovatie en ondernemerschap verzamelen.

Uiteraard blijft ook de recurrente werking en de continuïteit van steun- en dienstverlening in 2018 een belangrijke prioriteit voor het agentschap. We zullen er in 2018 alles aan doen om de transitie naar een nieuwe werkwijze en vernieuwde instrumenten voor onze klanten zo naadloos mogelijk te doen verlopen.

Bernard De Potter

Administrateur-generaal

MISSIE van het Agentschap Innoveren en Ondernemen

Gedreven door de noden van de ondernemingen en de economische en maatschappelijke uitdagingen draagt het Agentschap Innoveren & Ondernemen bij tot een versterkt klimaat van duurzame economische groei en jobcreatie in Vlaanderen via:

1. het stimuleren van alle vormen van ondernemerschap;
2. het verhogen van het groeipotentieel en het innoverend vermogen van de Vlaamse ondernemingen;
3. het creëren van stimulerende omgevingsfactoren voor het ondernemen.

In het kader van de vervulling van de missie, vervult het agentschap essentieel een regisseursrol en treedt het slechts op als actor in complementariteit met de activiteiten van de private sector en intermediaire organisaties.

TAKEN zoals vermeld in het besluit

Om de missie waar te maken, voert het Agentschap Innoveren & Ondernemen, op het grondgebied van het Vlaamse Gewest, de volgende taken uit:

4. het informeren van ondernemers en kandidaat-ondernemers over ondernemerschap en innovatie;
5. het creëren van een cultuur van ondernemerschap en innovatie bij ondernemers en kandidaat ondernemers;
6. het stimuleren en ondersteunen van andere bestuurslagen en beleidsdomeinen binnen de Vlaamse overheid tot het voeren van een innovatiegericht en ondernemingsvriendelijk beleid;
7. het aansturen en organiseren van een frontoffice als universele toegangspoort voor de ondernemingsvragen aan de overheid en voor specifieke vragen over het overheidsinstrumentarium gericht op ondernemingen;
8. het selecteren en financieel steunen van projecten en activiteiten van ondernemingen, maar ook van andere instellingen, organisaties en personen, ter bevordering van het innoverend vermogen en ondernemerschap;
9. het regisseren en coördineren van een actief en transparant netwerk van actoren die middelen ontvangen van het agentschap voor de uitvoering van projecten en activiteiten ter bevordering en ondersteuning van het innoverend vermogen en ondernemerschap in Vlaanderen;
10. het ontwikkelen en uitvoeren van het ruimtelijk-economisch beleid, met inbegrip van het brownfieldconvenantenbeleid en bemiddelingsopdrachten;
11. het coördineren en uitvoeren van de taken met betrekking tot 'toegang tot het beroep' in het algemeen en in het bijzonder de taken met betrekking tot ondernemersvaardigheden, ambulante en kermisactiviteiten en beenhouwer-spekslager;
12. het ontwikkelen en uitvoeren van een integraal handelsvestigingenbeleid, waaronder in het bijzonder het behandelen van socio-economische vergunningen;
13. het gericht faciliteren en financieel ondersteunen van de deelname aan 'ondernemingsgeoriënteerde' internationale programma's;
14. het uitvoeren van opdrachten voor de Europese Commissie, waaronder het beheer van de EFRO-fondsen;
15. promotie van design en productontwikkeling
16. het administratieve en inhoudelijke en financiële beheer en de opvolging van initiatieven en opdrachten, opgedragen door de Vlaamse Regering;
17. het uitvoeren van taken van beleidsondersteuning.

Het agentschap in cijfers (2017)

Middelen

VLAIO Personeel
343

VLAIO Hermes budget
€ 606 miljoen

Apparaatskost
€ 30 miljoen

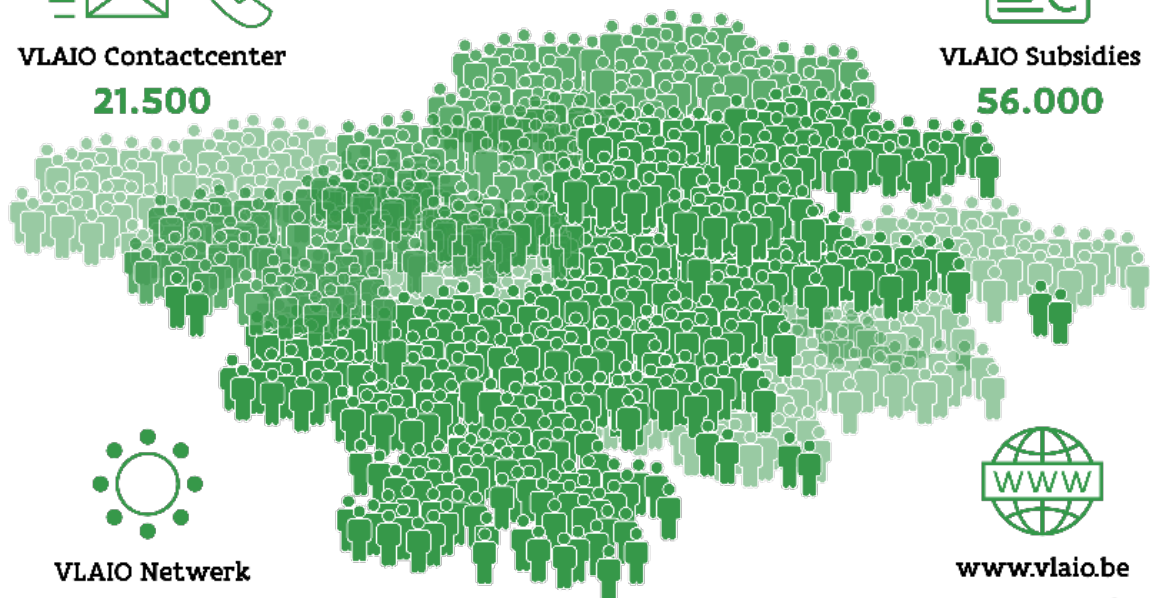
Bereik van het agentschap...

VLAIO Contactcenter
21.500

VLAIO Subsidies
56.000

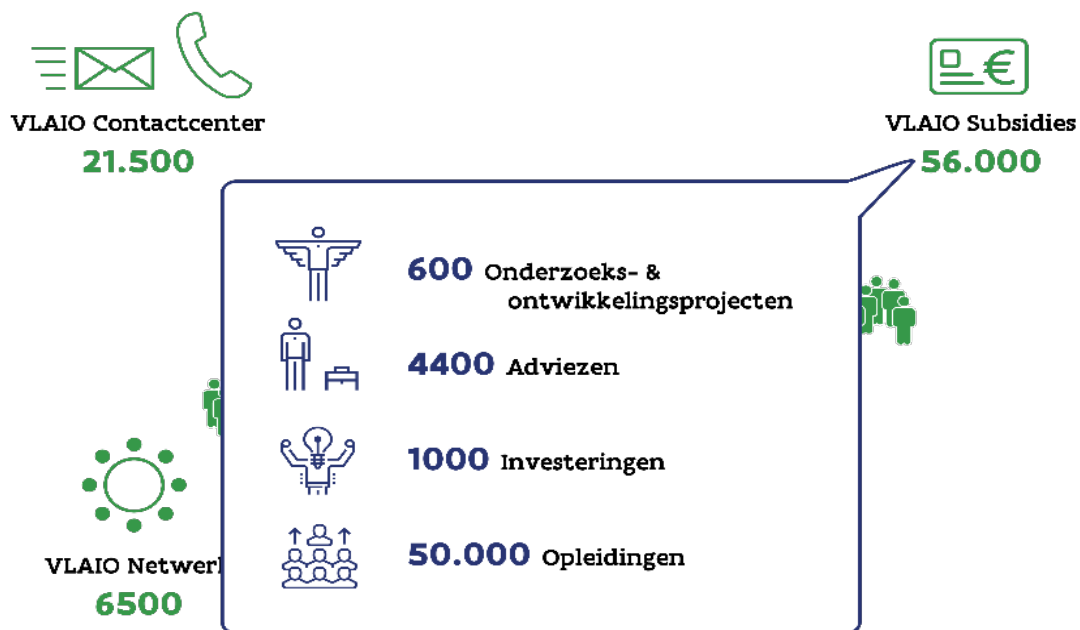

VLAIO Netwerk
6500

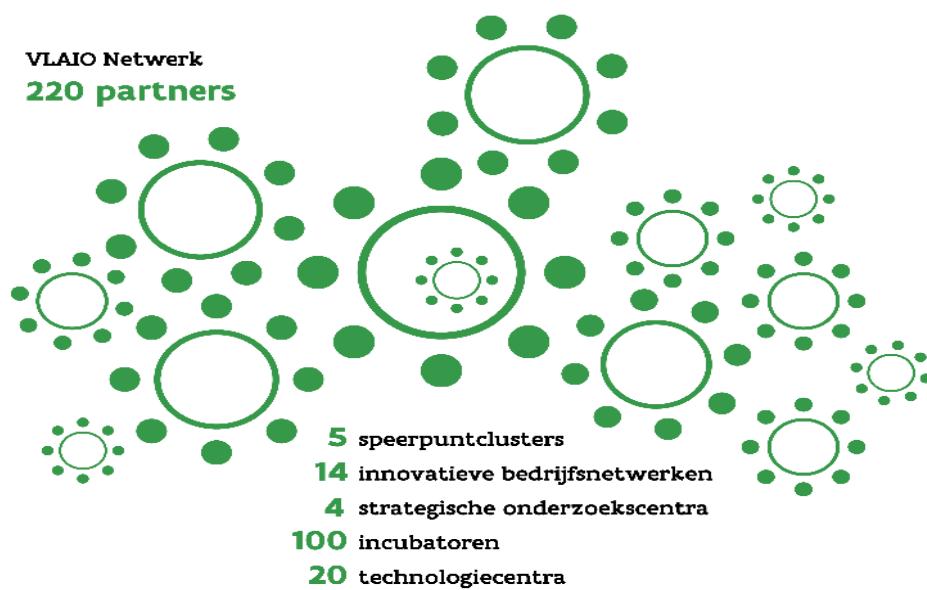

www.vlaio.be
1.275.750

Subsidies voor...

In samenwerking met...

DEEL I

**Activiteiten van het Agentschap Innoveren en
Ondernemen in eigen beheer**

1. Informeren en oriënteren

Het Agentschap Innoveren & Ondernemen (VLAIO) staat in voor het informeren van ondernemers en kandidaat-ondernemers over ondernemerschap en innovatie en probeert hen wegwijs te maken in het aanbod van de overheid en de ondersteuningsmogelijkheden die aan ondernemers aangeboden worden. Om deze opdracht uit te voeren heeft VLAIO een frontoffice uitgebouwd die bestaat uit een contactcenter in nauwe samenwerking met de innovatiecentra en Flanders DC voor creatieve ondernemingen. Aanvullend hieraan werkt het agentschap ook aan een digitaal loket dat de toegang tot het agentschap nog laagdrempeliger moet maken en ondernemers een overzicht zal bieden van hun interacties met de overheid. Daarnaast zet VLAIO ook in op het stimuleren en ondersteunen van andere bestuurslagen en beleidsdomeinen binnen de Vlaamse overheid tot het voeren van een innovatiegericht en ondernemingsvriendelijk beleid. Dit gebeurt onder andere via het opzetten van een goede samenwerking met de lokale besturen.

1.1. Algemene werking frontoffice

VLAIO is de geïntegreerde frontoffice voor ondernemingen die hun weg zoeken in het landschap. Dit betekent dat het agentschap een universele toegangspoort vormt voor ondernemers met vragen aan de overheid en voor specifieke vragen over het overheidsinstrumentarium gericht op ondernemingen. Daarbij is het de bedoeling dat de ondernemer niets van het complexe landschap merkt en kan vertrouwen op zijn bedrijfsadviseur tot het einde van het traject. De kern van de geïntegreerde frontoffice wordt gevormd door het VLAIO Contact Center en de vzw Team Bedrijfstrajecten (de vroegere innovatiecentra).

In de loop van 2017 werden de nodige voorbereidingen getroffen om op 1 januari 2018 de vernieuwde werking van de geïntegreerde frontoffice werking te kunnen opstarten, samen met een nieuwe website voor VLAIO die voortaan vanuit de dienstverlening aan bedrijven start.

Het Contact Center werd verder uitgebouwd tot centrale spil van de geïntegreerde frontoffice werking: een eengemaakte CRM voor de verschillende partners, de monitoring van ondernemersvragen, registratie klantenfeedback, diensten- en productcatalogoog met zoektool, intranet voor tools en afsprakenkaders, frontpage op vlaio.be

Om de doelstellingen van de geïntegreerde frontoffice te kunnen uitvoeren wordt er daarnaast ook nauw samengewerkt met andere gespecialiseerde frontoffices (Flanders DC, FIT, NCP/EEN, PMV, Speerpuntclusters,...) en de andere afdelingen van het agentschap.

In het voorjaar 2018 zal de fusie van de 5 innovatiecentra tot 1 vzw Team Bedrijfstrajecten gerealiseerd zijn en kan de lancering van de geïntegreerde frontoffice met een uitgebreide communicatiecampagne opgestart worden. Daarnaast zullen in de loop van 2018 de passende tools verder ontwikkeld worden, afsprakenkaders tussen partners fijngesteld worden en diverse overlegfora georganiseerd worden.

1.2. Contact Center

Werking van het Contact Center

Het Contact Center vormt het centraal aanspreekpunt van het Agentschap Innoveren en Ondernemen. De generieke mailbox info@vlaio.be, het centraal telefoonnummer 0800 20 555 en de provinciale buitendiensten fungeren hierbij als centraal aanspreekpunt voor ondernemers.

De informatieverstrekking over diensten en producten van het agentschap wordt zo veel mogelijk door het Contact Center afgehandeld. Dossiergebonden vragen worden door het Contact Center rechtstreeks doorverwezen naar de betrokken dienst. Het Contact Center staat tevens in voor het beantwoorden van vragen over overheidsmaatregelen door ondernemers die niet weten tot wie ze zich moeten richten. De ondernemer kan er onder andere terecht voor informatie over subsidies, starten met een onderneming, financiering, vergunningen en regelgeving.

Tendensen 2017

De wijzigingen in het subsidieaanbod hadden een duidelijk effect op het aantal en de aard van de vragen die aan het Contact Center werden gesteld. Vooral de nieuwe hinderpremie genereerde heel wat vragen van ondernemers die geen ervaring hadden met e-ID of ondernemers die wilden weten waarom zij geen recht hadden op de hinderpremie. Aan de andere kant bleek dat ondernemers duidelijk minder problemen hadden met de nieuwe inlogprocedure via ACM/IDM voor de online steunaanvragen. Het aantal telefoontjes met inlogproblemen lag 30% lager dan in vergelijkbare maanden in 2016.

Verder zagen we in 2017 een stijging van het aantal vragen m.b.t. opstartformaliteiten (+ 50%) en vergunningen (+17%).

Globaal ontving het Contact Center 27% meer vragen t.o.v. het jaar 2016.

Tabel: totaal aantal vragen Contact Center¹

Aantal vragen/jaar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Accountmanagement	272	182	199	207	227	260	104
Vraagarticulatie	954	1.203	1.975	2.346	3.032	3.668	4.589
Informeren	1.255	3.020	4.234	3.219	4.594	3.097	1.884
Eerstelijnsvragen	3.603	9.599	9.442	9.695	12.085	9.708	14.835
Eindtotaal	6.084	14.004	15.850	15.467	19.938	16.733	21.412

¹ **Eerstelijnsinformatie:** algemene vragen die geen directe financiële of belangrijke impact op de onderneming van de vraagsteller.

Informatieverstrekking: het beantwoorden van vragen waarvoor geen opzoekwerk noodzakelijk is. Deze vragen hebben een financiële of belangrijke impact op de onderneming van de vraagsteller kunnen hebben (bv. vragen naar de toepasbaarheid van bepaalde subsidies zoals de kmo-portefeuille, de hinderpremie, ...)

Vraagarticulatie: omvat het vertalen en interpreteren van de noden van ondernemers. Voor het beantwoorden van deze vragen is een zekere specialisatie en inzicht vereist. (bv. vragen i.v.m. nodige vergunningen, mogelijke subsidies voor een bepaalde investering, ...)

Accountmanagement: het beantwoorden van complexere vragen van ondernemingen met betrekking tot overheidsmaatregelen en het wegwijs maken van bedrijven in overheidsregelgeving, steunmaatregelen en verplichtingen. Er zijn doorgaans meerdere contacten met de ondernemers en/of andere betrokken partijen en/of overheden vereist.

Tabel: thema's van de gestelde vragen

Thema van de vragen	Aantal vragen	Aandeel
Starten met een bedrijf	10.862	51%
Financiering & Subsidies	5.851	27%
Interne werking & Communicatie	1.238	6%
Overige ²	3.461	16%

Gebruikte kanalen

Het centrale 0800-nummer is uitgegroeid tot het belangrijkste communicatiekanaal voor het Contact Center. Momenteel komen ongeveer 60% van de vragen via dit nummer binnen.

Tabel: gebruikte kanalen bij contact met het Contact Center

Gebruikte kanalen	
0800 20 555	60%
info@vlaio.be	35%
Overige	5%

Vooraf voor eenvoudige vragen of vragen door prestarters (Centrale Examencommissie) wordt voor het 0800-nummer gekozen. Complexere vragen worden dan weer meestal per mail gesteld.

Doorlooptijd vragen

De systematische opvolging van vragen sinds 2013 door het Contact Center heeft een positieve impact gehad op de antwoordtermijnen van vragen. Vragen van ondernemers worden in 96% van de gevallen binnen de 3 werkdagen volledig beantwoord. 93% krijgt voor het einde van de volgende werkdag een reactie. Complexere vragen en vraagstellers die niet meteen terug bereikbaar zijn, zorgen ervoor dat er steeds een gedeelte van de vragen een doorlooptijd van meer dan 3 dagen heeft.

Klantentevredenheid

Wekelijks werd via een beperkte steekproef de tevredenheid van ondernemers over de werking van het Contact Center bevraagd. Op een schaal van "zeer ontevreden, ontevreden, voldoende, goed, zeer tevreden", gaf 86% van de bevroegde ondernemers aan goed of zeer tevreden te zijn over de snelheid. 81% gaf aan goed of zeer tevreden te zijn over het antwoord.

Vooruitzicht 2018

De daling van het aantal informatieve vragen over de eigen producten en diensten zal zich in 2018 vermoedelijk doorzetten door een verdere vereenvoudiging van processen en regelgeving. Vooral de afschaffing van de regelgeving m.b.t. de beroepsbekwaamheid zal een impact hebben op het aantal contacten.

---

² Onder overige valt een zeer ruime waaier aan thema's waaronder: vergunningen, milieu, energie, vestiging, design, intellectuele eigendom, werking partnerorganisaties Agentschap Innoveren & Ondernemen, internationaal ondernemen, ...

Anderzijds zal het Contact Center in 2018 een centrale rol vervullen in de werking van de frontoffice en het VLAIO-netwerk. We verwachten daarom een stijging van het aantal complexere vragen, maar kunnen daarvoor beroep doen op partners uit het VLAIO-netwerk en de vzw Team Bedrijfstrajecten.

Het Contact Center zal verder inzetten op concrete werkafspraken met strategische partners (vzw Team Bedrijfstrajecten, Vlaamse Infolijn, PMV, FIT, Flanders DC, ...) en met de uitvoerders van door het Agentschap Innoveren & Ondernemen ondersteunde projecten om zo het volledige producten- en dienstenaanbod van de (Vlaamse) overheid naar ondernemers toe te ontsluiten.

1.3. VZW team Bedrijfstrajecten (Innovatiecentra)

De Innovatiecentra begeleiden in 2017 zowel startende ondernemers, kmo's als grote ondernemingen. Ondernemingen konden in 2017 terecht bij een van de vijf Innovatiecentra in Vlaanderen om hen wegwijs te maken in het kennislandschap en door te verwijzen naar anderen die de nodige knowhow in huis hebben om uw innovatieplannen te ondersteunen. Daarnaast bieden de innovatiecentra ook verschillende tools aan om een innovatief idee om te zetten in een nieuw product of dienst en voor begeleiden zij ondernemingen bij een subsidieaanvraag.

Voor de Innovatiecentra stond 2017 in het teken van de voorbereiding van de fusie van de 5 innovatiecentra tot één geïntegreerde nieuwe organisatie: de VZW team Bedrijfstrajecten. In het najaar van 2016 werd per Innovatiecentrum een addendum bij het lopende convenant opgemaakt. Deze addenda werden van kracht op 1 januari en legden onder meer een nieuwe set van na te streven KPI's op. Daarnaast voorzagen de addenda ook in een fusietraject van de 5 Innovatiecentra tegen eind 2018.

In april 2017 werd door de voogdijminister beslist om versneld over te gaan tot die fusie tegen begin 2018. Daarvoor werd, in eerste instantie met ondersteuning van een externe organisatiedeskundige, via organisatiebrede werksessies eind 2017 een nieuw organisatiemodel als opstartbasis uitgewerkt. Daarnaast ging er ook veel aandacht naar de juridisch-administratieve voorbereiding van de opstart van de nieuwe vzw. Eind november werd de opmaak van de ontwerpstatuten en een ontwerp van Convenant voor de eengemaakte vzw afgerond.

Verder dienden voor tal van administratieve regelingen en overeenkomsten voorbereidingen te worden getroffen om bij omschakeling tijdig te kunnen worden aangepast .

Eind 2017 was alles maximaal voorbereid zodat ook al de noodzakelijke beslissingen zouden kunnen worden genomen op een eerste Raad van Bestuur van de eengemaakte vzw. Op 22 december 2017 keurde de Vlaamse Regering de statuten goed van de nieuwe vzw evenals het Convenant dat met die vzw na oprichting kon worden afgesloten.

Inmiddels is de vzw 'Team bedrijfstrajecten' opgericht op 8 januari 2018 en werd op die datum ook een eerste volwaardige raad van Bestuur samengeroepen. Verwacht wordt dat de fusie zal afgerond zijn eind maart 2018.

1.4. Flanders DC

Voor ondernemersgerichte vragen en one-to-one begeleiding van ondernemingen uit de culturele en creatieve sectoren is Flanders DC het eerste aanspreekpunt. Flanders DC verspreidt de boodschap van ondernemerschap naar zo veel mogelijk potentiële creatieve ondernemers.

Flanders DC zet daarbij ook in op sensibilisering en toeleiding naar de generieke projecten die voorzien zijn binnen de werking rond Ondernemerschap. Deze projecten krijgen op hun beurt de opdracht om nauw samen te werken met Flanders DC en er zo voor te zorgen dat hun project ook geschikt is voor de creatieve economie.

Het Agentschap Innoveren & Ondernemen zorgt voor het beheer en de opvolging van de convenanten tussen de Vlaamse overheid en Flanders DC. In 2017 werd voor de werking van Flanders DC vanuit het Hermesfonds 2.400.000 euro voorzien.

1.5. Uitbouw digitaal loket

Naast de fysieke frontoffice met het VLAIO-Contact Center, de VZW team bedrijfstrajecten en Flanders DC, bouwt het Agentschap Innoveren & Ondernemen met de steun van Vlaanderen Radicaal Digitaal ook een digitale frontoffice voor de Vlaamse overheid, e-loket voor ondernemers, uit. Samenwerking met agentschappen en departementen met dienstverlening richting ondernemers en afstemming met de doelgroep staan centraal om maximaal meerwaarde te creëren.

In 2017 werd een eerste basisversie van het e-loket voor ondernemers uitgewerkt die in 2018 gelanceerd zal worden. Uitgangspunt is dat de ondernemer op één plaats via selfservice onder meer een gecentraliseerd en up-to-date statusoverzicht kan raadplegen van zijn dossiers en aanvragen kan opstarten voor subsidies, premies, erkenningen en vergunningen van het Agentschap Innoveren & Ondernemen, het departement Werk en Sociale Economie, Flanders Investment & Trade en Syntra Vlaanderen. De ondernemer zal hierbij maar één keer hoeven in te loggen over alle systemen heen, waardoor de Vlaamse overheid gezien wordt als één transparante organisatie. Het aanbod zal in 2018 verder uitbreiden met bijkomende maatregelen van agentschappen, steden en gemeenten. Er zullen daarnaast nieuwe functionaliteiten bijkomen zoals notificaties en de eBOX.

Voor het e-loket werd in 2017 183.942 euro vastgelegd op het Hermesfonds en 119.587 euro op de begroting van het Agentschap Innoveren & Ondernemen.

1.6. Relatiebeheer lokale besturen

Een gunstig ondernemingsklimaat vraagt onder meer een klantvriendelijke, geïntegreerde werking van de overheid. Daarom investeerden we ook in 2017 in onze relaties met de lokale besturen. Het team Relatiebeheer Besturen ondersteunde verschillende diensten van het Agentschap Innoveren & Ondernemen in hun contacten, informatiedoorstroming en overleg met lokale besturen.

De wetswijziging ambulante handel, het decreet integraal handelsvestigingsbeleid en de nieuwe hinderpremie waren tijdens 2017 de belangrijkste focus in deze interbestuurlijke relaties. We ontwikkelden bijvoorbeeld een leidraad ambulante handel of gaven toelichtingen op studiedagen, overlegtafels en opleidingen.

Steden en gemeenten informeerden we ook over de ruime dienstverlening van het Agentschap Innoveren & Ondernemen en zijn partners voor ondernemers en de mogelijkheden om er ondernemers naar door te verwijzen of ze te benutten in de eigen werking.

Telkens werd er maximaal gebruikgemaakt van de samenwerking met de Vereniging van Vlaamse Steden & Gemeenten (VVSG), voorzien in het kader van de gesubsidieerde projecten 'Overlegtafels Economie' en 'Kernversterkend Winkelbeleid van A tot Z (KWAZ)'.

1.7. Toegang tot het beroep en vergunningen

Naast het informeren en oriënteren van ondernemers en het aanbieden van een universele toegangspoort tot de overheid, staat het Agentschap Innoveren & Ondernemen sinds de zesde staatshervorming ook in voor de regelgeving op het vlak van toegang tot het beroep. Naast het organiseren van examens en het verstrekken van adviezen, vergunningen en machtigingen, heeft het agentschap in de loop van 2017 een aantal belangrijke stappen gezet om deze regelgeving te vereenvoudigen en de drempels naar ondernemerschap zo laag mogelijk te leggen.

1.7.1. Ambulante handel en kermisactiviteiten

De Vlaamse overheid heeft in 2017 van de gelegenheid gebruik gemaakt om deze wetgeving te actualiseren. Zo is deze beter afgestemd op de steeds evoluerende socio-economische realiteit en de een modern beheer van ambulante activiteiten. Meer autonomie voor gemeenten, deregulering en administratieve vereenvoudiging waren de rode draad door deze wetswijziging. Ter ondersteuning van de implementatie van deze nieuwe wetgeving nam het agentschap deel aan de studiedag van het VVSG, 6 regionale overlegtafels en 1 thematische overlegtafel.

Aan de machtiging om deze activiteiten uit voeren, zowel wat betreft de activiteiten van ambulante handel als de kermisactiviteiten, werd niet getornd. Tenzij men zich kan beroepen op een vrijstelling, dient iedereen die dergelijke activiteiten wenst uit te oefenen te beschikken over een voorafgaandelijke machtiging. De machtigingen ambulante handel worden uitgereikt door het agentschap, terwijl de machtigingen kermisactiviteiten worden geproduceerd door de ondernemingsloketten die een eenheidsvergoeding per machtiging doorsturen aan het agentschap.

Er werden 3.253 machtigingen ambulante handel en 143 machtigingen kermisactiviteiten uitgereikt.

1.7.2. Vestigingsvoorwaarden

Herziening Vestigingswetgeving

Na grondige analyse werd bij besluit van de Vlaamse Regering van 14 juli 2017 de beroepsbekwaamheid voor volgende 16 beroepen opgeheven met ingang van 1 januari 2018: beenhouwer- spekslager, slager-groothandelaar, droogkuiser-verver, restaurateur- traiteur-banketaannemer, brood- en banketbakker, rijwieler en motorvoertuigen, voetverzorger, kapper, schoonheidsspecialist, masseur, opticien, dentaaltechnicus, begrafenisondernemer. Dit houdt in dat deze beroepen in Vlaanderen niet langer gereguleerd zijn.

In 2017 werd ook het ontwerp van decreet tot opheffing van de basiskennis bedrijfsbeheer geagendeerd op Vlaamse Regering en werd het voorstel van actieplan “Versterken van ondernemerscompetenties” opgestart.

Het consultatieproces met de bouwsector inzake de bouwgerelateerde beroepen werd verdergezet.

Adviezen

Elke natuurlijke persoon of rechtspersoon die zich wil vestigen dient zich in te schrijven in de Kruispuntbank van Ondernemingen. Indien een dossier bij het ondernemingsloket aanleiding kan geven tot interpretatiemoeilijkheden of in geval van verplichte adviesaanvraag, legt het ondernemingsloket het dossier voor advies voor aan het Agentschap Innoveren & Ondernemen. In 2017 verstrekte het agentschap 459 adviezen met betrekking tot toegang tot het beroep.

Centrale Examencommissie

Wie één van de ondernemersvaardigheden (nl. basiskennis bedrijfsbeheer, intersectorale beroepsbekwaamheid of sectorale beroepsbekwaamheid) niet kan bewijzen door middel van een geldig diploma of praktijkervaring, kan een examen afleggen bij de Centrale Examencommissie. Bij het slagen van het examen wordt een getuigschrift afgegeven dat toegang geeft tot de gereguleerde activiteiten. In 2017 telde de Centrale Examencommissie 7.205 inschrijvingen.

Vestigingsraad

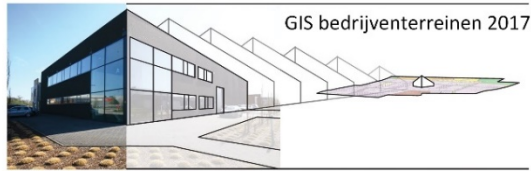
In geval van een weigeringsbeslissing van een ondernemingsloket inzake de erkenning van beroepsbekwaamheden of basiskennis bedrijfsbeheer, kan de betrokkene binnen de 30 dagen bij aangetekend schrijven beroep aantekenen bij de Vestigingsraad. In 2017 waren er in totaal 6 dossiers voor de Vestigingsraad, waarvan 4 ongunstig en 2 gunstig.

Machtiging beenhouwer/spekslager

Deze vergunning werd vereist voor het verkopen, het te koopstellen, het voor verkoop bewaren en het met het oog op verkoop uitsnijden van vers, bereid of verduurzaamd slachtvlees. Alvorens de machtiging wordt verleend diende de beroepsbekwaamheid te worden bewezen. Deze machtiging was op naam van de persoon die beroepsbekwaamheid bewees en op vestigingseenheid. In 2017 reikte het agentschap 333 machtigingen uit. Dat waren er 145 minder dan in 2016. Ongetwijfeld was dit in anticipatie op de opheffing van deze beroepsbekwaamheid met ingang van 1 januari 2018.

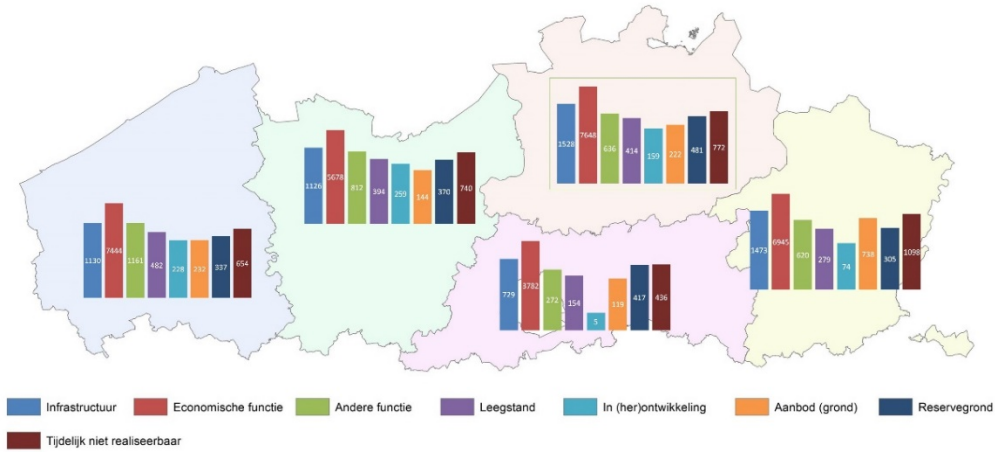
1.8. GIS

VLAIO is de authentieke bron in Vlaanderen voor de dataset bedrijventerreinen. Het biedt een overzicht van de ligging en de structuur van de bedrijventerreinen in Vlaanderen. De data zijn beschikbaar als open data via het Geopunt portaal. Het betreft de bedrijventerreinen, de gebruikspcelen, brownfields en steunzones. Onderstaande kaarten geven een overzicht van de oppervlakte, bezettingsgraad en raadplegingen van Geopunt.

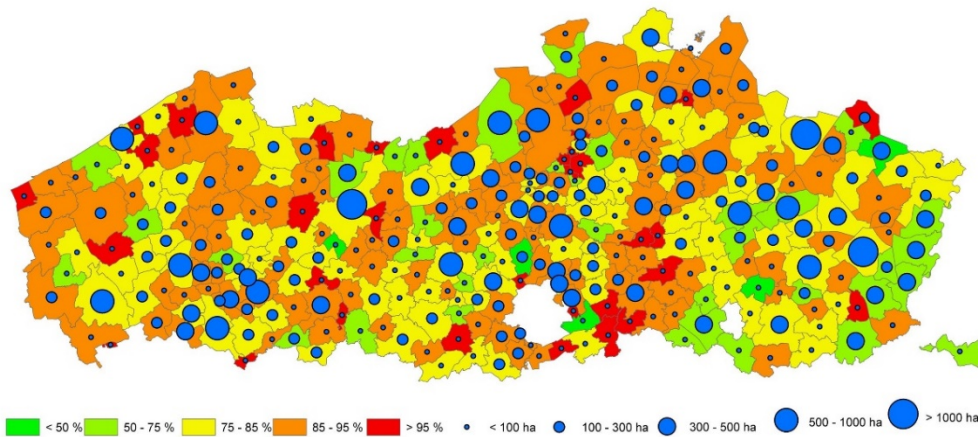

De dataset bedrijventerreinen, beheerd door Agentschap Innoveren & Ondernemen, geeft een overzicht van de ligging en de structuur van de bedrijventerreinen in Vlaanderen. De gedetailleerde informatie van gebruikspcelen laat ons toe om de bezetting en functie in kaart te brengen op verschillende niveaus:

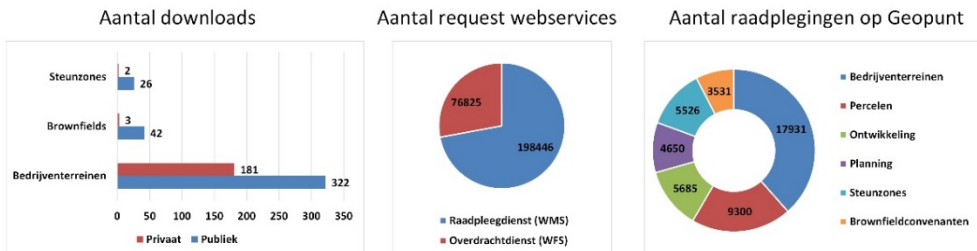
Oppervlakte bedrijventerreinen (ha) buiten lucht- en zeehavengebieden

Bezettingsgraad t.o.v. totaal aantal bedrijventerreinen buiten lucht- en zeehavengebieden per gemeente

De data zijn beschikbaar als open data via het Geopunt portaal, web services en downloadpakket. Het gaat om de bedrijventerreinen (planning – ontwikkeling – realiteit), de gebruikspcelen, brownfields en steunzones.

2. Bevorderen van het ondernemerschap

2.1. Algemene beschrijving van het beleid

Het Agentschap Innoveren & Ondernemen draagt bij tot meer en ambitieuzer ondernemerschap in Vlaanderen. Door gerichte acties draagt de afdeling Ondernemerschapsstimulering bij tot het realiseren van een positieve ondernemerscultuur in Vlaanderen, met aandacht voor een positieve beeldvorming van en over ondernemers. De afdeling organiseert de begeleiding van ondernemers tijdens de volledige levenscyclus van hun onderneming en heeft daarbij aandacht voor specifieke thema's of doelgroepen (vb. toegang tot financiering, detailhandel, ondernemende jeugd, innovatieve starters, snelle groeiers, ...).

Om ondernemerschap te stimuleren, ontwikkelt het agentschap samen met zijn netwerk aan actoren in het middenveld acties om de (potentiële) ondernemers te ondersteunen in hun ambitie. Er worden initiatieven aangeboden die de ondernemer sterker maken en die ervoor zorgen dat hij meer bewust is van de uitdagingen waar hij voor staat. De ondernemer kan dan volgens zijn eigen behoeften gebruik maken van dit aanbod en zich vervolgens laten bijstaan door ondersteunende organisaties en/of een professioneel netwerk.

Binnen haar taken neemt de afdeling Ondernemerschapsstimulering ook beleidsondersteunende rollen op, zodat de aangeboden begeleiding wetenschappelijk en methodologisch gefundeerd is. De medewerkers van de afdeling worden ingezet op productontwikkeling en initiëren nieuwe ideeën en producten, bijvoorbeeld vanuit de ideeën die opgedaan worden door te participeren in Europese netwerken inzake ondernemerschapsbevordering.

In 2016 werd een vernieuwde aanpak van het ondernemerschapsbeleid opgestart. Om de doelstelling "Meer starters, meer blijvers en meer groeiers" te realiseren werden via een aanbesteding een twintigtal organisaties geselecteerd die met het agentschap op een resultaatgerichte manier zullen samenwerken. In de periode 2016-2019 zal 100 miljoen euro geïnvesteerd worden in een brede waaier aan projecten om ondernemerschap in Vlaanderen aan te zwengelen en meer ambitie in te pompen. Deze acties spelen in op 3 domeinen:

- ▶ creëren van een cultuur van (ambitieuze) ondernemerschap in Vlaanderen;
- ▶ begeleiding op maat van de levenscyclus van het bedrijf met focus op (pre)starters en met aandacht voor financiering en continuïteit;
- ▶ hoge groeibedrijven/ambitieuze ondernemerschap.

Om deze doelstellingen te realiseren werkt het agentschap met structurele partners en een aantal projecten die inspelen op specifieke aspecten en doelgroepen. Het gaat dan bijvoorbeeld om activiteiten gericht op een positieve beeldvorming over ondernemerschap, het vermijden van een stigma op falen of de begeleiding van jonge ondernemers of sterke groeiers.

Het geheel vormt een mix van projecten, evenementen en acties, die gericht zijn op de specifieke noden van (potentiële) ondernemers. De verschillende partners die dit beleid in de markt zetten worden bijeen gebracht in het VLAIO-netwerk. Met dit netwerk zorgt VLAIO voor een duidelijke afstemming tussen de werking van de verschillende partners, wordt de doorverwijzing tussen partners gestroomlijnd en het geheel van de acties ondersteund.

2.2. Beeldvorming rond ondernemerschap

Naast begeleiding in de verschillende levensfasen van een onderneming (zie verder), besteedt het Agentschap Innoveren & Ondernemen aandacht aan een realistische en positieve beeldvorming rond ondernemerschap bij jongeren en het brede publiek. Hiermee worden programma's en acties bedoeld die facetten van ondernemerschap op een positieve, correcte manier onder de aandacht brengen. Belangrijk hierbij is dat het beeld dat geschetst wordt voldoende genuanceerd is. In Vlaanderen is de perceptie bij het brede publiek over ondernemers en ondernemerschap niet erg positief in vergelijking met andere landen en dus voor verbetering vatbaar.

Op het vlak van deze beeldvorming heeft het agentschap twee dienstverleners aangeduid die in de periode 2017-2020 campagnes uitrollen om hieraan te werken. Het gaat enerzijds om Flanders DC, dat een grootschalige campagne voert met als thema 'Ondernemers ondernemen voor iedereen', die focust op de boodschap dat ondernemers mensen 'zoals jij en ik' zijn en dat ondernemers zich overal rondom ons bevinden. Als deel van deze campagne zal er ook een televisiereeks komen die in 2017 werd voorbereid. Daarnaast is er Startups.be, dat via het Failing Forward project de perceptie op falen bij het grote publiek wil verbeteren, met de boodschap dat falen een deel van het leven is en dus ook van ondernemen en dat het niet erg is om te falen. De campagne 'Met falen en opstaan' is verdergezet in 2017.

2.3. Ondernemende jongeren en onderwijs

Naast beeldvorming bij jongeren en het brede publiek, zet het VLAIO ook in op een beleid dat ondernemingszin en ondernemerschap bij jongeren wil stimuleren binnen en buiten onderwijs. Dit beleid wordt op 3 verschillende manieren geconcretiseerd: door de werking van 2 structurele partners van het agentschap, het lanceren van oproepen en overige acties zoals het ondersteunen van actoren in het werkveld en door ondersteunende initiatieven of aanpassingen aan bestaande maatregelen of bestaande wetgeving.

A. Structurele partners

Voor het thema ondernemend onderwijs wordt door het agentschap samengewerkt met 2 structurele partners. Dit zijn de vzw Vlaamse Jonge Ondernemingen (Vlajo) en de Stichting Onderwijs en Ondernemen. Aan deze beide organisaties werd in 2015 gevraagd om een meerjarenplan en visie in te dienen voor de periode 2016-2019. Zoals vastgelegd in 2016 werd op basis van het meerjarenplan in 2017 een feitelijke steunverlening toegekend voor de periode van 1 januari 2017 tot 31 augustus 2018. Het doel hiervan was de financiering af te stemmen met de effectieve werking van beide partners die op basis van het schooljaar loopt.

VLAJO

Vlajo werkt met het 'Masterplan 2019: Onderwijs voor een ondernemende generatie' als visie. Deze visie is gebaseerd op zeven strategieën die Vlajo zal gebruiken om te komen tot meer ondernemende jeugd en sterkere ondernemende leerkrachten en docenten in Vlaanderen. Vlajo krijgt voor het verlengd werkingsjaar 2017 een financiële steun van 2.270.000 euro. Over alle acties heen heeft Vlajo zich als doel gesteld om in 2016/2017 zo'n 5.000 leerkrachten en 100.000 scholieren en studenten te bereiken.

Stichting Onderwijs en Ondernemen

In de visietekst 'Naar een kwalitatieve ondernemerservaring in het secundair en hoger onderwijs', geeft de Stichting Onderwijs en Ondernemen aan dat zij streeft naar doelstellingen die gericht zijn op het stimuleren van ondernemerschapsbevorderend onderwijs in het secundair en hoger onderwijs, een positieve beeldvorming over ondernemen en zelfstandig ondernemen in het bijzonder, de verankering van ondernemende acties in trajecten/leerlijnen in het secundair en hoger onderwijs en tenslotte, via externe middelen bijdragen aan de verzelfstandiging van de werking van de Stichting. Aan de Stichting werd voor het verlengd werkingsjaar 2017 een bedrag van 693.000 euro toegekend. Belangrijke acties zijn de leeronderneming (doel: 80 leerondernemingen en 160 leerkrachten), de Techclass (doel: 90 bedrijven en 90 leerkrachten) en de masterclasses Secundair en Hoger Onderwijs (doel: resp. 60 en 75 deelnemers). De Stichting Onderwijs en Ondernemen organiseert, in opdracht van het agentschap, in de schooljaren 2016-2017 en 2017-2018 ook de ondernemingsplanwedstrijd voor het secundair onderwijs 'Plan(k)gas'.

B. Oproepen

Oproep Innovatieve ondernemende partnerschappen of ecosystemen in studentensteden

Naast de werking met de structurele partners, werd steun toegekend aan 9 projecten die werden goedgekeurd binnen de EFRO-oproep voor het opzetten van ecosystemen in studentensteden. Deze oproep werd eind 2015 gelanceerd. Het gaat om projecten waar in Brugge, Kortrijk, Gent, Aalst, Leuven, Geel, Antwerpen, Hasselt en Genk op stadsniveau een partnerschap wordt gevormd met alle lokale actoren (minstens de stad, hoger onderwijsinstellingen, jeugdverenigingen, studentenverenigingen, non-profit en profit-organisaties en bedrijven). Dit partnerschap zal een innovatieve ondernemende cultuur ontwikkelen waarbij de jongere op het vlak van ondernemingszin en ondernemerschap wordt uitgedaagd en waarbij hij/zij dit op een laagdrempelige manier kan ervaren en verder ontwikkelen. Binnen het ecosysteem worden zowel de jongeren geïnspireerd, geactiveerd, geïnformeerd en ondersteund, maar ook de docenten, jeugdwerkers en anderen die hierbij een rol spelen, zodat zij daar een nog betekenisvolle rol in kunnen blijven spelen.

Voor de uitvoering van de projecten (24 maanden) werd in totaal 1.784.000 euro middelen EFRO-steun en 1.283 000 euro Vlaamse cofinanciering aan de projecten toegekend. Er is een platformwerking voorzien om onderlinge ervaringsuitwisseling mogelijk te maken. In 2017 werd ook gestart met de voorbereidingen voor een oproep die zal gelanceerd worden in 2018 om de ecosysteemwerking te bestendigen.

C. Andere

Project 'Jongerencoöperatieven'

Bij ministerieel besluit van 9 juni 2017 werd voor een periode van 1 januari 2017 t.e.m. 31 december 2019 een outputgerichte werkingssubsidie van 225.000 euro voorzien voor Haven cvba. In 2017 begeleidde de cvba al ruim 20 jongeren.

Innovatiestages

Er werd vanuit het Agentschap Innoveren & Ondernemen steun voorzien voor het 'Postgraduaat Innoverend Ondernemen' dat in de vijf Vlaamse universiteiten wordt georganiseerd. Ingenieurs krijgen in hun laatste jaar of na het afstuderen de mogelijkheid om onder andere hun ondernemende vaardigheden aan te scherpen via een innovatiestage in een onderneming, een teamproject of een begeleide opstart als ondernemer. Dit is een vervolg op het project 'Innovatiestages' dat binnen het voormalige IWT steun kreeg. Op 15 juli 2016 keurde de Vlaamse Regering deze subsidie principieel goed. Het betreft steun ter waarde van 5.554.399 euro voor vier academiejaren van 2016-2017 tot en met 2019-2020. Voor academiejaar 2016-2017 hebben een 100-tal studenten aan het postgraduaat

deelgenomen. Er werden werkgroepen opgericht om het postgraduaat uit te breiden naar studenten handelsingenieur, werkloze ingenieurs en werkende ingenieurs.

Forum Ondernemend Hoger Onderwijs

Het Forum Ondernemend Hoger Onderwijs brengt, onder organisatie en facilitering van het Agentschap Innoveren & Ondernemen, mensen samen die concrete initiatieven in en naast de lessen nemen met betrekking tot ondernemingszin en ondernemerschap (lectoren, docenten, onderwijsontwikkelaars, studentenvereniging actief rond ondernemerschap, intermediaire organisaties, ...) zodat ze van elkaar kunnen leren en zo eigen initiatieven naar studenten verrijken en versterken en in de eigen instelling hoger onderwijs de dynamiek rond ondernemen aanzwengelen.

Het forum kwam in het academiejaar 2016-2017 4 keer samen. Aanvullend op de forumwerking, werd de portaalwebsite www.hogeronderwijsonderneemt.be verder uitgebouwd met informatie, activiteiten en links voor elke docent of actor uit hoger onderwijs die rond ondernemingszin en ondernemerschap wil werken. Ook de ecosystemen in studentensteden kregen hier een portaalpagina. In 2017 werd een luik 'jongeren en ondernemen' uitgebouwd, waar alle relevante info te vinden is voor jongeren (binnen en buiten onderwijs) die geïnteresseerd zijn om te ondernemen.

Bevorderen van ondernemerscompetenties

In het kader van de besluitvorming rond het opheffen van het attest bedrijfsbeheer werd een traject uitgewerkt met verschillende stakeholders waaronder de onderwijskoepels en het GO! maar ook de Syntra vzw's, de werkgeversorganisaties, de ondernemingsloketten,.... Uit dit overleg vloeide een nota voort waarbij de lijnen werden uitgezet hoe het beleid rond het bevorderen van ondernemerscompetenties verder kan worden uitgetekend. Zo moet er voldoende worden ingezet op sensibilisering in de brede vorm en door het betrekken van het ruime veld. Daarnaast moet zowel de vorm als de inhoud van opleidingen en begeleiding voldoende kunnen aansluiten op de noden van de individuele ondernemer. Hierbij moet gekeken worden naar het beter op elkaar afstemmen van begeleiding en opleiding. Aan de verschillende doelstellingen werden acties gekoppeld die in de loop van 2018 zullen worden uitgerold.

2.4. (Pre)startersondersteuning

Naast het stimuleren van ondernemerschap in het onderwijs, zet het Agentschap Innoveren & Ondernemen ook sterk in op het ondersteunen van (pre)starters. Een prestarter wordt beschouwd als iemand die met een eigen onderneming wil starten maar niet noodzakelijk al een goed idee heeft, of die wel een idee heeft maar nog in de fase zit van de uitwerking ervan. Vanaf het ogenblik dat de ondernemingsactiviteit wordt gestart, wat doorgaans betekent het aanvragen van het ondernemingsnummer, spreken we van een starter. In de meeste acties en instrumenten wordt een ondernemer als starter beschouwd tot 6 jaar na de opstart van de ondernemingsactiviteit.

Op het vlak van (pre)startersondersteuning worden de meeste acties uitgevoerd door een aantal dienstverleners die in 2016 aangeduid werden in de aanbesteding gericht op het stimuleren van ondernemerschap (cf. supra). De acties en instrumenten die zij uitvoeren, zijn in te delen in een aantal types:

- ▶ Acties op vlak van bewustmaking en informeren van (pre)starters over diverse facetten van het ondernemerschap;
- ▶ De vzw Ondernemingsplanwedstrijd Vlaanderen organiseert de ondernemingsplanwedstrijd Bizidee. In deze wedstrijd kunnen prestarters de kwaliteit en geloofwaardigheid van hun

ondernemingsplan testen. Zij kunnen in het traject deelnemen aan inspiratieavonden en beroep doen op coaching.

- ▶ Acties op vlak van de begeleiding en coaching:
  - ▶ Ondersteuning van prestarters tijdens het traject dat zij afleggen op weg naar de opstart van de ondernemingsactiviteit. In deze acties krijgen de prestarters via individuele of collectieve coaching en specifieke begeleidingen een inzicht in de haalbaarheid van hun idee, in hun competenties als ondernemer, in de opbouw van een volwaardig ondernemingsplan, en de andere zaken die van belang zijn bij de opstart van de onderneming;
  - ▶ Ondersteuning van starters na de opstart van de onderneming. In deze acties krijgen de starters via een individuele of collectieve coaching en specifieke begeleidingen inzicht en hulp bij het omgaan met de problemen waarmee ze geconfronteerd worden, in het bijstellen van zaken uit hun ondernemingsplan in vergelijking met de werkelijke situatie, het uitbreiden van de onderneming en andere typische zaken die zich in de eerste jaren na de start aandienen;
- ▶ Acties op vlak van netwerking waarbij de starters in contact komen met andere starters en ondernemers waarvan ze kunnen leren en waarmee ze ervaringen kunnen uitwisselen.

Bizidee is een actie die zich specifiek richt naar prestarters en wordt aangeboden door Ondernemingsplanwedstrijd Vlaanderen. Unizo, Voka en Boost2Succes THV bieden zowel acties aan prestarters als starters. EY richt zich in deze levensfase enkel tot starters.

In 2017 hebben deze dienstverleners samen 5.700 prestarters bereikt met bewustmakingsacties, 1.675 prestarters begeleid en gecoacht, 8.000 starters bereikt met bewustmakingsacties, 2.000 starters begeleid en gecoacht en 460 starters laten deelnemen aan netwerkactiviteiten.

Naast het nieuwe aanbod voor (pre)starters vanuit het bestek ondernemerschap zijn er nog andere maatregelen waar kandidaat-ondernemers terecht kunnen. Zo kunnen prestarters de haalbaarheid van hun idee laten toetsen bij Unizo (Go4Business) en Starterslabo (Start!). Tijdens het traject worden ze begeleid bij de opmaak van een ondernemingsplan, wordt hun idee getoetst met als doel duidelijkheid te krijgen over de haalbaarheid ervan, en aan het eind van het traject krijgen ze een haalbaarheidsadvies mee naar huis.

Voor prestarters die werkzoekend zijn, is er het aanbod vanuit het project 'Maak werk van je zaak'. Dit project wordt uitgevoerd door Syntra-Limburg en gefaciliteerd door ESF Vlaanderen. Het Agentschap Innoveren & Ondernemen staat samen met VDAB en Syntra Vlaanderen in voor de cofinanciering. In dit traject worden werkzoekenden die een eigen zaak willen beginnen begeleid met als doel zo goed mogelijk van start te kunnen gaan. Deze samenwerking werd in 2017, net als in 2016, verder gezet.

Er zijn verder nog twee maatregelen die in 2017 afliepen. Een daarvan was gericht op prestarters-begeleiding van doelgroepen waarbij er specifiek aandacht uitging naar het inspireren, informeren en begeleiden van kandidaat-ondernemers uit meer kwetsbare groepen. De projecten voor jongeren en 50-plussers zijn in 2016 afgelopen en werden in 2017 via een andere manier verder gezet. Ook ging er specifieke aandacht uit naar de financiering van meer kwetsbare doelgroepen via microfinanciering. Met de organisaties die hiervoor een aanbod voorzien, namelijk Hefboom en microStart, werd in 2017 een outputgerichte verbintenis aangegaan. De projecten voor kandidaat-ondernemers met een etnische afkomst en voor mensen met een arbeidsbeperking werden beiden afgerond in 2017.

In 2017 werden de meeste projecten van de oproep ondernemerschap 'startersinitiatieven', afgehandeld. Het aanbod in het bestek ondernemerschap zorgt voor een continuïteit van het aanbod voor starters en een aanvulling met het aanbod voor prestarters.

2.5. Ondersteuning van snelle groeiers

Onder groei wordt hoofdzakelijk de doorgroei van bestaande ondernemingen verstaan. Beloftevolle ondernemingen zorgen voor economische groei en tewerkstelling en moeten daarom zo goed mogelijk ondersteund worden in hun groei. De doelstelling van de ondersteuning van snelle groeiers is om op middellange termijn de achterstand in het aandeel hoge groeiondernemingen in Vlaanderen ten opzichte van vergelijkbare kenniseconomieën weg te werken door selectieve en intensieve begeleiding van beloftevolle bedrijven.

Professionalisering is de verzameling acties die als doel hebben de bedrijfsvoering van bestaande ondernemingen te verbeteren. Meestal gaat het hier over trajecten waarbij ondernemers kennis en ervaring uitwisselen om zo van elkaar te leren. Ook alle vormen van netwerking vallen onder de noemer professionalisering. Al deze activiteiten zijn rechtstreeks of onrechtstreeks gegroeid uit de vroegere peterschapsprojecten.

Dienstverleners

Het merendeel van de activiteiten rond groei en professionalisering wordt georganiseerd en uitgevoerd door een aantal van de dienstverleners die werden aangeduid in het bestek ondernemerschap. De acties en instrumenten die zij uitvoeren, zijn in te delen in een aantal types:

- ▶ Acties op vlak van bewustmaking en informeren. Deze acties vinden we terug bij onze partners Unizo en Voka, samen goed voor een kleine 4.500 bereikte ondernemers in 2017.
- ▶ Acties op vlak van de begeleiding en coaching. Het gaat hier hoofdzakelijk over individuele begeleiding. De partners NSZ, Unizo, Voka en Confederatie Bouw hebben samen ongeveer 2.000 ondernemers begeleid.
- ▶ Acties die de onderneming helpen te professionaliseren of helpen bij de uitbouw van een netwerk. Hier moet een onderscheid gemaakt worden tussen de groepstrajecten (uitwisseling van kennis en ervaring) waarbij Unizo, Voka en Confederatie Bouw in totaal bijna 3.000 ondernemers samenbrengen en de netwerkingsinitiatieven waarbij ook partners als EY, Netwerk Ondernemen en NSZ, 200 ondernemers bereiken.

Steunmaatregelen uit het verleden

Begin 2017 werden de laatste uitbetalingen binnen het bestek Peterschapsprojecten (contractuele aansturing van drie middenveldorganisaties) uitbetaald. Via de peterschapsprojecten werden ondernemers in groepjes samengebracht om gedurende een 10-tal sessies ervaringen uit te wisselen en om onder leiding van peters/meters en met inbreng van experts over bepaalde thema's meer kennis en ervaring op te doen. De drie geselecteerde organisatoren hebben gedurende vier jaar jaarlijks meer dan 100 groepen van gemiddeld 12 deelnemers opgezet.

Verder werden en worden ook de laatste dossiers uit de oproepen peterschapsprojecten afgehandeld. Via oproepen in onder andere 2012 en 2015 (deze laatste oproep was slechts een beperkte verlenging van de oproep 2012 om continuïteit te verzekeren) werden peterschapstrajecten georganiseerd volgens dezelfde principes als de hierboven beschreven peterschapsprojecten uit het bestek. De organisatoren binnen de oproep waren eerder kleinere (sector)organisaties of organisaties met minder (lange) ervaring met het organiseren van peterschapsprojecten. Over de oproepen heen namen meer dan 1.500 ondernemers deel aan 1 of meerdere trajecten.

Kerncijfers voor 2017

In 2016 werden met de overheidsopdracht 'dienstverlening aan bedrijven' nieuwe selectieve programma's voor ambitieuze groeiers in de markt gezet. De programma's omvatten:

- ▶ een specifiek begeleidingsaanbod om bedrijven met een hoog groei potentieel te helpen hun groeipijnen te overwinnen en hun innovaties sneller naar de markt te brengen;
- ▶ een selectieve netwerkvorming tussen snelle groeiers.

Deze programma's kwamen in het najaar van 2016 op kruissnelheid. De tabel hieronder geeft het aantal bedrijven dat tot dusver voor een begeleidingstraject werd geselecteerd.

Dienstverlener – programma	Aantal geselecteerde bedrijven 2016-2
Voka - Inspiratie en infosessie	373
Voka - Kortlopende trajecten snelle groei	64
Voka – Community	290
Voka – Accelero (Langlopende trajecten voor snelle groeiers)	10
Unizo – Actuasessies	15 (#sessies)
Unizo - Ten huize van Groeigazellen	11 (#sessies)
Unizo - Road 2 Growth	115
Unizo - Bedrijfsbezoek groeibedrijven	60
Unizo - Inspiration@lunch	5 (#sessies)
Sirris – Intakes	48
Sirris - Begeleiding opstelling schalingsexperiment	32
Sirris - Begeleiding uitvoering schalingsexperiment	27
Sirris - Selectief netwerk voor scale-ups met 1 miljoen euro kapitaal	30
Sirris – Kennisdeling bij acceleratoren	6 (#sessies)
Sirris - Grote events	47
Netwerk Ondernemen – Intake mentoring	43
Netwerk Ondernemen - Advies voor laureaten	324 (#adviezen)
Netwerk Ondernemen – Groeitraject Boost-me	24
Netwerk Ondernemen – Netwerking	545
Netwerk Ondernemen - Bewustmakingsactiviteit	148
EY - Individueel advies scale-ups	8
EY - Peterschaps projecten scale-ups	73
EY - Bootcamps scale-ups	9
EY - Events scale-ups	166
EY - Workshops scale-ups	16

2.6. Opvolging en overname

In samenwerking met onze partners, dienstverlenende organisaties, adviseurs en coaches brachten we tijdens het jaar 2017 het thema 'Opvolging en Overname' onder de aandacht met een veelheid aan

acties. Op onze website zijn alle initiatieven van onze partners uit de overheidsopdracht terug te vinden.

De Week van de Bedrijfsoverdracht was ook dit jaar het belangrijkste speerpunt. Tijdens de Week van de Bedrijfsoverdracht willen we in de eerste plaats ondernemingen sensibiliseren om tijdig aandacht te hebben voor de opvolging of overdracht van hun onderneming. Daarnaast willen we hen ook informeren over hoe ze dit proces best aanpakken. We willen hen ook in contact brengen met dienstverleners waarop ze voor de begeleiding van het overdrachtsproces kunnen beroep doen. In 2017 hadden we daarbij ook bijzondere aandacht voor kandidaat-starters en startende ondernemers die willen starten of groeien door de overname van een onderneming.

De mediacampagne kende dit jaar een vernieuwde aanpak. We schreven een wedstrijd uit voor de mediahuizen. Ze konden binnen het vooropgestelde budget een multimediaal voorstel doen. Het voorstel van De persgroep en Mediafin overtuigde de jury. De campagne bestond uit drie fasen. In de zomer organiseerde De Persgroep een enquête bij bedrijven. De resultaten daarvan werden gebruikt om thema's te kiezen voor de katernen. In de tweede fase werd vooral ingezet op bewustmaking en informatieverstrekking. De derde fase had tot doel trafiek naar de website, aanvragen voor het infopakket bedrijfsoverdracht en deelnemers voor de Week van de bedrijfsoverdracht te genereren.

Voor de bewustmaking en informatieverstrekking werden speciale katernen toegevoegd aan De Tijd, De Morgen en Vacature. Het katern in Vacature was speciaal gericht op starters. Er waren ook online dossiers op HLN.be en Tijd.be. Het katern werd ook toegevoegd aan de brief verstuurd door minister Philippe Muyters aan bijna 30.000 ondernemers ouder dan 50 jaar. Alleen al in print bereikten we meer dan 400.000 lezers. Daarnaast verschenen advertenties in Het Laatste Nieuws, De Morgen, De Tijd en VAB-magazine, samen goed voor 2.192.500 lezers.

Buiten de opdracht van De Persgroep waren er ook twee uitzendingen op Kanaal Z waarin bedrijfsreportages over een familiale opvolging en een overname door het management aan bod kwamen, en verschenen redactionele bijdragen in De Vlaamse Ondernemer.

Week van de Bedrijfsoverdracht 2017

De Week van de Bedrijfsoverdracht ving aan met een startevent van het Agentschap Innoveren & Ondernemen in Gent. Daar waren infosessies, een adviesplein en een infomarkt. Overdragers en overnemers konden er contacten leggen met adviseurs, coaches, overnamebemiddelaars, overnameplatformen, financiële instellingen en de partners van het agentschap. Het startevent was vooral gericht op micro-ondernemingen. In de rest van de week mikten we vooral op kmo's.

Voor de eerste keer vond de Week van de Bedrijfsoverdracht plaats in de drie gewesten. In samenwerking met Sowaccess van het Waalse gewest en met 1819.Brussels van het Brusselse gewest, organiseerden we het slotevent van de Week over de complementaire rollen van cijferberoepen en overnamebegeleiders in het overnameproces.

Week van de bedrijfsoverdracht	2017
aantal verstuurd brieven	28.247
aantal evenementen	24
totaal aantal deelnemers	721
aantal aangevraagde infopakketten bedrijfsoverdracht	433

2.7. Bedrijven in moeilijkheden

Dyzo begeleidt zelfstandige ondernemers in moeilijkheden. Dit aanbod geldt voor heel Vlaanderen. Door de inzet van tientallen vrijwillige medewerkers kan deze dienstverlening gratis aangeboden worden. Een team van gespecialiseerde beroepskrachten helpt je verder op economisch, juridisch en psychologisch vlak. Ondernemers kunnen bij Dyzo in alle discretie terecht voor het redden van hun zaak, voor het leefbaar maken van een faillissement en voor ondersteuning van een nieuwe start na falen.

Vanaf 2017 biedt Dyzo ook budgetbegeleiding en zelfs budgetbeheer aan. De ondernemer blijft de controle hebben over zijn gelden, maar wordt ontlast van de opvolging van afbetaalplannen waardoor hij zich meer kan richten op het leiden van zijn zaak. Evenmin mag de psychologische impact van deze diensten niet onderschat worden. Een ondernemer in moeilijkheden staat vaak onder immense stress. Sinds 2017 verleent Dyzo aan ondernemers steun bij procedures onder de Wet op de Continuïteit van Ondernemingen.

De toegekende subsidie voor 2017 bedraagt 525.000 euro.

2.8. Financiering van ondernemingen

BAN Vlaanderen

BAN Vlaanderen is hét business angels netwerk dat startende en groeiende ondernemingen, die op zoek zijn naar kapitaal en knowhow, in contact brengt met privé-investeerders. Deze business angels zijn gedreven professionals die niet alleen kapitaal maar ook hun eigen kennis, ervaring en contacten aanbieden en inbrengen.

BAN Vlaanderen ontwikkelde daarnaast aansluitende diensten voor zowel ondernemingen als business angels.

Via BAN Vlaanderen konden 23 ondernemingen afgerond 3,6 miljoen euro aan kapitaal aantrekken. Door de investeringen van de business angels, kregen deze ondernemingen ook toegang tot de KMO-cofinanciering van PMV/Z en konden ze nog eens 2,7 miljoen euro aantrekken. In totaal stroomde dus niet minder dan 6,3 miljoen euro vers kapitaal naar Vlaamse ondernemingen.

FINMIX

FINMIX biedt aan ondernemingen de mogelijkheid om hun project voor te stellen aan een panel van financieringsexperten. Deze experts beoordelen het project en adviseren over de meest aangewezen financieringsmix.

In dit panel zetelen vertegenwoordigers van de banken, overheids- en private risicokapitaalverschaffers, een consultant risicokapitaalfinanciering, de innovatiecentra en de bedrijvenorganisaties Unizo en Voka. In 2017 werden ook de belangrijkste crowdfundingplatformen toegevoegd als expert. De confidentialiteit van het bedrijfsproject wordt uiteraard gewaarborgd gedurende het volledige traject.

Voor een bedrijf kan FINMIX interessant zijn om volgende redenen:

- ▶ Onderzoek of alternatieve financiering een antwoord biedt op de financieringsbehoefte;
- ▶ Aftoetsing van potentiële overheidsmaatregelen;
- ▶ Financieringsadvies door een expertenpanel;

- ▶ Efficiëntere zoektocht naar financiering.

FINMIX biedt volgende diensten aan:

- ▶ Een analyse van het ondernemingsplan van het bedrijf waarbij de financieringsbehoefte in kaart wordt gebracht;
- ▶ Een advies door een expertenpanel over de optimale financieringscombinatie op maat van het bedrijf;
- ▶ Opvolging van de implementatie van het verkregen advies.

Wat betreft de dienstverlening naar ondernemers toe is in 2017 het aanbod met betrekking tot het voor- en natraject uitgebreid. Hiervoor werken we samen met vier dienstverleners geselecteerd in het kader van de oproep 'Ambitieuze Ondernemerschap' zijnde EY, Voka, Sirris en Netwerk Ondernemen.

FINMIX werd begin 2012 gelanceerd en is ondertussen een gevestigde waarde geworden, dankzij de blijvende inspanningen van de projectcoördinatie binnen het Agentschap Innoveren & Ondernemen. In november 2017 werd 5 jaar FINMIX gevierd met een event waarop o.a. een aantal getuigenissen live hun zoektocht naar financiering kwamen toelichten.

Tabel: Kerncijfers Finmix

1. Aantal aanmeldingen tegenover deelnames aan panelsessies 2017	
Aantal aanmeldingen	67
Aantal verschenen voor panel	34
* aanmelding: versturen van aanmeldingsformulier op finmix.be	
2. Aantal deelnames aan panelsessies 2017 per sector	
Industrie	8
Voedingsmiddelen	1
farmacie/life sciences	3
energie en duurzame energie	1
Cleantech	-
chemie (bio)	-
Biotechnologie	-
Technologie – electronica	2
Overige	1
Zakelijke dienstverlening	21
ICT	16
media en communicatie	3
Logistiek	-
zakelijke dienstverlening	-
Overige	2
Andere sectoren	5
toerisme en horeca	1
Zorg	-
creatieve industrie	1
groot- en kleinhandel	1
Overige	2
Totaal	34
3. Aantal deelnames aan panelsessies 2017 per provincie	
Aantallen/provincie	
Antwerpen	11

Limburg	2
Vlaams-Brabant	5
Oost-Vlaanderen	14
West-Vlaanderen	2
Totaal	34
4. Aantal deelnames aan panelsessies 2017 per ondernemingsfase	
Type ondernemer	
kandidaat-starter	4
starter < 4jaar	23
gevestigd bestaande activiteit	4
gevestigd nieuwe activiteit	3
Overname	-
Totaal	34
5. Via welk kanaal kwamen de deelnemers aan de panelsessies in contact met FINMIX	
Hoe op de hoogte van FINMIX?	
Agentschap Innoveren & Ondernemen	8
Innovatiecentra	4
Website (finmix.be, ao.be, google.be)	1
Stakeholders	7
Overige	14
Totaal/jaar	34
* Stakeholders: Ban Vlaanderen, PMV, Participatiefonds Vlaanderen, Febelfin, BVA, Voka, Unizo	
6. Totaal bedrag van de financieringsbehoefte	
<of= 250,000	4
> 250.000 en <of= 500.000	6
> 500.000 en <of= 1.000.000	9
>1.000.000 en <of= 2.500.000	11
>2.500.000	4
Totaal/jaar	34

FINMIX Internationaal

FIT en het Agentschap Innoveren & Ondernemen zetten naast het basistraject FINMIX in 2015 samen een gespecialiseerd traject FINMIX Internationaal op

FINMIX Internationaal wordt een trajectbegeleiding -geen subsidie- voor elk project dat op zoek is naar de optimale financieringsmix, waarbij het klassieke bankkrediet alleen niet volstaat, omwille van het risicovolle, complexe en internationale karakter van het project.

Het doel van FINMIX Internationaal is om Vlaamse bedrijven die willen internationaliseren informatie op maat aan te bieden over de financieringskanalen die het betreden van buitenlandse markten, structureel of op projectbasis, ondersteunen. Dit gebeurt concreet door het organiseren van expertenpanels waarop ondernemers hun ondernemingsplan en financieringsbehoefte kunnen voorleggen aan een panel van experts. Deze experts geven advies over de meest aangewezen financieringsbronnen om hun financiering rond te krijgen.

Het grote verschil tussen FINMIX en FINMIX Internationaal zit in de experten die optreden tijdens de panelsessies enerzijds en in de specifieke begeleidingsmogelijkheid vanuit FIT en haar instrumentarium anderzijds.

In het FINMIX Internationaal panel zetelen vertegenwoordigers van de banken, overheids- en private risicokapitaalverschaffers, overheids- en private kredietverzekeraars, een consultant internationale financiering en de bedrijvenorganisaties Unizo en Voka. De confidentialiteit van het bedrijfsproject wordt uiteraard gewaarborgd gedurende het volledige traject

De voordelen om als bedrijf beroep te doen op FINMIX Internationaal zijn dezelfde als bij FINMIX met name:

- ▶ Onderzoek of alternatieve financiering een antwoord biedt op de financieringsbehoefte;
- ▶ Aftoetsing van potentiële overheidsmaatregelen;
- ▶ Financieringsadvies door een expertenpanel;
- ▶ Efficiëntere zoektocht naar financiering.

In 2017 waren er 7 aanmeldingen voor FINMIX Internationaal en werd er 1 panel georganiseerd waarbij 2 ondernemers kwamen presenteren.

Vlaamse Kredietbemiddelaar

De opdracht van de Kredietbemiddelaar is het oplossen van kredietproblemen voor ondernemers, via een bemiddeling tussen die ondernemer en de kredietverschaffer en het in het licht stellen van problemen die de aandacht verdienen van het maatschappelijk verkeer en van de beleidsmensen.

De dienst tracht door zijn neutrale en soepele aanpak mee te werken aan een oplossing. Van de dossiers van 2017 zijn er 120 dossiers afgesloten en 32 dossiers nog in behandeling. Over de jaren zien we gemiddeld een vijftiental dossiers per maand binnenkomen.

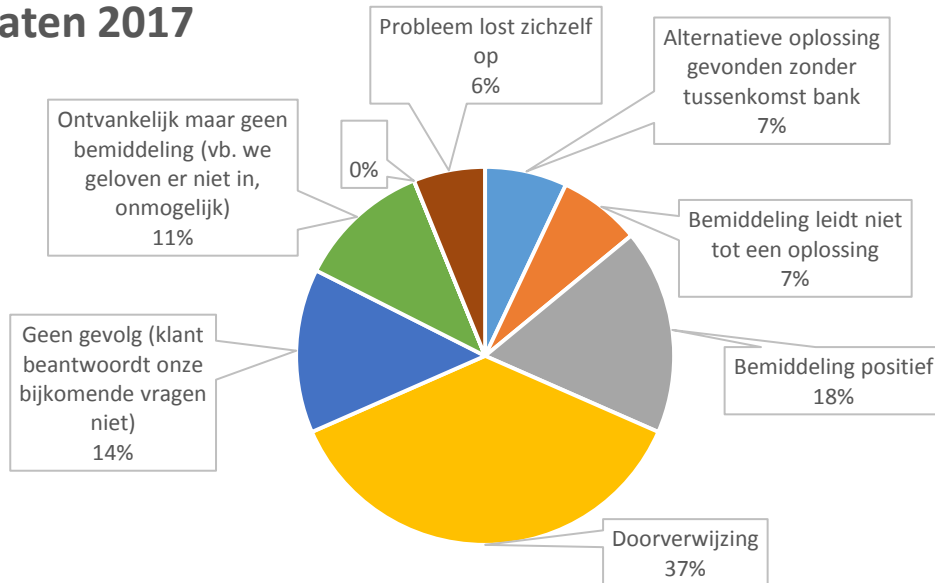
Belangrijkste cijfers

De meerderheid van de financieringsproblemen waarmee ondernemingen aankloppen bij de kredietbemiddelaar betreft een weigering van een nieuw krediet betreft. Indien we kijken naar de sectoren waarin de aanvrager actief is, zien we dat de meerderheid aanvragen betreft van ondernemers in diensten, bouw en groot- en kleinhandel (elk ongeveer 20%) Ook horeca (12%) vindt zijn weg naar de dienst Vlaamse Kredietbemiddelaar.

Iets meer dan de helft van de aanvragers (51%) is een bvba en bij 32% van de aanvragen betreft het een eenmanszaak. 8% van de aanvragen zijn afkomstig van een NV De rechtsvormen CV, CVBA en VOF komen slechts sporadisch voor.

Uit onderstaande grafiek kunnen de behaalde resultaten afgeleid worden.

Resultaten 2017

Een opvallende vaststelling is dat 37% van de bemiddelingsaanvragen leiden tot een doorverwijzing. Dit gebeurt in gevallen waar het efficiënter lijkt om het dossier door een andere instelling te laten behandelen dan te bemiddelen bij de instelling waarvoor de bemiddeling wordt gevraagd. We kunnen veronderstellen dat dankzij de contacten van de ondernemer met de bemiddelingsdienst een alternatieve financieringsoplossing is tot stand gekomen, maar we beschikken niet over precieze cijfers. In 14% van de gevallen reageerde de ondernemer niet meer na herhaaldelijke vraag om bijkomende informatie, zodat het bemiddelingsproces niet kon worden aangevat of afgerond. Als het bemiddelingsproces kon worden afgerond, vinden we in 71% van de gevallen een positief resultaat.

2.9. Detailhandelsbeleid

Kennisnetwerk detailhandel

Detailhandel blijft een uitdagend onderwerp voor steden en gemeenten. Het nieuwe vergunningsstelsel uit het decreet Integraal Handelsvestigingsbeleid treedt in werking in 2018. Fenomenen als e-commerce, veranderd consumentengedrag en het nog steeds toenemend aantal winkels in de periferie, zet druk op de kernwinkelgebieden met leegstand- en herbestemmingsvraagstukken als gevolg. De portaal van het kennisnetwerk, bestaande uit VLAIO, VVSG, de provincies, Unizo en Comeos, www.detailhandelvlaanderen.be, zorgt voor relevante informatie, inspiratie, beleidsondersteunende data onder vorm van gemeentelijke feitenfiches en contacten op 1 plaats. In 2017 had de portaal-site 39.107 bezoekers, 269 volgers op Twitter en 1.420 abonnees voor de nieuwsbrief E-talage.

Het Internet. Ook uw zaak

De campagne "Het Internet. Ook uw zaak." die in 2015 en 2016 liep om handelaars te overtuigen de mogelijkheden van online-marketing en e-commerce te benutten, werd positief geëvalueerd: belangrijke toename van de online-aanwezigheid bij de doelgroep en ook toegenomen e-commerce-verkoop. Na brede consultatie van belanghebbenden werd een nieuw actieplan e-commerce uitgewerkt, goedgekeurd en voorbereid. Dat actieplan zal in samenwerking met kmo-organisaties, steden en gemeenten in 2018 uitgerold worden.

Commerciële Inspiratie

De detailhandel is een sector waar de (digitale) transformatie voor iedereen heel zichtbaar is. Om de ondernemers uit de sector te helpen bij het aanpassen van hun concepten aan de nog voortdurend veranderende marktomstandigheden en de snelle technologische evolutie, werd het project Commerciële Inspiratie opgestart. Tussen 2014 en 2017 kregen 540 handelaars een intensief begeleidingstraject aangeboden. Doel was de actualisatie van hun strategie met een bijzondere focus op het digitale. De steden en gemeenten waren een belangrijke partner bij dit project dat werd uitgevoerd door Unizo en WES. 57 gemeenten besloten uiteindelijk Commerciële Inspiratie aan te bieden aan hun handelaars. De deelname werd soms gespreid over meerdere jaren. Bij alle 540 handelaars was het traject eind 2017 opgestart. Bij 120 van hen gebeurde de opstart van het traject in 2017.

2.10. Sociale Innovatiefabriek

Met de Sociale Innovatiefabriek, afgekort SIF, heeft VLAIO een partnerschap voor 3 jaar (2017-2019). De missie van SIF is het stimuleren, ondersteunen en promoten van sociaal ondernemerschap en brede sociale innovatie. Doelgroepen zijn:

- ▶ Sociaal innovatieve ondernemers (uit bedrijfsleven, middenveld of als burger);
- ▶ 'Potentials': bedrijven, middenveldorganisaties of burgers die mogelijk sociaal gaan ondernemen/innoveren, of althans ertoe kunnen bijdragen;
- ▶ Kansengevers: breed gamma aan actoren (zoals expertisecentra of onderwijsinstellingen, koepelorganisaties, stichtingen en andere financiers) die meerwaarde kunnen betekenen voor sociaal innovatieve ondernemers;
- ▶ Het brede publiek.

Het resultaat dat nagestreefd wordt is een gevestigde cultuur waarin alle actoren van de samenleving maatschappelijke uitdagingen kunnen aanpakken (en oplossen) op een sociaal innoverende en ondernemende manier (o.a. via het hanteren van vernieuwde business modellen) en een vruchtbare omgeving waarin steeds meer sociaal innovatieve ondernemingen kunnen groeien en ontluiken.

SIF handelt als een accelerator voor startende sociaal ondernemers. Aan bestaande sociale ondernemingen biedt het een community waardoor ze de kans krijgen verder te groeien en een nog grotere impact te bereiken. Samen met sociaal ondernemerschap blijft SIF ook werken rond sociale innovatie. Er blijft immers nood aan vernieuwende oplossingen voor de uitdagingen waar de maatschappij voor staat. Om het beoogde resultaat te bereiken, hanteert SIF een hefboomwerking. Het is een hefboom naar partnerschappen, financiering, kennis,... Het geeft begeleiding op maat die, d.m.v. o.a. het lerend netwerk, ervoor zorgt dat de sociale innovaties en -ondernemingen sterker worden en meer impact bereiken. De begeleiding richt zich op de verschillende fases in de levenscyclus van de onderneming. Hierbij legt SIF de focus op (pre)starters met aandacht voor financiering en continuïteit. Bijzonder aan de werking is hoe peer-learning volop gefaciliteerd wordt. Binnen een breed cross-sectoraal netwerk legt het gerichte verbindingen. SIF linkt heel gericht aan peers (sociale ondernemingen), andere aanbieders, potentiële partners/investeerders,... Bovendien maakt het steeds meer actoren warm om middelen, zowel monetair als niet-monetair, vrij te maken voor sociaal ondernemerschap.

Voor de periode 2017-2019 zet SIF in op inspireren en sensibiliseren – versterken – verbinden – internationalisering - trajecten - ontwikkeling. Er werd een subsidie van 400.000 euro per jaar

toegekend of 1,2 miljoen euro voor de periode van 3 jaar. Het betreft een volledig output- en resultaatgerichte subsidie. De outputgerichte vergoeding bedraagt 80% en wordt gekoppeld aan het bereiken van een aantal KPI's. De resultaatgerichte vergoeding bedraagt 20% en wordt gekoppeld aan het bereiken van een KPI die voorziet dat uit de begeleiding van SIF minstens 60 solide sociale ondernemingen ontstaan.

In 2017 bereikte SIF via 73 events in totaal zo'n 3.000 geïnteresseerde personen. Er waren 119 oriëntatiesessies voor sociale ondernemingen, 28 cases op 3 acceleratiedagen en de (door)ontwikkeling van 5 solide sociale ondernemingen.

2.11. Grote events en individuele dossiers (ad hoc subsidies)

De grote events die tot voor 2016 ondersteund werden op jaarlijkse ad hoc basis, maken vanaf 2016 grotendeels deel uit van het aanbod aan acties van de dienstverleners die werden aangeduid in het bestek ondernemerschap. De volgende events vonden in 2017 plaats:

- ▶ Voka OpenBedrijven Dag (Voka, 300.000 euro steun);
- ▶ Dag van de Ondernemer (Unizo, 269.929,99 euro steun);
- ▶ Startersroadshows (Unizo, 146.048,52 euro steun);
- ▶ Womed Award (Unizo – onderaannemer Markant, 117.932,58 euro steun);
- ▶ Failing Forward Conferentie (Startups.be als onderdeel van hun Failing Forward project cf. infra, 31.702 euro steun op jaarbasis voor 2 conferenties)

In 2017 werden daarnaast nog 3 individuele dossiers gesteund die pasten binnen de beleidsaccenten van de minister bevoegd voor Economie op vlak van ondernemerschap.

Het gaat om:

- ▶ Horeca Vlaanderen met het project Horeca Academie (150.000 euro steun);
- ▶ Horeca Vlaanderen met het project Kwaliteitsconvenant Horeca (272.436 euro steun);
- ▶ Off World BVBA met de televisiereeks 'Later als ik groot ben 2' (100.000 euro steun).

Dit is een vervolg op de gelijknamige reeks die eerder door VLAIO werd gesteund in de oproep media van 2010.

3. Stimuleren van groei, transformatie en innovatie

3.1. Kmo-portefeuille

De kmo-portefeuille, gestart in 2009, is een elektronische subsidiemaatregel waarmee kleine en middelgrote ondernemingen en beoefenaars van vrije beroepen met steun van de Vlaamse overheid opleidingen en adviezen kunnen aankopen. In april 2016 werd gestart met een vereenvoudigde kmo-portefeuille. 2017 is dan ook het eerste volledige kalenderjaar van de vereenvoudigde kmo-portefeuille. De steunpercentages en –plafonds in de vernieuwde kmo-portefeuille zijn als volgt:

- ▶ Een kleine onderneming die investeert in opleiding en advies kan 40% steun genieten met een maximum steunplafond van 10.000 euro per jaar;
- ▶ Een middelgrote onderneming die investeert in opleiding en advies kan 30% steun genieten met een maximum steunplafond van 15.000 euro per jaar.

De kmo-portefeuille werkt met een jaarlijkse gesloten begrotingsenveloppe binnen het Hermesfonds. In 2017 werd hiervoor een budget van 53.000.000 euro uitgetrokken.

In 2017 werden er 130.246 projecten gesteund met de kmo-portefeuille, goed voor een totale gereserveerde subsidie van 52.633.674 euro.

Tabel: kmo-portefeuille - verdeling van de gereserveerde subsidie en aantal steunaanvragen per dienst (2017)

Dienst	Aantal projecten	Subsidie in euro
Advies	4.979	11.731.765
Opleiding	125.267	40.901.909
Totaal	130.246	52.633.674

De tabel hierna toont de evolutie van de van de toegekende subsidie in de kmo-portefeuille over de periode 2013-2017. Sinds april 2016 werd het aantal subsidiabele diensten teruggebracht tot twee, namelijk advies en opleiding.

Tabel: kmo-portefeuille - toegekend subsidiebedrag in euro per dienst (2013-2017)

Dienst	2013	2014	2015	2016	2017
Opleiding	26.591.062	28.646.820	32.655.642	40.862.156	40.901.909
Advies	6.310.125	6.120.486	5.904.344	9.884.909	11.731.766
Technologie-verkenning	2.029.053	2.030.585	2.600.000	1.085.041	NVT
Advies Internationalisering	392.370	320.824	200.000	112.270	NVT
Strategisch Advies	657.270	2.781.851	3.756.155	1.831.297	NVT
Coaching	0	39.205	41.590	15.070	NVT
Totaal	35.981.894	39.941.786	45.157.732	53.790.743	52.633.674

De kmo-portefeuille richt zich tot de kleine en middelgrote ondernemingen. Net als in de voorgaande jaren zijn het vooral de kleine ondernemingen die gebruik maken van de kmo-portefeuille.

Tabel: kmo-portefeuille - verdeling van subsidie en aantal steunaanvragen naar grootte van de onderneming (2017)

Grootte	Aantal Projecten	Subsidie in euro	% projecten	% subsidie
KO	114.168	46.089.042	87,66	87,57
MO	16.078	6.544.632	12,34	12,43
Totaal	130.246	52.633.674	100,00	100,00

De dienstensector blijft de grootste afnemer van de kmo-portefeuille. Meer dan 60% van de steundossiers wordt ingediend door kmo's uit deze sector; deze projecten vertegenwoordigen meer dan de helft van het totale subsidiebudget. Binnen de kmo-portefeuille blijft het aandeel van deze sector groeien waarbij de middelgrote ondernemingen de grootste stijging (een toename met bijna 33t.o.v. het vorige kalenderjaar) kennen.

Tabel: kmo-portefeuille - goedgekeurde projecten per sector waartoe de steun vragende onderneming behoort volgens haar hoofdactiviteit (2017).

Activiteit	Aantal projecten	Subsidie in euro	% projecten	% subsidie
Industrie	9.944	6.191.880	7,63	11,76
Bouw en Handel	40.002	17.806.472	30,71	33,83
Diensten	80.300	28.635.322	61,65	54,40
Totaal	130.246	52.633.674	100	100

Tabel: kmo-portefeuille - goedgekeurde projecten per ondernemingsgrootte en per sector waartoe de steun vragende onderneming behoort volgens haar hoofdactiviteit (2017).

Activiteit	Aantal projecten KO	Aantal projecten MO	% KO	% MO
Industrie	6.628	3.316	5,81	20,62
Bouw en Handel	31.709	8.293	27,77	51,58
Diensten	75.831	4.469	66,42	27,80
Totaal	114.168	16.078	100,00	100,00

Meer dan een kwart van de projecten wordt ingediend door een kmo waarvan de maatschappelijke zetel in Antwerpen ligt.

Tabel: kmo-portefeuille – goedgekeurde projecten per provincie (2017)

	Aantal projecten	Subsidie in euro	% projecten	% subsidie
Antwerpen	35.319	14.263.144	27,12%	27,10%
Limburg	16.811	7.281.656	12,91%	13,83%
Oost Vlaanderen	30.503	12.365.904	23,42%	23,49%
Vlaams Brabant	15.364	6.632.074	11,80%	12,60%
West Vlaanderen	31.100	11.646.744	23,88%	22,13%
MZ buiten Vlaanderen (*)	1.149	444.154	0,88%	0,84%
Totaal	130.246	52.633.674	100,00%	100,00%

(*) met maatschappelijke zetel buiten Vlaanderen, maar waarvan de exploitatiezetels in het Vlaams Gewest liggen

Ondernemerschapsbevorderende diensten kunnen slechts gesubsidieerd worden als deze aangekocht worden bij een geregistreerde dienstverlener.

Een registratie heeft steeds een beperkte geldigheidsduur. In principe bedraagt de registratietermijn vijf jaar. Na verloop van tijd moet deze vernieuwd worden.

Bij de kmo-portefeuille werden in 2017 644 registraties toegekend.

Tabel: kmo-portefeuille - aantal toegekende registraties per dienst (2017)

2017	advies	opleiding	Totaal
Jan	46	50	96
Feb	36	30	66
Mrt	28	33	61
Apr	25	26	51
Mei	35	22	57
Jun	16	38	54
Jul	2	24	26
Aug	22	20	42
Sep	24	27	51
Okt	31	28	59
Nov	20	21	41
Dec	28	12	40
Totaal	313	331	644

Tabel: kmo-portefeuille - aantal geregistreerde dienstverleners in de kmo-portefeuille met minstens één project (2012-2017)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Aantal registraties (met minstens 1 project)	1.683	1.678	1.683	1.676	1.834	1.945
Gemiddeld aantal projecten per registratie	39,59	44,18	48,4	59,02	71,01	66,96

3.2. Kmo-groeisubsidie

De kmo-groeisubsidie is een steunmaatregel gericht op het stimuleren van groei en het bevorderen van de competitiviteit van kmo's in Vlaanderen. Tijdens de belangrijke kantelmomenten in de levensfasen van een onderneming, zoals een transformatie-, innovatie- of internationaliseringstraject, dient de onderneming een nieuwe groeistrategie uit te werken om haar doelstellingen te bereiken. De subsidie kan aangewend worden voor het verwerven van de kennis die nodig is tijdens het transformatie-, innovatie- of internationalisatietraject. De kmo kan vrij kiezen om subsidie aan te vragen voor advies van een externe dienstverlener en/of om kennis te verankeren in de onderneming door de aanwerving van een strategische medewerker.

Kleine en middelgrote ondernemingen kunnen jaarlijks maximaal 50.000 euro subsidie ontvangen via de kmo-groei­subsidie. De subsidie bedraagt maximaal 25.000 euro per advies­traject met een externe dienst­verlener en/of per aanwerving per jaar. Het steun­percentage wordt vastgelegd op 50% van de advies- en/of loon­kost.

Een subsidieaanvraag kan éénmalig worden uitgebreid indien het maximale subsidie­bedrag voor dat groeitraject niet volledig werd aangewend bij de initiële subsidieaanvraag. Zo een éénmalige uitbreiding dient evenwel in hetzelfde kalenderjaar als de initiële subsidieaanvraag te worden ingediend.

	Extern advies	Aanwerving
Subsidieplafond	25.000 euro	25.000 euro
Subsidiepercentage	50%	50%

In 2017 werden er 526 dossiers ingediend. In 471 dossiers werd een beslissing genomen. Voor de 297 nieuwe positieve dossiers werd 7.849.861,51 euro subsidie toegekend. In 2017 werd een bijkomend bedrag van 172.138,49 euro voor uitbreidingen van eerdere positief besliste dossiers vastgelegd.

	Aantal besliste dossiers 2017	Vastgelegde subsidie 2017 in euro
Negatief	92	
Onontvankelijk	37	
Positief	297	€7.849.861,51
Teruggetrokken	45	
Totaal	471	€ 7.849.861,51

Tabel: verdeling goedgekeurde dossiers kmo-groei­subsidie volgens ondernemingsgrootte

	Aantal Dossiers	Subsidie Aanwerving in euro	Subsidie extern advies in euro	Totale subsidie in euro
KO - Kleine Onderneming	240	4.203.430,51	2.032.762,00	6.256.422,51
MO - Middelgrote Onderneming	57	905.464,00	687.975,00	1.593.439,00
Totaal	297	5.108.894,51	2.720.737,00	7.849.861,51

Tabel: verdeling goedgekeurde dossiers kmo-groei­subsidie volgens provincie

	Aantal Dossiers	Subsidie Aanwerving in euro	Subsidie Extern advies in euro	Totale subsidie in euro
Antwerpen	67	1.070.594,41	688.202,50	1.779.026,91
MZ buiten Vlaanderen ³	4	46.000,00	46.000,00	92.000,00
Limburg	33	596.046,00	311.175,00	907.221,00

³ Ondernemingen met een exploitatiezetel in het Vlaams gewest maar waarvan de maatschappelijke zetel buiten het Vlaams gewest ligt.

Oost-Vlaanderen	93	1.685.356,10	798.579,00	2.483.935,10
Vlaams-Brabant	33	593.722,00	230.558,00	824.280,00
West-Vlaanderen	67	1.117.176,00	646.222,50	1.763.398,50
Totaal	297	5.108.894,51	2.720.737,00	7.849.861,51

Tabel: verdeling goedgekeurde dossiers kmo-groeisubsidie volgens hoofdactiviteit van de steunaanvragende onderneming (volgens de nacebel nomenclatuur op 1 digit)

Omschrijving activiteit	Aantal Dossiers	Subsidie Aanwerving in euro	Subsidie Extern advies in euro	Totale subsidie in euro
Voeding, textiel, hout, papier, drukkerij	23	312.366,00	241.680,00	554.046,00
Chemie, metaal	50	928.080,00	366.779,50	1.294.859,50
Meubelen, overige, reparatie, water, gas	11	195.475,00	73.870,00	269.345,00
Bouw, handel, vervoer	79	1.286.106,85	826.053,00	2.132.389,85
Scheepvaart, luchtvaart, opslag, horeca, uitgeverij, film	8	140.800,00	90.000,00	230.800,00
Media, IT, financiën, onroerend, accountancy	61	1.159.226,00	475.761,00	1.634.987,00
Consultancy, ingenieurs, architecten, reclame, R&D,	46	810.440,66	435.550,00	1.245.990,66
Beveiliging, ondersteuning, openbaar bestuur, onderwijs,	16	230.400,00	193.543,50	423.943,50
Kunst, cultuur, sport, overige	3	46.000,00	17.500,00	63.500,00
Totaal	297	5.108.894,51	2.720.737,00	7.849.861,51

Aangewend budget: 8.022.000 euro

3.3. Hindermaatregelen

3.3.1. Hinderpremie/sluitingspremie

In 2017 werden de hindermaatregelen grondig gewijzigd. De hinderpremie werd ingevoerd vanaf 1 juli 2017 als radicaal digitale maatregel, administratief eenvoudig. Bijzonder innovatief is het concept dat de ondernemingen die in aanmerking komen hiervan door VLAIO zelf worden verwittigd. De selectie gebeurt op basis van de authentieke bronnen GIPOD voor de hindergegevens en het KBO voor de ondernemingsgegevens.

De hinderpremie is een financiële tussenkomst voor zelfstandigen en kleine ondernemingen met maximum 9 werknemers die ernstige hinder ondervinden van wegenwerken in de buurt van hun zaak.

Het bedrag van de premie is 2.000 euro en biedt de ondernemers de kans om zich voor te bereiden op de gevolgen van de geplande werken.

Wie genoodzaakt is om zijn zaak toch te sluiten als gevolg van de hinder kan vanaf de 22ste kalenderdag van de sluiting bijkomend gebruik maken van de sluitingspremie van 80 euro per dag.

Ondernemers die niet in aanmerking komen voor de bovenvermelde hinderpremie en sluitingspremie kunnen in bepaalde gevallen toch nog een afzonderlijke sluitingspremie aanvragen. Deze sluitingspremie bedraagt ook 80 euro per dag en wordt toegekend vanaf de 8ste kalenderdag van de sluiting.

Tussen 1 juli 2017 en 31 december 2017 werd aan 2.331 ondernemingen een hinderpremie uitbetaald; de totaal toegekende steun was bedroeg 4.662.000 euro. Van deze groep van 2.331 ondernemingen hebben 41 ondernemingen ook een beroep gedaan op de sluitingspremie. Hier bedroeg de steun 131.520 euro. Vier ondernemingen hebben gebruikt gemaakt van de afzonderlijke sluitingspremie waarvoor 13.120 euro steun werd toegekend.

Tabel: Verdeling volgens type premie

Type premie	Aantal toekenningen	Steunbedrag in euro	Gemiddeld steunbedrag in euro
Hinderpremie	2.331	4.662.000	2.000
Sluitingspremie	41	131.520	3.208
Afzonderlijke sluitingspremie	4	13.120	3.280
Totaal	2.376	4.806.640	

Tabel: Hinderpremie volgens provincie

Provincie	Aantal toekenningen	Steunbedrag in euro
Antwerpen	649	1.298.000
Limburg	266	532.000
Oost-Vlaanderen	440	880.000
Vlaams-Brabant	305	610.000
West-Vlaanderen	671	1.342.000
Totaal	2.331	4.662.000

Tabel: Sluitingspremie volgens provincie

Provincie	Aantal ondernemingen	Aantal toekenningen*	Steunbedrag in euro
Antwerpen	6	6	8.320
Limburg	3	11	21.440
Oost-Vlaanderen	5	7	13.200
Vlaams-Brabant	5	12	22.560
West-Vlaanderen	22	41	66.000
Totaal	41	77	131.520

* per onderneming kan de sluitingspremie meerdere keren aangevraagd worden, vandaar het verschil tussen aantal toekenningen en aantal ondernemingen

Tabel: Afzonderlijke sluitingspremie volgens provincie

Provincie	Aantal ondernemingen	Aantal toekenningen*	Steunbedrag in euro
Antwerpen	2	4	9.200
West-Vlaanderen	2	2	3.920
Totaal	4	6	13.120

* per onderneming kan de sluitingspremie meerdere keren aangevraagd worden, vandaar het verschil tussen aantal toekenningen en aantal ondernemingen

Tabel: Hinderpremie volgens activiteit

Nace code	Hoofdactiviteit*	Aantal toekenningen	Steunbedrag in euro
10	Vervaardiging van voedingsmiddelen	61	122.000
45	Groot- en detailhandel in en onderhoud en reparatie van motorvoertuigen en motorfietsen	129	258.000
47	Detailhandel, met uitzondering van de handel in auto's en motorfietsen	1.019	2.038.000
55	Verschaffen van accommodatie	29	58.000
56	Eet- en drinkgelegenheden	673	1.346.000
59	Productie van films en video- en televisieprogramma's, maken van geluidsopnamen en uitgeverijen van muziekopnamen	1	2.000
79	Reisbureaus, reisorganisatoren, reserveringsbureaus en aanverwante activiteiten	12	24.000
82	Administratieve en ondersteunende activiteiten ten behoeve van kantoren en overige zakelijke activiteiten	4	8.000
88	Maatschappelijke dienstverlening zonder huisvesting	8	16.000
90	Creatieve activiteiten, kunst en amusement	1	2.000
93	Sport, ontspanning en recreatie	11	22.000
95	Reparatie van computers en consumentenartikelen	35	70.000
96	Overige persoonlijke diensten	348	696.000
Totaal		2.331	4.662.000

* omschrijving volgens de officiële NACEBEL nomenclatuur

Tabel: Sluitingspremie volgens activiteit

Nace code	Hoofdactiviteit*	Aantal ondernemingen	Aantal toekenningen**	Steunbedrag in euro
10	Vervaardiging van voedingsmiddelen	1	1	1.600
45	Groot- en detailhandel in en onderhoud en reparatie van motorvoertuigen en motorfietsen	2	2	4.480
47	Detailhandel, met uitzondering van de handel in auto's en motorfietsen	20	33	54.720
55	Verschaffen van accommodatie	4	10	16.160
56	Eet- en drinkgelegenheden	11	20	31.920
96	Overige persoonlijke diensten	3	11	22.640
Totaal		41	77	131.520

* omschrijving volgens de officiële NACEBEL nomenclatuur

** per onderneming kan de sluitingspremie meerdere keren aangevraagd worden, vandaar het verschil tussen aantal toekenningen en aantal ondernemingen

Tabel: Afzonderlijke sluitingspremie volgens activiteit

Nace Code	Hoofdactiviteit*	Aantal ondernemingen	Aantal toekenningen**	Steunbedrag in euro
47	Detailhandel, met uitzondering van de handel in auto's en motorfietsen	2	2	4.400
56	Eet- en drinkgelegenheden	1	1	1.520
75	Veterinaire diensten	1	3	7.200
Totaal		4	6	13.120

*omschrijving volgens de officiële NACEBEL nomenclatuur

** per onderneming kan de sluitingspremie meerdere keren aangevraagd worden, vandaar het verschil tussen aantal toekenningen en aantal ondernemingen

Aangewend budget: 4.806.640 euro

3.3.2. Rentetoelage als gevolg van Hinder Openbare Werken

In uitvoering van het decreet van 7 juli 2006 kunnen zelfstandigen en kmo's die verstoorde bereikbaarheid ondervinden door openbare werken, vanaf 10 juli 2007 een rentetoelage aanvragen bij het Agentschap Innoveren & Ondernemen. Door de aanpassing van het decreet op 19 november 2010 werd deze steunmaatregel vanaf 1 januari 2011 uitgebreid naar bestaande beroepsleningen die voor de start van de openbare werken werden aangegaan. Voordien was de maatregel alleen bestemd voor nieuwe overbruggingskredieten.

In 2017 werden 863 aanvragen ingediend en werden 587 aanvragen positief beslist voor een totaal steunbedrag van 4.023.651,48 euro, inclusief herzieningen.

Door de aangekondigde stopzetting van de rentetoeelage werd in 2017 een recordaantal aanvragen ingediend.

Tabel: RTHOW 2017 volgens provincie

Provincie van getroffen exploitatiezetel	Aantal toekenningen	Toegekende steun in euro	Gemiddelde steun per dossier in euro
Vlaams-Brabant	41	229.893,36	5.607,16
Oost-Vlaanderen	170	1.082.485,10	6.367,56
West-Vlaanderen	268	1.715.178,37	6.399,92
Antwerpen	69	676.047,08	9.797,78
Limburg	39	320.047,57	8.206,35
Totaal	587	4.023.651,48	6.854,60

Tabel: RTHOW 2017 volgens ondernemingsgrootte

Ondernemingsgrootte	Aantal toekenningen	Toegekende steun in euro	Gemiddelde steun per dossier in euro
KO	577	3.855.273,74	6.681,58
MO	10	168.377,74	16.837,77
Totaal	587	4.023.651,48	6.854,60

Tabel: RTHOW 2017 volgens activiteit

Nace Code	Activiteit	Aantal toekenningen	Toegekende steun in euro	Gemiddelde steun per dossier in euro
1	Voeding: warme bakker; Prepress en drukkerij	53	388.205,52	7.324,63
2	Constructie en bewerken van metalen	17	197.819,33	11.636,43
3	Vervaardiging en reparatie van producten	8	150.633,70	18.829,21
4	Bouw/afwerking; Garagebedrijf; Groot- en detailhandel	312	2.207.202,28	7.074,37
5	Hotel, restaurant, café	89	449.669,48	5.052,47
6	Diensten: computer, bank en verzekeringen, immokantoor	32	259.271,77	8.102,24
7	Diensten: reclamebureau, reisbureau	25	184.218,52	7.368,74
8	Organisatie van beurzen; Medische diensten: huisarts, tandarts, thuisverpleging, crèche	15	35.689,61	2.379,31

9	Kapsalon, schoonheidsinstituut, fitness, sauna	36	150.941,27	4.192,81
Totaal		587	4.023.651,48	6.854,60

Aangewend budget: 4.023.651,48 euro

3.3.3. Inkomenscompensatievergoedingen hinder openbare werken

De inkomenscompensatievergoeding als gevolg van hinder door openbare werken is een maatregel die door de 6de staatshervorming werd overgedragen van het federale naar het Vlaamse niveau. Zelfstandigen kunnen bij sluiting van hun zaak omwille van openbare werken een compensatie per dag krijgen. Er loopt een samenwerkingsovereenkomst tussen het agentschap en het Participatiefonds Vlaanderen dat het dagelijkse beheer van de maatregel opgenomen heeft.

Voor werken gestart vanaf 1 juli 2017 werd de inkomenscompensatiemaatregel vervangen door de sluitingspremie.

Tabel: Kerncijfers inkomenscompensatievergoeding 2014 2015

Inkomenscompensatievergoeding	2015	2016	2017
Aantal goedgekeurde steundossiers	249	301	318
Aantal goedgekeurde verlengingen	139	154	229
Toegekend steunbudget in euro	927.045,72	1.080.537,51	1.452.339,39

Aangewend budget: 1.452.339,39 euro

3.4. Strategische transformatiesteun

De strategische transformatiesteun voorziet opleidings- en investeringssteun voor ondernemingen die een transformatie doormaken die hen op vlak van innovatie, duurzaamheid en internationalisering op de kaart zet.

Het succes van de maatregel in 2016 heeft zich in 2017 verdergezet. Er werd in 2017 voor bijna 55 miljoen euro aan steun goedgekeurd. Eind 2016 werd het beoordelingskader gewijzigd waarbij de klemtoon meer kwam te liggen op innovatieve projecten.

Tabel: STS volgens provinciale verdeling

Provincie	Aantal dossiers	Steunbedrag in euro
Antwerpen	16	13.300.069,47
Brussels Gewest*	9	8.644.199,83
Limburg	14	11.886.291,00
Oost Vlaanderen	9	4.722.998,08
Vlaams Brabant	4	2.492.390,60
West Vlaanderen	21	13.706.952,83
Eindtotaal	73	54.752.901,81

*hoofdzetel gevestigd in Brussel met exploitatievestiging in het Vlaamse Gewest

Tabel: STS volgens ondernemingsgrootte

Grootte	Aantal dossiers	Steunbedrag in euro
GO	34	34.573.148,41
KO	19	7.264.858,09
MO	20	12.914.895,31
Eindtotaal	73	54.752.901,81

Tabel: STS volgens activiteit

Nacecode op 1 digit	Omschrijving activiteit	Aantal dossiers	Steunbedrag in euro
1	Voeding - textiel - hout - papier - drukkerij	15	14.382.774,56
2	Chemie – metaal	32	24.740.300,27
3	Meubelen - overige - reparatie - water -gas	7	3.481.521,64
4	Bouw - handel - vervoer	10	4.939.356,07
5	Scheepvaart, luchtvaart, opslag, horeca, uitgeverij, film	4	4.646.005,99
6	Media - IT - financiën - onroerend - accountancy	0	0
7	Consultancy, ingenieurs, architecten, reclame, R&D, reissector, interim	4	1.836.622,45
8	Beveiliging - ondersteuning - openbaar bestuur - onderwijs - gezondheid - huisvesting	1	726.320,83
9	Kunst, cultuur, sport, overige	0	0
		73	54.752.901,81

Tabel: STS volgens type steun

Type steun	Steunbedrag in euro
Investeringssteun	26.393.856,27
Opleidingssteun	26.843.576,35
Bonussteun (voor bijkomende tewerkstelling)	1.515.469,19
Totaal	54.752.901,81

Aangewend budget: 54.752.901,81 euro

3.5. Ecologiesteun

De ecologiepremie is een financiële tegemoetkoming aan ondernemingen die hun productieproces willen vergroenen door te investeren in milieuvriendelijke of energiezuinige technieken. Het Agentschap Innoveren & Ondernemen neemt een deel van de extra kost die een dergelijke investering meebrengt op zich. In 2017 werden in het kader van de subsidiemaatregel Ecologiepremie Plus 257 steunaanvragen goedgekeurd voor een totaal van 16.444.491,31 euro en een investeringsbedrag van 101.177.004,44 euro.

De strategische ecologiesteun heeft dezelfde doelstelling als de ecologiepremie. In dit geval gaat het over grotere specifieke investeringsprojecten op maat van een bedrijf. In 2017 werden er zeven steunaanvragen goedgekeurd voor een totaal van 9.000.000,00 euro en een investeringsbedrag van 187.134.971,00 euro.

Tabel: Ecologiepremie Plus volgens Nace-sector

Sector	Omschrijving	Aantal dossiers	Subsidiebedrag in euro	Investeringsbedrag in euro
1	Voeding, textiel, hout, papier, drukkerij, raffinaderijen	61	4.931.945,75	23.456.420,71
2	Chemie, metaal	31	1.622.004,61	7.857.207,33
3	Meubelen, overige, reparatie, water, gas	8	657.180,93	2.828.089,48
4	Bouw, handel, vervoer	107	2.735.938,62	24.372.286,37
5	Scheepvaart, luchtvaart, opslag, horeca, uitgeverij, film	22	4.827.748,73	36.453.980,84
6	Media, IT, financiën, onroerend, accountancy	6	43.021,70	231.143,09
7	Consultancy, ingenieurs, architecten, reclame, R&D, reissector, interim	11	84.484,72	594.314,97
8	Beveiliging, ondersteuning, openbaar bestuur, onderwijs, gezondheid, huisvesting	6	385.689,77	1.825.888,78
9	Kunst, cultuur, sport, overige	5	1.156.476,49	3.557.672,89
	Totalen	257	16.444.491,31	101.177.004,44

Tabel: Ecologiepremie Plus volgens provincie en ondernemingsgrootte

Provincie	Ondernemingsgrootte	Aantal	Subsidiebedrag in euro
Antwerpen	kmo	79	3.790.662,80
Antwerpen	GO	29	2.091.508,56
Brussels Gewest*	GO	6	74.736,00
Limburg	kmo	16	2.043.012,13
Limburg	GO	3	92.566,90
Oost-Vlaanderen	kmo	32	1.253.100,08

Oost-Vlaanderen	GO	15	3.412.572,09
Vlaams-Brabant	kmo	22	1.892.013,67
Vlaams-Brabant	GO	2	69.958,29
West-Vlaanderen	kmo	45	1.479.474,32
West-Vlaanderen	GO	8	244.886,46
Totalen		257	16.444.491,31

(*) Ondernemingen met maatschappelijke zetel in Brussels Gewest, maar exploitatiezetel in Vlaams Gewest

Tabel: Ecologiepremie Plus volgens investeringstype met subsidie- en investeringsbedrag

Investeringstype	Subsidiebedrag in euro	Investeringsbedrag in euro
Energiebesparing	10.551.980,18	57.434.632,73
Hernieuwbare energie en WKK	794.000,98	4.393.411,19
Milieu	5.098.510,15	39.348.960,53
Totaal	16.444.491,31	101.177.004,44

Tabel: strategische ecologiesteun

Nace-code/Activiteit	Omschrijving Investeringsproject	Subsidiebedrag in euro	Investeringsbedrag in euro	Provincie	Groote	Investerings type
20120: Vervaardiging van kleurstoffen en pigmenten	warmterecuperatie van afgasverbranding	1.000.000	9.770.000	Oost-Vlaanderen	GO	Energie besparing
35110: Productie van elektriciteit	warmtenet	1.000.000	5.900.000	West-Vlaanderen	KO	Energie besparing
19200: Vervaardiging van geraffineerde aardolieproducten	energiezuinige opslag van gas	1.000.000	40.528.071	Antwerpen	GO	Energie besparing
13930: Vervaardiging van vloerkleden en tapijt	productielijn voor rigid LVT tiles	2.000.000	25.781.150	West-Vlaanderen	GO	Milieu & Energie besparing
20140: Vervaardiging van andere organische	valorisatie methaangas voor NH3-productie	1.000.000	16.086.000	Antwerpen	GO	Milieu

chemische basisproducten						
20110: Productie, aankoop, vervoer, verkoop en exploitatie van industriële gassen	waterstof productie-eenheid zonder stoom	2.000.000,00	82.115.000,00	Antwerpen	GO	Energie besparing
38219: Overige verwerking en verwijdering van ongevaarlijk afval	recuperatie non-ferrometalen	1.000.000,00	6.954.750,00	Oost-Vlaanderen	GO	Milieu
Totaal		9.000.000,00	187.134.971,00			

Aangewend budget: 25.444.491,31 euro

3.6. Compensatie indirecte emissiekosten

De steunmaatregel compensatie indirecte emissiekosten moet gezien worden in het licht van het Europese emissiehandelssysteem (EU-ETS). Hierbij wordt ervan uitgegaan dat de elektriciteitssector de CO₂-kost volledig kan doorrekenen aan de elektriciteitsverbruikers. Deze indirecte CO₂-kost in de elektriciteitsprijs stelt bepaalde elektriciteitsintensieve bedrijfstakken bloot aan een risico op delocalisatie (indirecte carbon leakage).

De compensatie voor indirecte emissiekosten is een tijdelijke compensatiesteunregeling van 2013 tot 2020 om te vermijden dat bepaalde elektriciteitsintensieve sectoren zich als gevolg van de indirecte emissiekosten in het kader van EU-ETS gaan delocaliseren naar landen buiten de Europese Unie. In 2017 werden - voor kosten gemaakt in 2016 - 108 aanvragen ingediend waarvan er 107 positief werden beslist voor een totaal steunbedrag van 46.750.372,51 euro. Hiervan werd ook reeds 46.558.492,97 euro in 2017 uitbetaald.

Tabel: compensatie indirecte emissiekosten volgens provincie van de vestiging

Provincie	Goedgekeurde dossiers	Steunbedrag in euro
Antwerpen	44	24.875.567,84
Limburg	15	9.882.421,18
Oost-Vlaanderen	27	10.478.547,42
West-Vlaanderen	16	1.141.168,53
Vlaams-Brabant	5	372.667,54
	107	46.750.372,51

Tabel: compensatie volgens hoofdactiviteit (NACE-code op 1 digit) van de maatschappelijke zetel

NACE	Omschrijving	Goedgekeurde dossiers	Steunbedrag in euro
1	Voeding – textiel – hout – papier – drukkerij	26	7.971.973,21
2	Chemie – metaal	77	37.690.893,01
4	Bouw – handel - vervoer	4	1.087.506,29

Totaal		107	46.750.372,51
---------------	--	------------	----------------------

Aangewend budget: 46.750.372,51 euro

3.7. Screen Flanders

De steunmaatregel Screen Flanders is een economische maatregel voor de audiovisuele sector. Er wordt steun gegeven aan Belgische producten voor zover ze uitgaven doen in het Vlaamse Gewest. Elke euro die aan een producent wordt toevertrouwd, moet op zijn minst één euro audiovisuele uitgaven in het Vlaamse Gewest opbrengen. In de praktijk is dit veel meer. De financiering wordt toegekend in de vorm van terugbetaalbare voorschotten op netto-ontvangsten die de producent genereert als gevolg van de exploitatie van het audiovisuele werk.

Bij de steuntoekenning wordt gewerkt met een oproepsysteem met een gesloten steunenveloppe. Een cultureel en economisch samengestelde jury beoordeelt de projecten op basis van vastgestelde criteria en maakt een rangschikking van de projecten. De maximale steun per project bedraagt 400.000 euro en het productiehuis moet kunnen bewijzen dat het een verbintenis aangaat op basis van uitgaven voor minimum 250.000 euro.

Deze maatregel wordt in samenwerking met het Vlaams Audiovisueel Fonds uitgevoerd, dat een belangrijke rol speelt inzake de promotie en communicatie rond de maatregel, het bijstaan van producenten bij het indienen van een dossier, de verslaggeving van de jury en het leveren van allerlei vaktechnische input aan het Agentschap Innoveren & Ondernemen.

In 2017 werd het voorziene budget van 4.500.000 euro opgesplitst in drie oproepen:

- ▶ De eerste oproep 2017 liep van 23 januari tot 3 maart 2017. De budgetenveloppe bedroeg 2.000.000 euro. Er werden 13 aanvragen ingediend en hiervan werden 7 projecten gunstig gerangschikt.
- ▶ De tweede oproep liep van 4 maart tot 8 september 2017. De budgetenveloppe bedroeg 1.500.000 euro. Er werden 15 aanvragen ingediend en hiervan werden 10 projecten gunstig gerangschikt.
- ▶ De derde oproep liep van 9 september tot 1 december 2017. De budgetenveloppe bedroeg 1.000.000 euro. Er werden 18 aanvragen ingediend, waarvan er 7 projecten gunstig gerangschikt werden.

Tabel: Screen Flanders - aantal gunstige dossiers per gewest

Gewest	Oproep 2017.01	Oproep 2017.02	Oproep 2017.03
Brussels gewest*	2	2	0
Vlaams Gewest	5	7	7
Waals Gewest*	0	1	0
TOTAAL	7	10	7

*Bij Screen Flanders kan een Belgisch productiehuis een project indienen. De in aanmerking komende uitgaven moeten wel in het Vlaamse Gewest gedaan worden.

Tabel: Screen Flanders - aantal aanvragen per genre

Genre	Oproep 2017.01	Oproep 2017.02	Oproep 2017.03
Animatiefilm	0	4	2
Animatiereeks	2	0	2
Lange Fictiefilm	11	11	12
Documentairefilm	0	0	2
TOTAAL	13	15	18

Tabel: Screen Flanders - aantal gunstige dossiers per genre

Genre	Oproep 2017.01	Oproep 2017.02	Oproep 2017.03
Animatiefilm	0	2	2
Animatiereeks	1	0	2
Lange Fictiefilm	6	8	3
Documentairefilm	0	0	0
TOTAAL	7	10	7

Tabel: Screen Flanders - Financiële gegevens van de gunstige dossiers per oproep

	Oproep 2017.01	Oproep 2017.02	Oproep 2017.03
Aantal gunstige projecten	7	10	7
Totaalbudget gunstige projecten in euro	36.541.226	142.721.642	38.869.892
Financiering uit Vlaanderen in euro	11.367.056	24.939.099	12.616.843
In aanmerking komende uitgaven in Vlaanderen (volgens aanvraag) in euro	9.968.283	18.217.959	10.264.330
Gevraagde steun in euro	1.500.000	2.370.000	1.070.000
Toegekende steun in euro	1.400.000	2.100.000	995.000
Aanvaarde in aanmerking komende uitgaven in Vlaanderen in euro	9.326.612	16.530.473	8.737.996

Aangewend budget: 4.500.000 euro

3.8. Ecologisch en veilig transport van goederen

De Vlaamse Regering wil ondernemingen en de transportsector in het bijzonder, aanzetten tot meer milieuvriendelijke en verkeersveilige vrachtwagens. Ondernemingen die uitgaven doen in het kader van ecologisch en veilig transport van goederen over de weg (EVT) komen dan ook in aanmerking voor een subsidie van de Vlaamse overheid. Deze nieuwe steunmaatregel die op 20 november 2017 van start ging, wordt door het Departement Mobiliteit & Openbare Werken gecoördineerd en gefinancierd. Het Agentschap Innoveren & Ondernemen staat in voor het operationeel beheer

De EVT-steun bedraagt maximaal 100.000 euro per onderneming voor uitgaven verricht in de drie kalenderjaren 2017, 2018 en 2019.

In 2017 werden er 738 steunaanvragen ingediend waarvan 707 aanvragen voor een totale subsidie van 8.498.299,68 euro werd goedgekeurd en uitbetaald.

4. De omgevingsfactoren faciliteren

4.1 Economisch locatiebeleid

Het Agentschap Innoveren & Ondernemen wil ertoe bijdragen dat er voldoende geschikte en rechtszekere bedrijfshuisvestingsmogelijkheden zijn voor starters en ondernemingen die investeringen plannen. Dit is niet alleen een kwestie van zo doelmatig mogelijk correcte informatie bieden, maar ook om bij te dragen aan 'de juiste onderneming op de juiste plaats' en op basis daarvan ook een onderbouwing te bieden voor planningsprocessen om werklocaties te bestemmen.

Ruimtezoekende bedrijven kunnen beroep doen op het agentschap voor advies op maat; het afgelopen jaar betrof dit een 30-tal vragen van binnenlandse bedrijven.

Belangrijker is dat het agentschap wil bewerkstelligen dat de informatie over beschikbare bedrijfskavels en bedrijfspanden op een gebruiksvriendelijke manier ter beschikking komt van de doelgroep van ruimtezoekende bedrijven. Daartoe werkt het agentschap verder aan de uitrol van het project bizLocator en een continuering van het eerder gesubsidieerde project (in het kader van het programma Ondernemingsvriendelijke Gemeente) via een overeenkomst met Oris NV. In 2017 schakelde het agentschap in dit verband ook Studio.dott in voor servicedesign.

Ondernemingen die in functie van uitbreidingsinvesteringen moeilijkheden ondervinden om vergunning hiervoor te krijgen, kunnen ook beroep doen op het agentschap voor advies: in 2017 werden enkele tientallen vragen gesteld i.v.m. regelgeving over allerlei vergunningen waarvan enkele ook specifieke betrekking hadden op de zonevreemde problematiek. Het agentschap participeert ook aan de besluitvorming voor dergelijke bedrijven via de advisering van planologische attesten en RUP's historisch gegroeide/bestaande bedrijven. Afhangende van de procedure komt het agentschap ook tussen in de kosten voor de opmaak van de milieueffectbeoordeling. In 2017 werden zo voor 2 dossiers meerwerken in al lopende milieueffectbeoordelingen gefinancierd en werd één nieuwe milieueffectbeoordeling opgestart.

Naast de advisering van planologische attesten of voorontwerpen van ruimtelijke uitvoeringsplannen voor individuele bedrijven, adviseert het agentschap ook planningsprocessen die ruimte creëren voor economische activiteiten, in het bijzonder m.b.t. bedrijventerreinen.

Enkele kengetallen over deze adviespraktijk in 2017:

- ▶ adviezen t.a.v. het gemeentelijke niveau: 45 + 11 adviezen over startnota's in het kader van de nieuwe geïntegreerde procedure;
- ▶ adviezen t.a.v. het provinciale niveau: 9
- ▶ adviezen in het kader van het gewestelijk niveau: 9
- ▶ adviezen of bijdragen aan "complexe projecten": 7

Als gevolg van een interdepartementaal protocol financiert het agentschap ook bepaalde milieueffectbeoordelingen en ruimtelijke veiligheidsrapporten die in het kader van ruimtelijke planningsprocessen moeten worden opgemaakt. Daartoe werd in 2014 een raamovereenkomst afgesloten met onder meer Antea en Sertius.

Omdat het agentschap soms ook een meer actieve rol opneemt in planningsprocessen zijn in die raamovereenkomst naast de genoemde percelen ook nog andere percelen voorzien met als dienstverleners Proflow, Technum, Rebel Group en Buur. Het betreft dan veeleer dienstverlening op

vlak van procesbegeleiding, een marktverkenning of financiële haalbaarheidsanalyse van vastgoedontwikkelingen... zodat bijvoorbeeld een reality check kan gebeuren voor bepaalde planningsinitiatieven of om via voorbereidend studiewerk de realisatie van een project te kunnen bevorderen. In 2017 werden onder meer bestelopdrachten opgemaakt voor:

- ▶ een marktverkenning voor de invulling van het terrein Zolder-Lummen-Zuid (ENA);
- ▶ een marktverkenning voor de zone langsheen de luchthaven van Deurne.

Het agentschap investeert ook in beleidsvoorbereiding. Zo werd in 2017 een beleidsadvies over economische activiteiten buiten de bedrijventerreinen en de stedelijke gebieden gefinaliseerd, dit in het kader van het Interbestuurlijk Plattelandsoverleg. Er werd ook een studieopdracht in samenwerking met het beleidsdomein Omgeving uitbesteed over de segmentatie van werklocaties. Deze studieopdracht werd vastgelegd op de apparaatskredieten VLAIO.

In 2017 werden ook inspanningen gedaan om een proactief bedrijfshuisvestingsbeleid te stimuleren bij de lokale besturen, onder meer ook met het oog op de uitwerking van een “verwevingsbeleid” om ook in het woonwerkweefsel bedrijfshuisvestingsmogelijkheden te creëren of te behouden. Een en ander gebeurde in samenwerking met de VVSG dat hiervoor middelen verkrijgt vanuit het Hermesfonds.

4.2. Activeringsbeleid voor on(der)benutte bedrijventerreinen

Brownfieldconvenantenbeleid

Het brownfieldconvenantenbeleid wordt geïmplementeerd met beperkte kosten. Juridische bijstand verloopt via een raamovereenkomst met DLA, vastgelegd en betaald via de werkingsuitgaven van het Hermesfonds.

Op 4 mei 2017 werd de 7de oproep brownfields gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. De beoordeling is via de nieuwe procedure verlopen. Tijdens de eerste indieningsperiode werden 12 dossiers ingediend, waarvan 1 door de aanvrager werd ingetrokken voor de beoordeling kon gebeuren. De bevoegde minister besliste in het najaar van 2017 definitief over de ontvankelijkheid en de gegrondheid van de 11 aanvragen die tijdens de eerste indieningsperiode werden ingediend. Tijdens de tweede indieningsperiode werden 15 dossiers ingediend. De bevoegde minister besliste begin 2018 over de voorlopige ontvankelijkheid en gegrondheid van deze 15 aanvragen, na de remediëringperiode volgt een definitieve beslissing.

In totaal zijn 69 ondertekende brownfieldconvenanten nog lopende. Twee dossiers werden in 2017 beëindigd wegens het succesvol behalen van de vooropgestelde doelstellingen.

Het afsluiten van brownfieldconvenanten heeft voor het Hermesfonds normaliter geen specifieke financiële consequenties. Als een brownfieldproject in aanmerking komt voor subsidies, gebeurt dit via de reguliere subsidiemogelijkheid voor brownfields (zie verder). In 2017 werd wel een specifiek krediet in het leven geroepen voor een prefinanciering van een bedrag ten laste van Uplace aan het Agentschap Wegen en Verkeer. De vastlegging hiervan bedroeg 90.000 euro.

Activeringsbeleid

In 2017 liep de subsidieperiode voor de activeringsteams ten einde, met uitzondering van de inspanning van POM Antwerpen om nog voor drie terreinen de ontsluitingsknelpunten op te lossen en van de POM Oost-Vlaanderen die voor een 9-tal terreinen een planologische ruil voorbereidt. Samen

met nog enkele 'voortrajecten' en reconversieprojecten van militaire domeinen die ook in het kader van het activeringsbeleid werden gesubsidieerd en tezamen met subsidies in het kader van het bedrijventerreinmanagement, werd op dit begrotingsprogramma van het Hermesfonds een bedrag van 1.358.000 euro uitbetaald.

Er is een toekomstvisie voor het activeringsbeleid voorbereid. Eén van de werkpunten om on(der)benutte bedrijventerreinen te activeren en om nieuwe onderbenutting te voorkomen in de toekomst, is het organiseren van een effectief beheer op niet-beheerde bedrijventerreinen. In 2017 werd daarom gestart met de voorbereiding van een project hieromtrent. Dit projectvoorstel werd provisioneel vastgelegd en wordt nu verder op punt gesteld. Het betreft een enveloppe van 500.000 euro voor de 5 POM's.

Voor complexe zones is activering maar mogelijk als een ontwikkelingsperspectief wordt uitgewerkt waarin duidelijkheid wordt gegeven waar en onder welke voorwaarden de beschikbare ruimte kan worden benut als werklocatie. Voor een aantal zones in Vlaanderen is dit visievormingstraject achter de rug en moeten tal van acties worden uitgevoerd om dit ontwikkelingsperspectief ook in de praktijk te realiseren. Het gaat om oplossingen voor ontsluitingsknelpunten, oplossingen voor waterzieke gronden, herlokalisaties van bedrijven zowel als van woningen etc. Voor dergelijke complexe zones is het belangrijk te kunnen beschikken over een gebiedsregisseur. Voor twee zones, met name de Kanaalkant (Antwerpen-Schoten-Wijnegem) en de Zuidelijke Zennevallei (St.-Pieters-Leeuw, Drogenbos, Beersel, Halle) is een voorstel voor een subsidie voor een gebiedsregisseur uitgewerkt en provisioneel vastgelegd.

Naast de activering van on(der)benutte bedrijfskavels op bedrijventerreinen is het hoe langer hoe meer ook noodzakelijk om de werklocaties in het woonwerkweefsel ook te kunnen behouden en/of te creëren. Het agentschap wil niet alleen sensibiliseren op dat vlak maar ook daadwerkelijk ondersteuning bieden opdat lokale besturen hieromtrent concrete projecten kunnen uitwerken. Met dat doel is een projectvoorstel met het Kenniscentrum Vlaamse Steden uitgewerkt.

Deze 4 provisionele vastleggingen op het Hermesfonds bedroegen samen 1.175.800 euro.

Herontwikkeling Ford-site

Het Agentschap Innoveren & Ondernemen deed in de loop van 2017 budgettaire uitgaven voor de voorbereidende studies voor de herontwikkeling (uitwerken masterplan), werken (voor het "koud zetten" van de fabriek), diverse kosten die te maken hebben met de grondoverdrachten en diverse kosten ten laste van de eigenaar van een dergelijke site.

In 2017 hadden de voornaamste vastleggingen te maken met de kosten van de opmetingen door een landmeter (bureau) in functie van de verlijden van de akten en met studiewerk in het kader van de bodemsaneringsproblematiek (Tractebel), alles samen ten belope van 507.000 euro. Het opstellen van de bodemsaneringsprojecten zal pas in 2018 gefinaliseerd en afgerekend worden.

Daarnaast waren er diverse kosten, deels op factuur, voor water, elektriciteit, vergoeding voor het bekomen van bodemattesten, de Vlaamse Belastingdienst... alles samen ten bedrage van 256.000 euro.

In 2017 werden ook de laatste facturen betaald aan Ford Werke GMBH in uitvoering van de overeenkomst voor het "koud zetten" van de fabriek.

Voor het niet-watergebonden gedeelte werd een marktbevraging georganiseerd. Voor de organisatie van deze marktbevraging en bijhorende selectie van een private ontwikkelaar en voor het voeren van

de onderhandelingen met de geselecteerde ontwikkelaar voor de verkoopovereenkomst, werd een beroep gedaan op PMV. Met PMV werd hiervoor een overeenkomst afgesloten en een vergoeding voorzien van 180.000 euro.

Voor het watergebonden gedeelte is een overeenkomst opgemaakt met De Vlaamse Waterweg (voorheen NV De Scheepvaart) en werd de daarbij horende grondoverdracht afgerond. De Vlaamse Waterweg zal instaan voor de infrastructurering van het terrein en kan daarvoor ook rekenen op subsidies. In dit verband werd vorig jaar al een dotatie gedaan aan De Scheepvaart. Dit jaar werd op dit krediet geen vastlegging gedaan, maar wordt het programma wel gebruikt voor de interrelaties met NV De Scheepvaart voor andere bedrijventerreinen.

Herontwikkeling researchpark Zellik en optimalisering beheer en exploitatie

Voor het beheer van het researchpark Zellik werd in 2016 een vastlegging gedaan voor het aanstellen van een externe dienstverlener voor de ondersteuning van het beheer-en uitgiftecomité gedurende 4 jaar enerzijds en de opstart van bedrijventerreinmanagement anderzijds. De uitbetaling gebeurt evenwel in schijven. In 2017 werden drie schijven uitbetaald, een bedrag voor de eenmalige opstartprestaties, een schijf voor de tweede semester van 2016 en voor de eerste semester van 2017, voor in totaal 91.000 euro.

Daarnaast zijn er nog een aantal kleine recurrente kosten die elk jaar worden vastgelegd en uitbetaald, ten bedrage van ca. 12.000 euro.

De modernisering van het beheer is afgerond. Gronden kunnen nu ook aangekocht worden en niet meer alleen in erfpacht worden genomen. Ook de herinrichting van het terrein, de vergroening van het terrein (ook op de private kavels) is intussen van start gegaan.

4.3. Steunverlening bedrijventerreinen, bedrijvencentra en incubatoren

Bedrijventerreinen

Voor de ontwikkeling van bedrijventerreinen werd in 2017 op het Hermesfonds 48.821.540 euro vastgelegd en 36.865.232 euro uitbetaald.

Bedrijvencentra en incubatoren

Voor de bedrijvencentra en incubatoren worden dezelfde programma's gebruikt als voor de bedrijventerreinen. Toegekende steun voor incubatoren in 2017.

Incubator	Steun: infrastructuur	Steun: beheer
Bioscape A	1.000.000 euro	100.000 euro
Bioscape B	1.000.000 euro	
Bioscape D	1.000.000 euro	
MIA-H	55.750 euro	93.500 euro

De subsidieregeling voor incubatoren werd in 2017 verstrengd. Het legistieke proces was nog niet helemaal rond tegen het jaareinde. In 2017 werd ook de platformwerking incubatoren verdergezet.

Bedrijventerreinmanagement en verduurzaming van bedrijventerreinen

In 2017 werd een projectoproep m.b.t. de beveiliging van bedrijventerreinen georganiseerd. Van de 53 subsidieaanvragen konden er 32 worden gesubsidieerd. Het betrof zowel kosten voor de organisatie van een integrale screening van de veiligheidsproblematiek als kosten voor de concrete uitvoering van projecten en investeringen, waaronder 7 met betrekking tot de problematiek van de vrachtwagenparkings. De middelen voor deze projecten ten belope van 1,2 miljoen euro werden in 2016 al vastgelegd.

In 2017 werden wel al een hele reeks schijven uitbetaald van de eerdere projectoproep ter ondersteuning van de werkingskosten van bedrijventerreinmanagement. Op basis van deze projectoproep kregen 22 dossiers ten bedrage van bijna 1,2 miljoen euro (waarvan 900.000 euro oorspronkelijk vastgelegd in 2015) een subsidie. Eerder werd ook al een **kennisnetwerk bedrijventerreinmanagement** gesubsidieerd voor in totaal 535.500 euro.

4.4. Handelsvestigingenbeleid

Met de zesde staatshervorming werd het Agentschap Innoveren & Ondernemen bevoegd voor het handelsvestigingenbeleid. Hieronder enkele kengetallen over de werking van het Nationaal Sociaal-Economisch Comité voor de Distributie (NSECD) en het Interministerieel Comité voor de Distributie (ICD) in 2017:

- ▶ 178 vergunningsaanvragen van meer dan 1000m² en die geadviseerd werden door het NSECD;
- ▶ 329 vergunningsaanvragen werden geregistreerd (ook tussen de 400 en 1000m² waarvoor geen advies vereist is);
- ▶ 13 beroepsdossiers voor het ICD.

In 2016 werd het decreet integraal handelsvestigingenbeleid definitief goedgekeurd. Daaropvolgend werd een traject opgestart om de doelstellingen van dit decreet inhoudelijk uit te diepen en hanteerbaar te maken voor onder meer de lokale besturen. Parallel daarmee werden ook de voornaamste processen die het gevolg zijn van dit decreet uitgetekend. Dit gebeurde in het kader van een EFRO-project (KWAZ). In 2017 werden de afzonderlijke documenten, inhoudelijke verdieping en procesflows gebundeld en intussen ook ter beschikking gesteld voor alle lokale besturen.

In 2017 werd ook het legistieke proces opgestart met onder meer een wijzigingsbesluit op het uitvoeringsbesluit van het decreet Omgevingsvergunning en twee uitvoeringsbesluiten van het decreet integraal handelsvestigingsbeleid, één m.b.t. de samenstelling en werking van het Comité voor Kleinhandel en één m.b.t. het handhavingsbeleid.

Voor het **programma handelskernversterking**, werden geen bijkomende vastleggingen gedaan, enkel uitbetalingen ten bedrage van 547.000 euro. Het betreft uitbetalingen voor de eerder toegekende subsidies voor projecten rond 'kernversterkende maatregelen', 'renovatie handelspanden' en 'aankoop handelspanden', maar ook al uitbetalingen naar aanleiding van de hertoewijzing van 988.137,25 euro - nog niet aangewende vastgelegde middelen voor het programma handelskernversterking - voor de cofinanciering van EFRO-projecten rond handelskernversterking.

In 2017 werd ook een projectoproep 'premiestelsels' gekoppeld aan het kernwinkelgebied georganiseerd, ook via een hertoewijzing van de eerder vastgelegde en nog niet gebruikte middelen. Naar aanleiding van deze oproep zullen 51 gemeenten cofinanciering krijgen voor hun gemeentelijke premiereglement voor handelspanden in het kernwinkelgebied, dit ten belope van in totaal ca. 3 miljoen euro.

5. Opdrachten van de Vlaamse Regering

5.1. Energie-efficiëntie in kmo's

Kmo's kunnen in het EFRO-project 'Energie-efficiëntie in kmo's (KEEP)' van het Agentschap Innoveren & Ondernemen een adviestraject doorlopen. Via dit adviestraject, dat bestaat uit een gratis energiescan en een verder optioneel gesubsidieerd (40% - max. 4.000 euro) implementatieadvies, krijgen kmo's de mogelijkheid om energiebesparingsmaatregelen te detecteren en verder begeleiding te krijgen voor de implementatie ervan. KEEP ging van start in december 2016 en zes energieadviesbureaus voeren het uit via een aanbesteding. In het werkingsjaar 2017 werden 121 energiescans uitgevoerd en een aantal implementatieadviezen zijn opgestart.

In 2017 werd de actie KOALA (Klimaatzorg en –advies voor uitbaters van toeristische logies en attracties) die startte in september 2015, verdergezet. KOALA is een adviestraject met als doelstelling de CO₂-uitstoot van bedrijven in de toerismesector te verminderen. Dit initiatief van Toerisme Vlaanderen, het Agentschap Innoveren & Ondernemen en het Departement Omgeving van de Vlaamse overheid maakt deel uit van het Vlaamse Klimaatactieplan. Het adviestraject bestond uit het uitvoeren van een gratis energiescan bij hotels, jeugdverblijven, meetingcentra (MICE), vakantie- en attractieparken. Aanvullend kunnen deze bedrijven verder gratis advies verkrijgen voor de implementatie van de aanbevolen energiemaatregelen. De uitvoering werd via een aanbesteding gegund aan vier energieadviesbureaus. KOALA liep tot november 2017 waarbij er 88 energiescans en 24 implementatieadviezen werden uitgevoerd. De impact van de bestudeerde maatregelen in de 88 energiescans wordt geraamd op een reductie van 4.200 ton CO₂-equivalent/jaar op fossiele brandstoffen en 13.000 MWh/jaar op elektriciteit.

Het agentschap stond in voor de coördinatie van het projectprogramma 'Esco's voor kmo's' dat van start ging in 2014. Hierin bestuderen vier projectuitvoerders de interactie tussen een Esco (Energy Service Company) en een kmo. Einddoel hiervan is het opzoeken van knelpunten voor deze markt, het remediëren daarvan en het op punt stellen van een steunmechanisme dat de ontwikkeling van de esco-markt voor kmo's vooruit moet helpen. De ervaringen en resultaten van de vier proefprojecten die afliepen in 2016 en 2017 werden tijdens een slotevent in april 2017 gepresenteerd en besproken.

5.2. Proeftuinen en andere initiatieven

In 2016 liepen twee innovatie proeftuinen, thematische initiatieven van de Vlaamse Regering, gericht op specifieke maatschappelijke uitdagingen. De proeftuinen situeren zich rond de thema's zorg en energetisch doorgedreven woningrenovaties.

Een proeftuin is een gestructureerde 'real life' testomgeving voor het testen van innovatieve technologieën, producten, diensten en concepten. In een proeftuinomgeving kunnen innovaties bijgestuurd of versneld worden, en ook toekomstige noden gecapteerd worden. Hierbij wordt een representatieve groep van individuen (of organisaties), de testpopulatie, als eindgebruikers ingezet in hun eigen leef- en werk (of zorg) omgeving of zelfs reële marktomstandigheden (private en publieke woningeigenaars/bouwheren). De testpopulatie wordt intensief bij de projecten in de proeftuin betrokken ('co-creatie'). Naast de testpopulatie bestaat een proeftuin typisch uit een infrastructuur en één of meerdere platformen waarop de proeven (projecten) plaatsvinden, een ondersteunende (beheer)structuur. Een proeftuinplatform kan opgezet en gebruikt worden door (een consortia van)

bedrijven, non-profit organisaties, overheidsinstanties (bijv. steden en gemeenten), onderzoeksinstituten ...

Dit alles veronderstelt uiteraard open innovatie en een breed ecosysteem, waarbij samenwerkingsverbanden ontwikkeld worden in de hele waardeketen en met de stakeholders. Schaalgrootte, multidisciplinariteit en sectoroverschrijdende samenwerking zijn een absolute voorwaarde. Proeftuinen hebben een economische en maatschappelijke finaliteit. De economische finaliteit omvat het versnellen van de innovatiecyclus t.b.v. de bedrijven (genereren van economische meerwaarde). De maatschappelijke finaliteit betreft het aanzwengelen van innovaties die een belangrijke impact kunnen hebben op de maatschappij, 'total cost'-efficiënt zijn of een aanzienlijk terugverdieneffect genereren.

Proeftuin Zorginnovatie Vlaanderen

De Vlaamse Regering besliste op 20 juli 2012 om een proeftuin Zorginnovatie Vlaanderen op te zetten. Het doel van deze proeftuin is om een test- en experimenteerruimte op te zetten waarin, in co-creatie met een testpopulatie van ouderen en mantelzorgers, nieuwe concepten, producten en/of diensten voor de ouderenzorg ontwikkeld worden. De proeftuin bestaat uit één of meerdere proeftuinplatformen, waarop verschillende projecten uitgevoerd worden.

In totaal zijn er in 2013 en 2014 aldus 6 proeftuinplatformen met 23 Vlaamse en 2 Brusselse projecten opgestart. In 2017 liepen hiervan nog 2 proeftuinplatformen en 4 projecten door.

De proeftuinwerking wordt ondersteund door een wetenschappelijk consortium en een program office. De totale Vlaamse overheidssteun aan dit geheel bedraagt 13,2 miljoen euro.

Proeftuin Woningrenovatie

De Vlaamse Regering initieerde op 22 november 2013 de proeftuin "Woningrenovatie: innovatie bij energiezuinig verbouwen". De proeftuin moet de realisatie van betere marktcondities (vraag en aanbod) stimuleren, en hefboven naar een volumemarkt (met betaalbare renovatie-oplossingen) aanreiken, door steun aan innovatieprojecten geënt op reële en doorgedreven renovaties op (groepen van) representatieve wooneenheden.

De proeftuinwerking wordt ondersteund door een coördinatie- en kennisplatform onder leiding van het WTCB en met betrokkenheid uit diverse kennisinstellingen, sectorfederaties en een eigenaarsvereniging. In 2013 werden 10 projecten geselecteerd, die in 2017 nog allemaal liepen. De meeste projecten zullen worden beëindigd in de tweede helft van 2018 en de eerste helft van 2019. De totale Vlaamse overheidssteun bedraagt 6 miljoen euro.

Strategisch onderzoekscentrum Flanders MAKE

De Vlaamse Regering heeft op 9 mei 2014 beslist een strategisch onderzoekscentrum (SOC) voor de maakindustrie op te richten vanuit de competentiepool Flanders Mechatronics Competence Centre (FMTC), en waarin de lichte structuur Flanders' Drive werd geïntegreerd. Het doel is de lange termijn versterking van de internationale competitiviteitspositie van de Vlaamse maakindustrie door het uitvoeren van vraaggedreven strategisch en toegepast onderzoek in de domeinen mechatronica, productontwikkelingsmethodes en geavanceerde productietechnologieën (zie ook www.flandersmake.be).

Het Agentschap Innoveren & Ondernemen heeft de opdracht dit initiatief op te volgen gedurende de startperiode tot eind 2017. Door de beslissing van de Vlaamse Regering werd een jaarlijkse dotatie voorzien, die 18,427 miljoen euro bedroeg in 2017.

In 2017 werden 7 ICON-projecten positief geëvalueerd bij het agentschap. Dit brengt het totaal op 29 lopende ICON-projecten sinds de opstart van het initiatief, voor een totaal budget van 72,1 miljoen euro. De industriële bijdrage hierin bedroeg 18,7 miljoen euro, de steun vanuit het Hermesfonds (bedrijfsinnovatiesteun) 28,4 miljoen euro, de steun vanuit de dotatie (voor de activiteiten van de onderzoeksorganisaties) 25 miljoen euro.

Na de evaluatie door het departement EWI in het voorjaar 2017, heeft de Vlaamse Regering op 22 december 2017 beslist Flanders Make definitief te erkennen als Strategisch Onderzoekscentrum. Hierbij is een belangrijk groeipad voorzien voor de dotatie, op voorwaarde dat de industriële inkomsten navenant toenemen.

vzw i-Cleantech Vlaanderen en MIP

In januari 2012 werd de vzw i-Cleantech Vlaanderen (ICTV) opgericht. Eind 2012 keurde de Vlaamse Regering de financiering van ICTV voor een periode van 4 jaar goed, die later verlengd werd tot eind 2017. ICTV heeft tot doel om cleantech in Vlaanderen actief te stimuleren en zo bij te dragen tot de maatschappelijke doelstellingen op het vlak van milieu en duurzaamheid. ICTV heeft drie pijlers: een transitiepijler, waarin samengewerkt wordt met alle relevante actoren in Vlaanderen, een industriële pijler waarin samengewerkt wordt met o.a. Flanders Cleantech Association en een kennis- en onderzoekspijler die in nauw contact staat met het Milieu- en Energietechnologie Innovatieplatform (MIP). Nadat op 21 december 2012 de Vlaamse Regering het nieuwe MIP 3.0 programma goedkeurde, werd het beheer in juli 2013 formeel toegekend aan ICTV. De laatste call voor projecten in 2016 leverde 8 door MIP gesteunde projecten op. Daarnaast werden een aantal niet-gesteunde projecten doorverwezen naar andere financieringskanalen. ICTV heeft ook provinciale antennes die elk eigen thematische accenten leggen en is partner in een aantal Europese projecten. (zie ook <https://www.i-cleantechvlaanderen.be/>).

Eind 2017 besliste de Vlaamse Regering om de vzw i-Cleantech in te kantelen in VITO. De inkanteling van ICTV in VITO beoogt een grotere synergie en draagkracht voor “cleantech” in Vlaanderen. De voorbije periode is ICTV erin geslaagd een portfolio van extern gefinancierde projecten uit te bouwen. Voor VITO is ICTV een versterking van de kritische massa van de eigen activiteiten, gerelateerd aan de strategische en operationele doelstellingen van het “Convenant tussen het Vlaams Gewest en VITO 2014-2018”. De inkanteling voorziet in een continuering en/of afwerking van de huidige en lopende taken van ICTV met de huidige ICTV-bezetting in het overgangsjaar 2018. Vanaf 2019 worden deze taken ingebed in de ruimere VITO-strategie.

Het huidige takenpakket dat wordt overgedragen naar VITO kan als volgt samengevat worden:

- ▶ Afwerking MIP-programma (opvolging van de lopende MIP-projecten)
- ▶ Afwerking van al de lopende engagementen en projecten waarin ICTV participeert
- ▶ Organisatie clusterwerking rond het thema Cleantech
- ▶ Initiatie van nieuwe samenwerkingsprojecten binnen de clusterwerking (Vlaamse, Europese en internationale projecten)
- ▶ Communicatie rond Cleantech.

Smart Cities

Overall in Europa spannen steden en gemeenten zich al in om slimme en duurzame projecten uit te werken, vaak in samenwerking met bedrijven en academische instellingen. Het is van belang dat deze projecten ook effectief geïmplementeerd raken en daadwerkelijk op grote schaal uitgerold worden om een impact te hebben op de levenskwaliteit van de burgers in de steden en gemeenten.

Om dit te bewerkstelligen werden verschillende initiatieven opgezet. Eerst was er de proeftuin in Antwerpen waarvan de resultaten in 2017 breed verspreid werden zodat de case nu inspirerend werkt en als best practice wordt gebruikt.

In het verlengde daarvan werden 3 ad hoc dossiers City of Things goedgekeurd, ingediend door imec en Stad Antwerpen. Er werd bovendien cofinanciering voorzien voor het Europese Concordia project en het daarmee samenhangende Vlaamse Smart Highway project werd goedgekeurd door de VR. Partners in deze projecten zijn imec, KU Leuven, MOW en Flanders Make.

Oproep City of Things

De oproep City of Things werd in het najaar van 2017 gelanceerd waarbij steden en gemeenten een aanvraag kunnen indienen om steun te krijgen voor het voortraject van een effectieve implementatie in het domein Internet of Things. Voor deze oproep werd 4 miljoen euro voorzien. Om zowel het agentschap als de projecten te ondersteunen bij het realiseren van deze oproep werd een samenwerking met imec en VVSG opgezet. Verder was er ook nog de oproep Innovatieve Bedrijfsnetwerken (IBN) waarbij er drie aanvragen werden ingediend om een cluster rond Smart Cities te realiseren.

6. Ondersteuning van internationale samenwerking

Het Agentschap Innoveren & Ondernemen heeft als missie activiteiten te ondersteunen die gericht zijn op innovatie en ondernemersbevordering in Vlaanderen. Door de globalisering van de economie en de toenemende mondialisering in het algemeen hebben diverse vormen van internationale samenwerking een stijgend belang in het innovatieproces. Internationale samenwerking behoort daarom ook tot het actieveld.

De concrete activiteiten volgen verschillende lijnen:

- ▶ het stimuleren van deelname aan internationaal gefinancierde projecten, in het bijzonder in de programma's van de Europese Commissie (H2020);
- ▶ de deelname aan het Europees Enterprise Network (EEN);
- ▶ de koppeling tussen Vlaamse en internationale steun binnen de ERA-Netten, de Joint Technology Initiatives, Art 185 netwerken en EUREKA.

De belangrijkste realisaties in 2017 zijn:

- ▶ de opstart van output monitoring bij EEN;
- ▶ de transitie naar een gereorganiseerde National Contact Points (NCP) werking met coördinatie bij FWO;
- ▶ de verdere uitbouw van de Vlaamse aanwezigheid in ECSEL met een belangrijke hefboom naar financiering vanuit Europa;
- ▶ een focusering van de portfolio netwerken waarbinnen de steunprogramma's ingezet worden;
- ▶ de uitbouw van de dienstverlening in NCP en EEN naar een front office voor internationale samenwerking.

6.1. Deelname aan internationale programma's

6.1.1 Vlaams Europa Platform en Belgische Europese beleidsvoorbereiding

Het Vlaams Europa Platform werd in 2010 opgestart als een overkoepelend platform om de deelname van Vlaamse onderzoekers en bedrijven aan Europese programma's en initiatieven te versterken. Het Vlaams Europa Platform heeft een tweeledig doel:

- ▶ de Vlaamse deelname aan Europese programma's stimuleren en ondersteunen;
- ▶ een betere stroomlijning van de Vlaamse standpuntbepaling ten opzichte van de Europese agenda in het beleidsdomein van O&O en Innovatie.

Tegelijkertijd zou dit door een betere afstemming en taakverdeling moeten bijdragen tot een efficiëntere inzet van de middelen op Vlaams niveau.

Het Vlaams Europa Platform brengt de organisaties bijeen die actief zijn rond Europese programma's met betrekking tot onderzoek en innovatie (o.a. Agentschap Innoveren & Ondernemen, FWO, departement EWI, EU-cellen universiteiten, VLEVA, vertegenwoordigers bedrijven, ...).

Het Agentschap Innoveren & Ondernemen neemt deel aan de werking van de operationele werkgroepen van het Vlaams Europa Platform m.b.t. Coördinatie Vlaamse deelname en Internationale samenwerkingsinitiatieven (o.a. gezamenlijke programmering).

De werkgroep “Coördinatie Vlaamse deelname” heeft een focus op de input voor de H2020 werkprogramma’s 2016-2017 en hoe de Vlaamse deelname, meer in het bijzonder van de industrie en de kmo’s (zie hieronder) kan worden verhoogd.

In de werkgroep “Internationale samenwerkingsinitiatieven”, voorgezeten door het departement EWI, werd regelmatig toelichting verschaft over de deelname van het agentschap aan ERA-Netten en andere Europese initiatieven met regionale financiering en werd een bijdrage geleverd aan de ERA-roadmap.

6.1.2. NCP-werking

Het Agentschap Innoveren & Ondernemen (als opvolger van IWT) werd door de Europese Commissie erkend als National Contact Point (NCP) voor Vlaanderen voor het Europese kaderprogramma HORIZON2020, samen met het FWO. In totaal wordt er bij het Agentschap Innoveren & Ondernemen 2,5 VTE gepresteerd op de NCP-werking, verdeeld over 6 personen.

De laatste jaren werd meer en meer de nadruk gelegd op een oriënterende benadering, waarbij Vlaamse actoren, innoverende bedrijven in het bijzonder, vanuit hun specifieke noden georiënteerd en begeleid worden naar het voor hen meest gepaste financieringskanaal (ook andere dan H2020 indien relevant). Ook in 2017 werd deze aanpak aangehouden.

De NCP-werking werd al gereorganiseerd in 2016, waarbij FWO en VLAIO nauw samenwerken als een geïntegreerd team en de coördinatie bij FWO komt te liggen. Met de komst van de nieuwe NCP-coördinator bij het FWO kreeg het NCP team in 2017 een aangepaste invulling: het Agentschap Innoveren & Ondernemen neemt daarbij de NCP-werking waar voor alle onderdelen van het LEIT-programma (Leadership in Enabling and Industrial Technologies) in Horizon 2020, en voor een aantal domeinen binnen ‘Societal Challenges’ zijnde ‘Health’, ‘Energy’, ‘Climate’ en ‘Transport’.

In 2017 kregen de Horizon 2020 werkprogramma’s ook voor 2018-2020 hun finale vorm en was het zaak om alle stakeholders in Vlaanderen hiervan op de hoogte te brengen. Naast het promoten van de infosessies die de Europese Commissie daar zelf rond organiseerde werd vanuit onze werking ook een ‘lancerings-evenement’ georganiseerd: hierop werden naast de werking van NCP Flanders ook deze werkprogramma’s voorgesteld. Alle informatie over NCP Flanders is nu ook te vinden op de website www.ncpflanders.be.

De komst van de werkprogramma’s 2018-2020 was ook een gelegenheid voor een terugblik op de Vlaamse deelnames tijdens de eerste periode 2014-2017. Deze leert dat Vlaanderen het zeer goed doet binnen Horizon 2020: waar Vlaanderen 1.7% aan het EU-budget bijdraagt ging in de periode 2014 tot oktober 2017 2.58% van de Horizon 2020 middelen naar Vlaamse deelnemers. Onderstaande tabel illustreert dat zowel onze bedrijven als onze universiteiten en onderzoekscentra meer middelen binnen halen dan wat in een ‘break-even’ situatie kan verwacht worden. Met een ‘break-even’ bedoelen we een situatie waarin Vlaamse partners net 1.7% van de H2020-middelen zouden binnen halen en dit verdeeld over de verschillende partnertypes zoals dit gemiddeld over alle Europese deelnemers gebeurt.

	Reële return in H2020* in €	Reële return in H2020* in %	break-even return in H2020 in % (°)
Universities	303.411.174	1,04%	0,65%
Private sector	160.106.877	0,55%	0,49%
Research organisations	245.532.576	0,84%	0,44%

Other	41.589.072	0,14%	0,12%
TOTAL (H2020 break-even = 1,7%)	750.639.699	2,58%	1,70%

* status 11/10/2017

(°) EU-verdeling voor totaal van 1,70%

In 2017 werd, naast het verzekeren van de individuele dienstverlening aan potentiële indieners en het organiseren van een aantal opleidingen, ook geïnvesteerd in het verder uitbouwen van een breder ondersteunend netwerk rond Horizon 2020. Overleg met onder andere de vertegenwoordigers in de programmacomités, Agoria, VLOOT en VLEVA moet leiden tot een snellere en gerichtere doorstroming van informatie naar de Horizon 2020 doelgroep.

Voor uitvoering van onderzoek en ontwikkeling en innovatie (O&O&I) kunnen bedrijven en kenniscentra rechtstreeks subsidies krijgen vanuit zowel Europa als vanuit Vlaanderen. De NCP medewerkers hebben een kerntaak naar ondersteuning en informatie voor deelname aan Europese programma's zoals H2020. Voor Vlaamse spelers is er ook een mogelijkheid voor subsidies aan O&O&I vanuit VLAIO zelf door deelname aan projecten binnen netwerken waarbinnen VLAIO zijn steunprogramma's inzet voor financiering van het Vlaamse aandeel binnen internationale projecten. In heel wat netwerken is er een gecombineerde financiering vanuit Vlaanderen en Europa.

De NCP adviseurs begeleiden de bedrijven om hier de juiste keuze te maken; voor beide opties zijn de NCP adviseurs het contactpunt. Op basis van een thematische specialisatie wordt een NCP adviseur gecontacteerd die dan intern voor de verdere doorstroming zorgt.

6.2. Dienstverlening Innovatiepartnering & technologietransfer (Enterprise Europe Network)

Het Enterprise Europe Network is een initiatief van de Europese Commissie (DG Interne Markt, Industrie, Ondernemerschap en Midden- en Kleinbedrijf – DG GROW alsook DG Research) dat sinds 2008 de Europese kmo's wil ondersteunen en adviseren. De netwerkpartners zijn stevig verankerd in de diverse Europese regio's en goed geplaatst voor het verlenen van informatie omtrent Europese regelgeving en financiering, voor het faciliteren van bedrijvencontacten en het helpen opstarten van transnationale innovatieve projecten. Enterprise Europe Network Vlaanderen, een samenwerking tussen het Agentschap Innoveren & Ondernemen en Flanders Investment and Trade, behoort tot een netwerk van meer dan 600 partnerorganisaties in de EU, met 4.000 ervaren medewerkers.

Daarnaast is het Enterprise Europe Network ook Vlaams contactpunt voor het Erasmus voor Jonge Ondernemersprogramma sinds 2009.

In 2017 werd er door EEN intens samengewerkt met de national contact points van de verschillende Horizon 2020 programma's, met het team van Eureka/Eurostars, en met de diverse clusterorganisaties in Vlaanderen. Geregeld werd er ook een bijdrage geleverd aan events die door derden voor ondernemers werden georganiseerd, zoals bijvoorbeeld in het kader van Interreg-projecten.

Infosessies en workshops

In 2017 organiseerde Enterprise Europe Network Vlaanderen 10 workshops voor ondernemingen (hetzij centraal in Brussel, hetzij in de provincies). Hiermee werden 266 Vlaamse ondernemers bereikt. De volgende thema's kwamen daarbij aan bod: CE-markering (machinerichtlijn, laagspanningsrichtlijn, speelgoedrichtlijn, medical instruments richtlijn, ...); Justice4Growth sessie over de Alternative Dispute Resolution, en 'Hoe deelnemen aan openbare aanbestedingen bij de Europese instellingen'.

Daarnaast waren diverse Vlaamse teamleden ook als spreker of moderator uitgenodigd op de Annual Conference van het netwerk dat in 2017 georganiseerd werd in Tallinn (Estland) naar aanleiding van het Estse EU voorzitterschap.

Adviesverlening

Enterprise Europe Network Vlaanderen behandelde in 2017 in totaal 286 vragen voor gespecialiseerd advies van ondernemers en leverde daarnaast ook 19 gepersonaliseerde trajectdossiers aan. De meerderheid van de vragen die ondernemers stelden hadden betrekking op toegang tot financiering, CE markering, standaardisering, intra- en extra-communautaire BTW en e-commerce.

Partnering services

In 2017 begeleidde Enterprise Europe Network 216 Vlaamse bedrijven naar aanleiding van de technologie, en zakelijke beurzen, handelsmissies of specifieke events met een brokerage luik in diverse lidstaten van de Europese Unie. In totaal werd er deelgenomen aan 39 events. Tijdens deze brokerage events hadden de Vlaamse ondernemers 576 meetings met buitenlandse bedrijven.

Tevens werden door tussenkomst van het EEN team 29 structurele partnerships afgesloten tussen Vlaamse bedrijven en hun EU collega's.

Erasmus voor Jonge Ondernemers

Enterprise Europe Network Vlaanderen coördineert in Vlaanderen het Erasmus voor Jonge Ondernemers programma. Dit programma werd op 1 januari 2009 door de Europese Commissie immers gelanceerd als onderdeel van de Small Business Act met als doel jonge ondernemers ervaring te laten opdoen bij ervaren gastondernemers in andere EU-lidstaten.

In 2017 hebben zich in Vlaanderen 13 gastondernemers en 10 nieuwe ondernemers ingeschreven voor het programma. Concreet zijn er in 2017 8 effectieve uitwisselingen tot stand gekomen.

Dienstverlening in het kader van het SME instrument van Horizon 2020 (DG Research)

In 2017 werden er 38 individuele dossiers m.b.t. tot het SME instrument programma van H2020 afgehandeld: zes dossiers behaalden een EU cofinanciering en 32 kregen een Seal of excellence.

Algemene promotie van Enterprise Europe Network Vlaanderen

Om de bekendheid bij ondernemingen in Vlaanderen te vergroten, heeft Enterprise Europe Network Vlaanderen in 2017 geopteerd om vooral te werken met promotiefilms. Er werden 12 video's gemaakt en uitgezonden op verschillende tijdstippen op Kanaal Z in de reeks Z Ondernemen internationaal.

Deze video's zijn terug te vinden op de website van Enterprise Europe Network Vlaanderen (www.enterpriseenueuropevlaanderen.be) en op YouTube.

Om klanten te informeren over Europese topics en eigen acties verspreidt Enterprise Europe Network Vlaanderen tweemaandelijks een elektronische Nieuwsbrief, alsook een speciale nieuwsbrief met betrekking tot handels- en samenwerkingsopportunities die door het EEN netwerk worden gepromoot.

Tot slot dient nog vermeld te worden dat het aantal unieke bezoekers van de website van Enterprise Europe Network Vlaanderen (www.enterpriseenueuropevlaanderen.be) in 2017 in totaal 4.942 bedroeg.

6.3. Inzet programma's voor steun aan O&O in internationale netwerken

Om internationale samenwerking te bevorderen worden de Vlaamse programma's voor steun aan O&O ingezet in Europese netwerken. Hierbij wordt door VLAIO steun toegekend aan het Vlaamse aandeel van een ruimer internationaal project.

Er zijn diverse netwerken. Dit gaat van netwerken die georganiseerd worden door een onderlinge samenwerking tussen de lidstaten zoals in het Eureka initiatief tot netwerken die gestart worden op initiatief van de Europese Commissie. De Europese Commissie stimuleert deze samenwerking door een tussenkomst in de vergoeding van de coördinatie tussen de lidstaten of door participatie in de subsidie zelf.

In zo'n projecten wordt de steun vanuit Vlaanderen gekoppeld aan Europese programma's.

VLAIO participeert in de netwerken door de inzet van de bestaande kanalen en heeft hiertoe geen aparte nieuwe programma's opgericht. In 2017 werd deelname in internationale netwerken gerealiseerd door inzet van O&O-bedrijfssteun, VIS-Collectief onderzoek, en landbouwtrajecten ingezet. Voor elk programma wordt per netwerk een budget geormerkt waarbij eventuele niet toegekende middelen teruggaan naar de Vlaamse projecten in het betreffende programma. Hierdoor kan VLAIO flexibel en snel inspelen op diverse ontwikkelingen in projecten en worden de beschikbare budgetten optimaal aangewend.

In 2017 werd steun toegekend aan 58 projecten verdeeld over 17 netwerken waaraan deelgenomen werd via de inzet van de drie vernoemde programma's. Een overzicht van de steuntoekenning en de diverse netwerken wordt gegeven in deel II punt 3 (cofinanciering van internationale projecten).

VLAIO participeert in diverse netwerken (zie deel II punt 3). Om een verlies van kritische massa en focus door inzet op een te grote verscheidenheid van netwerken te vermijden werd de portfolio gereorganiseerd. Hierbij wordt een overzichtelijke portfolio nagestreefd met aansluiting bij het Vlaamse innovatiebeleid. In vergelijking met 2016 liepen 6 netwerkcontracten ten einde in de loop van 2017. De eerste stappen werden gezet voor deelname in drie nieuwe netwerken met een duidelijke samenwerking vanuit de clusters.

Vlaamse spelers kunnen dus steun krijgen voor O&O in internationale projecten door deelname aan (1) programma's met financiering vanuit de Europese Commissie, (2) netwerken waarbinnen de Vlaamse programma's ingezet worden of (3) netwerken met gedeelde Vlaams/Europese financiering. Zoals hierboven vermeld biedt VLAIO ondersteuning en informatie voor deelname aan Europese programma's via het *National Contact Point (NCP)*. In 2017 werd de dienstverlening verruimd waarbij de NCP-medewerkers Vlaamse spelers met interesse voor internationale samenwerking begeleiden naar het voor hen meest geschikte programma over al de netwerken en programma's heen waarin VLAIO deelneemt.

7. Transitie Industrie 4.0

Het Agentschap Innoveren & Ondernemen is de ondersteunende organisatie voor de transitie 'de sprong maken naar de Industrie 4.0', zoals gedefinieerd in de context van de Visie 2050.

Dit project heeft als doel de Vlaamse ondernemingen te ondersteunen in de ingrijpende transformatie naar Industrie 4. Dit is een verzamelnaam voor de invoering van nieuwe technologieën en concepten binnen de kennis- en maakeconomie en de impact ervan op de businessmodellen en het werken. Het concept verwijst in het bijzonder naar de gevolgen van doorgedreven digitalisering van de industrie, waarbij alles via internet verbonden wordt en een veel grotere hoeveelheid data ter beschikking komt.

Vlaanderen wil volop meegaan in deze transitie om enerzijds een nieuwe productiviteitsprong te realiseren in de bestaande maakindustrie en anderzijds ook een speelveld te creëren waarin nieuwe industriële activiteiten zich kunnen ontplooiën. Daarnaast kunnen ontwikkelingen binnen Industrie 4.0 ook leiden tot een efficiënter gebruik van materialen en energie en een grote impact hebben op de competenties die nodig zullen zijn bij werknemers, arbeidsorganisatie en de beschikbaarheid van jobs in de industrie.

Minister-president Geert Bourgeois, minister Philippe Muyters en minister Joke Schauvliege zijn de trekkende ministers voor deze transitie. Leo Van de Loock werd aangeduid als transitie-manager. Het agentschap treedt op als ondersteunende organisatie. De eerste opdracht was de voorbereiding van de Startnota voor de transitieprioriteit 'de sprong maken naar Industrie 4.0'. De startnota onder de vorm van een conceptnota werd op 24 februari 2017 door de Vlaamse regering goedgekeurd. De transitie wordt verder begeleid door een kerngroep met 10 leden uit de kennisinstellingen en het intermediaire veld.

In de startnota werden 5 actielijnen voorzien, waarrond in 2017 is gewerkt. De eerste betreft de platformwerking waarbij vooral werd ingezet aan het benaderen van bedrijven via deelname aan een tiental events. De tweede actielijn is het stimuleren van onderzoek, met als belangrijkste resultaat de goedkeuring van het convenant 2018-2022 van Flanders Make. Voor de derde actielijn, de ondersteuning van de implementatie in de bedrijven, werd gewerkt aan de inzet van het ganse instrumentarium maar is er vooral de start van 7 nieuwe proeftuinen. Hiervoor is een subsidie van in totaal 3,5 miljoen euro ter beschikking gesteld, voor een periode van 3 jaar. De vierde actielijn betreft de randvoorwaarden voor de invoering, waarbij vooral de samenwerking met de transitie 'de dynamische levensloopbaan en levenslang leren' centraal staat. De vijfde actielijn betreft tenslotte de internationale samenwerking, in het bijzonder de deelname aan de activiteiten van de Europese Commissie rond Digital Innovation Hubs.

In 2018 wordt verder gewerkt volgens die lijnen. Aanvullend worden acties opgezet naar het bredere publiek en wordt een transitie-arena opgestart voor het invullen van de lange termijn visie.

DEEL II

**Steuninstrumenten onder beslissing van het
beslissingscomité bij het Hermesfonds**

1. Beslissingscomité bij het Hermesfonds

Opdracht

In uitvoering van het decreet van 20 november 2015 houdende diverse maatregelen inzake de herstructurering van het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie werd een beslissingscomité bij het Hermesfonds opgericht. Dit beslissingscomité behandelt een groot aandeel van de steun die vanuit het Hermesfonds aan innovatieprojecten wordt toegekend. De andere beslissingen en steuntoekenning volgen de gebruikelijke procedures voor een intern verzelfstandigd agentschap, met beslissingen door de Vlaamse Regering, de bevoegde minister of de administrateur-generaal. De Vlaamse Regering bepaalt welke instrumenten met betrekking tot de steunverlening, tot de bevoegdheid van het beslissingscomité bij het Hermesfonds behoren. Het beslissingscomité kan alle handelingen stellen die verband houden met de toekenning en de opvolging van deze instrumenten of combinaties ervan, waaronder in het bijzonder:

1. vaststellen van de nadere modaliteiten inzake de aanvraagprocedure- en voorwaarden;
2. bepalen van de nadere modaliteiten en criteria voor de programma's en projecten en eventuele combinaties daarvan;
3. organisatie van de oproep tot indiening van de aanvragen en de beoordeling van de ontvankelijkheid ervan;
4. beoordeling van de gegrondheid van de aanvragen;
5. toekenning van steun, met inbegrip van het opleggen van voorwaarden en modaliteiten in de (type-)overeenkomst;
6. oordelen over het verzoek tot herziening van de steunbeslissing;
7. opvolging van het project of programma met inbegrip van de vordering tot terugbetaling van oneigenlijk aangewende steun;
8. bepalen van de voor steun in aanmerking komende kosten.

Het beslissingscomité kan verder ook adviezen verstrekken met betrekking tot de werking, effectiviteit en mogelijke optimalisaties aan deze steuninstrumenten. Het houdt bij de invulling van zijn opdracht ook rekening met de algemene en specifieke beleidslijnen van de Vlaamse Regering, zoals die blijken uit de afspraken tussen het Agentschap Innoveren & Ondernemen en de Vlaamse minister, bevoegd voor het beleidsdomein economie, wetenschap en innovatie.

Het Besluit van de Vlaamse Regering houdende het beheer en de werking van het Fonds voor Flankerend Economisch en Innovatiebeleid en de werking van het beslissingscomité bij dat fonds legt vast dat het beslissingscomité bevoegd is voor de instrumenten, gebaseerd op de volgende besluiten en de eventuele uitvoeringsbesluiten:

1. het besluit van de Vlaamse regering van 3 oktober 2003 houdende de instelling van een financieringskanaal voor het strategisch basisonderzoek in Vlaanderen;
2. het besluit van de Vlaamse Regering van 30 april 2004 houdende de oprichting van een programma voor de bevordering van kennistransfer door instellingen van hoger onderwijs;
3. het besluit van de Vlaamse Regering van 18 februari 2005 betreffende de projectmatige financiering van toegepast collectief onderzoek voor de land- en tuinbouwsector;
4. het besluit van de Vlaamse Regering van 20 juli 2006 tot regeling van de steun aan projecten van innovatiestimulering, technologisch advies en collectief onderzoek op verzoek van Vlaamse innovatiesamenwerkingsverbanden;

5. het besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 tot regeling van de steun aan projecten van onderzoek en ontwikkeling van het bedrijfsleven in Vlaanderen.
6. Het Besluit van de Vlaamse Regering tot regeling van de steun voor innovatieclusters in Vlaanderen (4 maart 2016).

In de loop van 2017 werden de volgende besluiten daaraan toegevoegd:

1. Besluit van de Vlaamse Regering van 12 mei 2017 tot regeling van steun aan ondernemingen voor onderzoek en ontwikkeling met een kennisintensief karakter in Vlaanderen
2. Besluit van de Vlaamse Regering van 12 mei 2017 tot regeling van steun aan ondernemingen voor ontwikkeling en innovatie in Vlaanderen
3. Besluit van de Vlaamse Regering van 12 mei 2017 tot regeling van steun aan ondernemingen voor onderzoeksprojecten voor de uitvoering van doctoraatsonderzoek of postdoctoraal onderzoek in samenwerking met onderzoeksorganisaties
4. Besluit van de Vlaamse Regering van 22 december 2017 tot regeling van steun aan consortia van ondernemingen voor onderzoek en ontwikkeling, ingebed in een ruimer samenwerkingsverband met onderzoeksorganisaties

Samenstelling

Voorzitter:

De heer Eric Van Zele

Leden:

Prof. Koenraad Debackere

Prof. Gilbert Declerck

De heer Michel Delbaere

Mevrouw Veerle Hendrickx (tot sept 2017)

Mevrouw Machteld Verbruggen (vanaf okt 2017)

Mevrouw Ann Peters

De heer Koen Repriels

Mevrouw Lore Tack

De heer Vincent Thoen

De heer Robin De Man

De heer Bart Van Hooland

Mevrouw Ann Viaene

Regeringsafgevaardigden:

De heer Bruno Lambrecht (tot juli 2017)

De heer Gert Bergen (vanaf aug 2017)

De heer Paul De Hondt

Waarnemer:

De heer Hans Willems

De heer Johan Hanssens

Secretaris:

De heer Bernard De Potter

Belangrijkste thema's in 2017

Het beslissingscomité vergaderde 10 maal in 2017.

De hoofdpdracht is de goedkeuring van steun voor projecten in de toegewezen instrumenten. Circa 227 miljoen euro uit de middelen van het Hermesfonds viel onder deze procedure.

Op inhoudelijk vlak zette het beslissingscomité de lijnen uit voor de projectselectie in 2017 en ondersteunde het de beleidsvorming rond het instrumentarium. Belangrijke aandacht ging in 2017 naar de hervorming van het O&O-steuninstrumentarium. Vanuit een doelstelling naar belangrijke vereenvoudiging, meer synergie in het instrumentarium en meer impact/effect, werden twee nieuwe instrumenten ontwikkeld elk met een eigen duidelijke focus. Dit zijn enerzijds de ontwikkelingsprojecten gericht op het meer en sterker doen innoveren in meer ondernemingen, en anderzijds de onderzoeksprojecten gericht op onderzoeksgedreven kennisopbouw kaderend in de lange termijn strategie van de ondernemingen. Binnen de ontwikkelingsprojecten wordt ook specifieke aandacht gegeven aan de verlenging van het steunbaar traject binnen de mogelijkheden van de Europese staatsteunregels. Vanaf 1 januari 2018 vervangen de beide nieuwe steuninstrumenten de O&O-bedrijfsprojecten, het kmo-programma (met kmo-innovatieprojecten en kmo-haalbaarheidsstudies) en het sprint-programma.

2. Stimuleren van groei, transformatie en innovatie

Het agentschap gaf in 2017 directe steun voor O&O en innovatie aan grote bedrijven en kmo's via O&O-bedrijfssteun, het kmo-programma en sprint-projecten. Daarnaast zijn er specifieke instrumenten voor samenwerkingsverbanden en onderzoekscentra zoals het Tetra-fonds, landbouwonderzoek en VIS-projecten voor innovatievolgers. En finaal zijn er de persoonsgebonden Baekelandmandaten en Innovatiemandaten.

2.1. O&O-bedrijfsprojecten

In O&O bedrijfssteun wordt directe steun gegeven aan bedrijven actief in Vlaanderen. Het betreft projecten gericht op kennisverwerving via onderzoek en ontwikkeling, met het oog op innovatie. De activiteiten worden uitgevoerd door de bedrijven zelf, al dan niet samenwerking met andere bedrijven en/of kennisinstellingen in binnen- en buitenland.

De steun aan O&O-bedrijfsprojecten is een subsidie, met een steun tussen 25% en 80% van de aanvaardbare kosten, afhankelijk van de aard van het werk (onderzoek of ontwikkeling), het type onderneming (kmo of niet) en het al dan niet samenwerken met kmo's of in een internationaal verband.

Vanaf 1 oktober 2017 werden voor de O&O bedrijfsprojecten 2 nieuwe besluiten van kracht, respectievelijk voor ontwikkelingsprojecten en voor onderzoeksprojecten. De lopende programma's voor bedrijfsprojecten liepen door onder de nieuwe besluiten. De nieuwe besluiten laten een verruiming van het steuntraject toe. Deze verruiming werd geïmplementeerd in nieuwe steunprogramma's gelanceerd op 1 januari 2018.

In de loop van 2017 werd met ondersteuning van Technopolis een methodiek ontwikkeld om de impact van O&O-bedrijfssteun te meten. Deze methodiek zal in de loop van 2018 in eerste instantie toegepast worden op een set projecten uit het verleden om de validiteit ervan af te toetsen.

De belangrijkste kengetallen voor de O&O-bedrijfsprojecten zijn hierna weergegeven.

Tabel: overzicht van alle ingediende en behandelde aanvragen (excl. kmo-programma en sprint-projecten)

Aantal aanvragen in behandeling op 31/12/2016	89
Aantal aanvragen ingediend in 2017	215
Behandeld in 2017	210
<i>Waarvan positief beoordeeld</i>	140
<i>Waarvan negatief beoordeeld</i>	51
<i>Waarvan onontvankelijk of teruggetrokken</i>	19
Aantal aanvragen in behandeling op 31/12/2017	94

Tabel: overzicht van de gesteunde O&O-bedrijfsprojecten (excl. kmo-programma en sprint-projecten)

Aantal gesteunde projecten	140
Aanvaarde begroting	212.398.000 euro
Aantal mensmaanden op het project	17.265
Toegekende steun	101.196.000 euro

Gemiddelde toegekende steun per project	723.000 euro
Gemiddeld steunpercentage	47,6%

Bedrijven kunnen ook samenwerken met onderzoeksinstituten in zogenaamde ICON-projecten. Dit zijn coöperatieve projecten waarin meerdere bedrijven samenwerken met één of meerdere onderzoeksgroepen ingebed in specifieke onderzoeksorganisaties. De kosten van de onderzoeksgroepen worden gedragen door de specifieke dotatie van de onderzoeksorganisatie en de bedrijven worden gesubsidieerd door het Agentschap.

Voor ICON-projecten werden in 2017 oproepen georganiseerd door imec en Flanders Make.

Tabel: overzicht van de steun aan ICON-projecten toegezegd in 2017

ICON-projecten	Aantal gesteunde projecten	Toegezegde steun door VLAIO
Imec	18	10.783.000 euro
Flanders Make	7	5.362.000 euro
Totaal	25	16.145.000 euro

2.2. kmo-programma

Met het kmo-programma bood het Agentschap Innoveren & Ondernemen in 2017 directe financiële steun voor kmo-haalbaarheidsstudies en kmo-innovatieprojecten gericht op de ontwikkeling van innovatieve producten, processen, diensten of concepten. Innovatie is hier te begrijpen als 'een vernieuwing voor de kmo met een duidelijke impact op de bedrijfsactiviteiten'.

Het kmo-programma kende twee projecttypes, de kmo-haalbaarheidsstudies en de kmo-innovatieprojecten. Een kmo-haalbaarheidsstudie richt zich op het opbouwen van kennis en beter onderbouwde inzichten over de mogelijkheden en haalbaarheid van een innovatie en het daaropvolgende innovatietraject. Alle kennisverwervende activiteiten die substantieel bijdragen tot de definitie van het innovatietraject komen in aanmerking voor steun. Kmo-innovatieprojecten dragen bij tot het realiseren van een innovatie door de kmo. Dit kan zowel de ontwikkeling van een volledig nieuw of een beduidend vernieuwend (verbeterd) product, proces, dienst of concept omvatten. Daarnaast vereist de beoogde innovatie dat voor de onderneming(en) nieuwe kennis - technologische en/of niet-technologisch - wordt opgebouwd en toegepast.

Tabel: overzicht van alle ingediende en behandelde aanvragen in het kmo-programma

	kmo-innovatieprojecten	kmo-haalbaarheidsstudies
Aantal aanvragen in behandeling eind 2016	62	17
Aantal aanvragen ingediend in 2017	253	78
Behandeld in 2017	218	65
<i>waarvan positief beoordeeld</i>	169	52
<i>waarvan negatief beoordeeld</i>	29	8
<i>waarvan onontvankelijk of teruggetrokken</i>	20	5

Aantal aanvragen in behandeling eind 2017	98	30
---	----	----

Tabel: overzicht van de gesteunde projecten in het kmo-programma

	kmo- innovatieprojecten	kmo- haalbaarheidsstudies
Aantal gesteunde projecten	169	52
Aanvaarde begroting	76.560.000 euro	4.408.000 euro
Aantal mensmaanden op het project	7.091 mm	462 mm
Toegekende steun in 2017	32.292.000 euro	2.006.000 euro

Vanaf 1 januari 2018 kunnen kmo-haalbaarheidsstudies en kmo-innovatieprojecten niet langer ingediend worden. Beide zijn opgenomen in het nieuwe product Ontwikkelingsprojecten.

2.3. Sprint-projecten

Het sprint-projecttype, gelanceerd in 2013, richtte zich specifiek op de doelgroep van bedrijven die geen kmo zijn, wel innovatiepotentieel hebben, maar niet beschikken over de mogelijkheden om grootschalige O&O-projecten uit te voeren. Het aanvragend bedrijf mag tijdens een periode van 3 jaar voor de indiening geen innovatiesteun toegekend gekregen hebben van meer dan 250.000 euro in 1 jaar.

Een sprint-project is een ontwikkelingsproject van eerder beperkte omvang, dat het bedrijf toelaat nieuwe kennis (technologische en/of niet-technologische) te ontwikkelen of te verzamelen en intelligent toe te passen, met het oog op een belangrijke innovatie. De innovatie kan de ontwikkeling van een volledig nieuw of een beduidend vernieuwend (verbeterd) product, proces, dienst of concept omvatten, die een belangrijke impact heeft op de toekomstige prestaties van het bedrijf.

Tabel: overzicht van alle ingediende en behandelde sprint-aanvragen

Aantal aanvragen in behandeling eind 2016	3
Aantal aanvragen ingediend in 2017	23
Behandeld in 2017	18
<i>waarvan positief beoordeeld</i>	16
<i>waarvan negatief beoordeeld</i>	1
<i>waarvan onontvankelijk of teruggetrokken</i>	1
Aantal aanvragen in behandeling eind 2017	8

Tabel: overzicht van de gesteunde sprint-projecten

Aantal gesteunde projecten	16
Aanvaarde begroting	11.029.000 euro
Aantal mensmaanden op het project	902 mm
Toegekende steun in 2017	2.753.000 euro

Vanaf 1 januari 2018 kunnen sprint-projecten niet langer ingediend worden. De sprint-projecten zijn opgenomen in het nieuwe product Ontwikkelingsprojecten.

2.4. Baekeland-mandaten

Met Baekeland-mandaten wil het Agentschap Innoveren & Ondernemen individuele onderzoekers de kans bieden een doctoraat uit te voeren in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven. We voorzien in cofinanciering van de personeels- en werkingskosten die gepaard gaan met de projectuitvoering.

Bij het Baekeland-mandaat is enerzijds een Vlaams bedrijf betrokken; het bedrijf bepaalt de strategische oriëntatie van het project en zorgt voor cofinanciering. Anderzijds staat een Vlaamse universiteit in voor de begeleiding naar en de toekenning van een doctoraat volgens de gangbare kwaliteitsnormen. Ook andere kennisinstellingen - strategische onderzoekscentra, onderzoeksinstituten, hogescholen, enz. - kunnen optreden als gastinstelling voor de doctorandus, indien zij samenwerken met een promotor verbonden aan een Vlaamse universiteit.

De mandataris kan zowel werknemer zijn van het bedrijf als van de universiteit of kennisinstelling. De regeling staat open voor alle kandidaten, alle nationaliteiten en alle diploma's die door de onderwijsinstelling worden toegelaten tot een doctoraatsstudie. Het bedrijf - dat een samenwerkingsovereenkomst afsluit met de kennisinstelling - treedt op als de hoofdaanvrager naar het agentschap. Na goedkeuring wordt aan het bedrijf projectmatige steun toegekend. De werkzaamheden kunnen plaatsgrijpen bij zowel de kennisinstelling als het bedrijf.

Binnen het Baekeland-programma wordt de mobiliteit van de onderzoeker gestimuleerd, niet alleen tussen de academische en bedrijfswereld, maar ook de internationale mobiliteit. Om zowel 'incoming mobility' als 'outgoing mobility' te stimuleren, wordt de mogelijkheid voorzien om voor langdurige studieverblijven in het buitenland een reiskrediet aan te vragen.

	Aantal geëvalueerde projectvoorstellen	Globaal aangevraagde steun (in euro)	Aantal gesteunde projecten binnen voorhanden budget	Globaal toegekende steun (in euro)
Baekeland-oproep 2017	73	18.624.504	31	7.655.261

2.5. Innovatiemandaten

De Innovatiemandaten (IM) zijn een steuninstrument voor postdoctorale onderzoekers die verder basisonderzoek willen uitvoeren in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven, met het oog op een transfer van resultaten naar hetzij een bestaand bedrijf, hetzij een nieuw op te richten spin-off bedrijf met een industriële activiteit in Vlaanderen.

Het IM-steunkanaal staat open voor kandidaten van alle nationaliteiten, alle leeftijden en uit alle wetenschapsdomeinen, voor zover ze houder zijn van een doctoraatsdiploma of dit binnen de zes maanden zullen behalen.

Er zijn 2 types innovatiemandaten: spin-off mandaten waarin de voorbereiding op de oprichting van een spin-off bedrijf beoogd wordt en mandaten waarbij samengewerkt wordt met een bestaand bedrijf. Voor deze laatste mandaten kan in 2 fasen gewerkt worden: men kan in uitzonderlijke gevallen

starten met een voortraject van maximaal 12 maanden (fase 1) waarin verder onderzoek uitgevoerd wordt om de toepasbaarheid van resultaten in bedrijfscontext te beoordelen (haalbaarheid van transfer van resultaten). Vervolgens wordt in de 2de fase steun gegeven aan een bedrijf (of meerdere bedrijven) onder het O&O-besluit, en wordt het model van Baekeland-mandaten gehanteerd.

	Aantal geëvalueerde projectvoorstellen	Globaal aangevraagde steun (in euro)	Aantal gesteunde projecten binnen voorhanden budget	Globaal toegekende steun (in euro)
Spin-off mandaten	23	5.599.259	6	1.537.224
Fase 1	9	972.589	3	351.231
Fase 2	12	1.968.943	8	1.201.193
Fase 2 (vervolg fase 1)	6	805.721	5	721.721
Totaal	50	9.346.512	27	3.811.369

2.6. Steun aan samenwerking en kennisverspreiding

2.6.1. Inleiding

Projecten collectief onderzoek en kennisverspreiding zijn erop gericht om een ruime groep van bedrijven een stap vooruit te laten zetten qua innovatie. Deze projecten zijn belangrijk als onderdeel van een uitgebalanceerd innovatiesysteem. Ze stimuleren samenwerking tussen bedrijven onderling en met kennisinstellingen en onderzoeksorganisaties. Ze zorgen dat ook minder onderzoek intensieve bedrijven mee de innovatietrein kunnen nemen.

Hierna volgt meer toelichting over de verschillende oproepen die werden afgerond in 2017.

2.6.2. Vlaams InnovatieSamenwerkingsverband (VIS)

Er worden in het kader van VIS jaarlijks oproepen opengesteld voor VIS-trajecten voor innovatievolgers (sinds 2015 werd geen oproep voor VIS-trajecten meer gelanceerd). Daarnaast wordt een deel van het budget besteed aan internationale samenwerkingsprojecten: projecten collectief onderzoek in het kader van CORNET (zie deel 'Ondersteuning van internationale samenwerking').

VIS-trajecten voor innovatievolgers

De doelstelling van een VIS-traject voor innovatievolgers (VIS-trajectIV) is het versnellen van de doorstroming van innovatie naar de markt door het aanreiken van bruikbare innovaties, technologieën of kennis over recente producten, processen of diensten en het ondersteunen van de eerste implementatiestappen hiervan. De doelgroep van VIS-trajectenIV zijn innovatievolgers. Dit zijn bedrijven die niet proactief bezig zijn met innovatie, die zelf geen nieuwe dingen ontwikkelen, maar ze wel implementeren of gebruiken.

Het aantal bedrijven dat uiteindelijk de 'innovatie, kennis of technologie' succesvol gebruikt of implementeert staat centraal en is de belangrijkste succesindicator.

De vierde oproep voor projectaanvragen in het kader van VIS-trajecten voor innovatievolgers werd op 15 september 2016 opengesteld. In deze oproep werden 23 projectaanvragen ingediend. Rekening houdend met de beoordelingen van de projecten, werden 8 projecten voor steun geselecteerd voor een steunbedrag van 2,5 miljoen euro in april 2017.

Het subsidiepercentage bedraagt 80% van de aanvaarde projectkosten. De aanvragers (federaties en sectororganisaties) staan in voor 20% cofinanciering van de projecten.

Tabel: aanvragen en gesteunde VIS-trajecten voor volgers oproep 2016-2017

	Aantal aanvragen ingediend	Gevraagde subsidie	Aantal Projecten gesteund	Goedgekeurde Subsidie
VIS-TR iv 4 ^{de} oproep	23	7.970.000 euro	8	2.500.000 euro

Een volgende oproep VIS-trajecten voor innovatievolgers werd opengesteld 20 juli 2017 met als uiterste indiendatum 18 december 2017 en een beslissing over de selectie van de projectvoorstellen in april 2018.

2.6.3. TETRA-fonds

De doelstelling van TETRA is het stimuleren van kennisoverdracht tussen instellingen van hoger onderwijs (i.e. hogescholen en geïntegreerde opleidingen in de universiteiten) en ondernemingen. TETRA-projecten zijn toepassingsgericht projecten van 2 jaar die (wetenschappelijke) basiskennis en innovatieve concepten bestuderen en vertalen naar resultaten en toepassingen bruikbaar door een collectief aan bedrijven en social profit ondernemingen in Vlaanderen. De resultaten zijn gericht op economische valorisatie. Daarnaast kan men de resultaten ook inzetten om een maatschappelijke uitdaging aan te pakken. De onderzoeksresultaten zijn ook nuttig voor het hoger onderwijs. De projecten worden begeleid door een groep van potentiële gebruikers, die samen instaan voor 7,5% cofinanciering van de projecten.

Exclusief voor onderzoeksgroepen verbonden aan de professionele bacheloropleidingen, is het mogelijk om een TETRA-voorbereidingsproject van 1 jaar in te dienen.

De budgettaire enveloppe TETRA in 2017 bedroeg 9.600.000 euro. Standaard wordt een deel van deze middelen ingezet voor TETRA-projecten in Europees samenwerkingsverband CORNET (Collective Research NET) (zie deel 'Ondersteuning van internationale samenwerking'). Vermits in 2017 in de eerste CORNET-oproep geen TETRA-projecten werden gesteund en in de tweede oproep geen TETRA-projecten werden ingediend, was de volledige enveloppe van 9.600.000 euro beschikbaar voor de oproep TETRA 2016-2017.

De oproep TETRA 2016-2017 werd opengesteld op 16 september 2016. Op 24 januari 2017 werden in totaal 42 projectaanvragen ingediend, waarvan 4 voorbereidingsprojecten. Rekening houdend met de beoordeling van de projecten, werden 22 TETRA-projectvoorstellen en 2 TETRA-voorbereidingsprojecten geselecteerd voor subsidie in 2017.

Tabel: aanvragen en gesteunde TETRA-projecten oproep 2016-2017:

	Aantal aanvragen ingediend	Gevraagde subsidie	Aantal Projecten gesteund	Goedgekeurde Subsidie
TETRA	42	13.000.000 euro	24	8.080.000 euro

Een volgende oproep TETRA werd opengesteld op 25 september 2017 met als uiterste indiendatum 23 januari 2018 en een beslissing over de selectie van de projectvoorstellen in mei 2018.

2.6.4. Landbouw- of LA-trajecten

Het doel van LA-trajecten is om vanuit een concrete vraag van een collectief van bedrijven uit de primaire land en tuinbouwsector, onderzoekers te ondersteunen om innovatieve oplossingen aan te bieden die op korte termijn toegepast kunnen worden en resulteren in zichtbare veranderingen met een duidelijke (economische) meerwaarde voor de ruime doelgroep.

Om samenwerking over de sectoren heen en met aanverwante kennis/technologiedomeinen te stimuleren, is in de mogelijkheid voorzien om bedrijven uit de toeleverings- en/of de verwerkende industrie te betrekken bij LA-trajecten.

LA-trajecten worden uitgevoerd door onderzoeksgroepen van Vlaamse universiteiten en hogescholen, onderzoeksinstituten en erkende praktijkcentra. Om de interactie met de doelgroep te stimuleren dient een functionele gebruikersgroep opgericht te worden. Het subsidiepercentage bedraagt 90% van de aanvaarde projectkosten. De cofinanciering van de resterende 10% van het budget gebeurt via bijdragen van de doelgroepbedrijven.

Voor de oproep 2016-2017 was er initieel een budgettaire enveloppe beschikbaar van 10.300.000 euro. Op basis van de beschikbare budgettaire ruimte binnen het begrotingsartikel 'onderzoek door bedrijven en samenwerkingsverbanden' (ECH-1EFGSAC-WT) werd dit uitgebreid tot circa 11.819.000 euro.

Tabel: aanvragen versus goedgekeurde Landbouwtrajecten (2017)

	Aantal aanvragen ingediend	Gevraagde subsidie	Aantal Projecten gesteund	Goedgekeurde Subsidie
* LATR- 6 ^{de} oproep	38	29.300.000 euro	13	11.819.000 euro

Binnen de goedgekeurde subsidies werd circa 550.000 euro toegekend voor 2 projecten ingediend in het kader van het ERA-NET project FACCE SURPLUS. Een volgende oproep LA-trajecten werd opengesteld in juli 2017 met als uiterste indiendatum 20 november 2017 en een beslissing over de selectie van de projecten in april 2018.

3. Cofinanciering van internationale projecten (zie ook Deel I - 6.3)

Om internationale samenwerking te stimuleren worden de programma's waarbij steun toegekend wordt aan O&O ingezet in internationale netwerken. Hierbij financiert het Hermesfonds het Vlaamse aandeel van een grensoverschrijdend project.

3.1. Deelname aan netwerken binnen het ERA-Net-schema

Via de financiering van ERA-Net wenst de Europese Commissie (EC) de samenwerking en coördinatie tussen de verschillende onderzoek- en innovatieprogramma's van de EU-lidstaten en de geassocieerde landen te bevorderen en zo bij te dragen tot de realisatie van de Europese onderzoeksruimte (European Research Area, ERA).

De deelnemers aan de ERA-Net-projecten zijn overheidsorganisaties die verantwoordelijk zijn voor de financiering en/of het beheer van onderzoeksprogramma's op nationaal of regionaal niveau (ministeries, agentschappen, ...). Afhankelijk van de 'generatie' van ERA-Net ondersteunt de EC de coördinatie of geeft ze rechtstreekse steun aan de projectactiviteiten zelf. In 2014 werd, onder H2020, de basis gelegd voor een nieuwe vorm van ERA-Net, meer bepaald de ERA-Net cofund-projecten, met een combinatie van steun aan coördinatie en top up van subsidie aan projecten. In 2015 is het IWT toegetreden tot een aantal ERA-Net cofunds. In 2017 betrof de deelname aan oproepen binnen het Agentschap Innoveren & Ondernemen grotendeels deze Cofund netwerken.

Naar integratie en centralisatie van samenwerking situeren de ERA-Net-projecten zich tussen het intergouvernementele Eureka en de sterk gecentraliseerde JTI's. Er is geen formeel lidmaatschap van de lidstaten, verschillende agentschappen per lidstaat kunnen rechtstreeks deelnemen, het consortium is ook verschillend voor elk ERA-Net, afhankelijk van de wens van individuele agentschappen om al dan niet in te stappen. De diversiteit is heel hoog, met de aanwezigheid van fundamenteel, strategisch, collectief en industrieel onderzoek en industriële ontwikkeling in diverse netwerken, maar ook van beleidsondersteunend onderzoek en zelfs van studieopdrachten.

Voor een aantal netwerken hebben de lidstaten beslist om na het einde van de financiering door de Europese commissie de steunverlening verder te zetten met continuïteit van het netwerk in eigen beheer. Deze worden aangeduid als ERA-NET in eigen beheer. Het netwerk BEL-SME beoogt samenwerking tussen de regio's binnen België en werd van bij de start opgezet in eigen beheer zonder betrokkenheid van de Commissie, maar werd ontworpen volgens de logica van ERA-NET en wordt daarom opgenomen in de lijst.

In 2017 was er nog een deelname aan oproepen in 2 lopende ERA-Netten die nog werden opgezet in de context van KP7 en werd hiernaast deelgenomen aan oproepen in 4 ERA-Cofund netwerken. Hiernaast was er de verderzetting in 4 multilaterale netwerken, aangeduid als ERA-NET in eigen beheer. Projecten worden gesteund via de inzet van O&O-bedrijfssteun met inbegrip van het kmo-programma, TETRA, Landbouw of VIS.

Tabel: deelname in 2016 aan oproepen binnen diverse ERA-NET-netwerken

Acroniem	Netwerk	Type	Onderwerp	Programma
CORNET	ERA-NET eigen beheer	Horizontaal	Collectief onderzoek	TETRA VIS Collectief onderzoek
Ira-SME	ERA-NET eigen beheer	Horizontaal	kmo's	O&O bedrijfssteun
BEL-SME	Interregionaal eigen beheer	Horizontaal	Belgische kmo's	O&O-bedrijfssteun
ETB	ERA-NET eigen beheer	Thematisch	kmo's in biotechnologie	O&O-bedrijfssteun
OCEAN ENERGY	ERA-NET	Thematisch	Energie uit getijdewerking	O&O-bedrijfssteun
ICT-AGRI	ERA-NET	Thematisch	ICT toepassingen in landbouw	O&O-bedrijfssteun
MarTERA	ERA-Cofund	Thematisch	Mariene technologie	O&O-bedrijfssteun
PhotoSense	ERA-Cofund	Thematisch	Photonica	O&O-bedrijfssteun
Waterworks	ERA-Cofund	Thematisch	Beheer water in primaire sector	Landbouw
FACCE	ERA-Cofund	Thematisch	Voedselveiligheid in primaire sector	Landbouw

Tabel: overzicht steunbeslissingen 2017 in ERA-NET

Acroniem	Programma	Aantal projecten	Steun in euro
CORNET	VIS-Collectief Onderzoek	11	4.134.000
Ira-SME	O&O-bedrijfssteun	3	543.000
BEL-SME	O&O-bedrijfssteun	4	573.000
ETB	O&O-bedrijfssteun	1	307.000
OCEAN ENERGY	O&O-bedrijfssteun	1	75.000
ICT-AGRI	O&O-bedrijfssteun	3	624.000
MarTERA	O&O-bedrijfssteun	1	1.436.000
PhotoSense	O&O-bedrijfssteun	2	1.133.000
Waterworks	O&O-bedrijfssteun	1	175.000
	Landbouw	1	450.000
FACCE	Landbouw	1	569.000
TOTAAL		29	10.020.000

Om aan de calls georganiseerd binnen de ERA-Net-initiatieven deel te nemen, werden middelen van de bestaande reguliere Vlaamse programma's op het Hermesfonds gebruikt. De totale steun-toekenning in 2017 bedroeg 10.020.000 euro.

Het overzicht van de verdeling over de programma's is als volgt.

Tabel: toegekende steun in diverse netwerken per programma in euro

Steun in keuro	O&O- bedrijfssteun	TETRA	VIS	Landbouw	TOTAAL
Totaal	4.867.000	0	4.134.000	1.019	10.020.000

3.2. Deelname aan Joint Technology Initiatieven, AAL en Eurostars

Naast de ERA-Net-projecten heeft de Europese Commissie de ambitie om de samenwerking op het vlak van innovatie in de EU te bevorderen via zogenaamde art.185 initiatieven waar de EC samenwerkt met de lidstaten en art. 187 initiatieven (Joint Technology Initiatives, JTI) waar de EC samenwerkt met bedrijven, en eventueel met de lidstaten. In tegenstelling tot de netwerken binnen het ERA-Net-schema ligt de focus binnen deze structuren op industrieel onderzoek en innovatie. Art.185 initiatieven hebben een eigen juridische structuur en steunen op formele deelname van de lidstaten. Het Agentschap Innoveren & Ondernemen vertegenwoordigt in de eerste plaats Vlaanderen binnen deze structuren maar coördineert ook de ruimere Belgische participatie in de overleg- en beslissingsorganen.

Het agentschap neemt deel aan twee art.185 initiatieven, het Active and Assisted Living Programme (AAL) en Eurostars. Het Agentschap participeerde namens België ook in de art.187 of Joint Technology Initiatieven (JTI), de ECSEL Joint Undertaking.

Bij elk van deze initiatieven is er een gecombineerde financiering door de nationale (regionale) overheden en fondsen van de Europese Commissie.

Tabel: deelname aan art.185- initiatieven en art.187

Acroniem	Netwerk	Type	Onderwerp	Programma
AAL	Art.185	Thematisch	Active Assisted Living	O&O-bedrijfssteun incl. kmo-programma
Eurostars	Art.185	Horizontaal	R&D intensieve kmo's	O&O-bedrijfssteun incl. kmo-programma
ECSEL	Art.187	Thematisch	Electronic Components & Systems for European Leadership	O&O-bedrijfssteun

De ECSEL Joint Undertaking is een groot Europees programma onder art.187 waarin de Europese Commissie, de lidstaten en bedrijven samenwerken aan projecten voor elektronische componenten en systemen (inclusief software). Het loopt van 2014 tot 2020 met een Europees subsidiebudget van 1,13 miljard euro en een totaal RD&I-budget van 4,6 miljard euro. Het agentschap vertegenwoordigt Vlaanderen (en België) en organiseert de financiering van de Vlaamse partners.

De oproepen zijn gesplitst in RIA-projecten (Research and Innovation Actions) en IA-projecten (Innovation Actions and pilot lines). De ingediende begroting voor de Vlaamse partners bedroeg 61,7 miljoen euro. Na de Europese procedure werden 12 projecten door de Public Authorities Board van ECSEL voor effectieve steun aangeduid (6 projecten in de RIA-oproep en 6 projecten in de IA-oproep).

Vlaamse partners nemen deel aan 4 van de 6 RIA, waarvan er 3 steun uit Vlaanderen krijgen. In de IA-oproep nemen Vlaamse partners deel in 4 van de 6 projecten. Alle projecten krijgen Vlaamse steun.

Tabel: inzet van Hermesfonds, strategische onderzoekscentra en Europese Commissie in duizend euro

aandeel van Vlaamse partners in ECSEL 2016	begroting	subsidie vanuit Europa via ECSEL	subsidie voor bedrijven vanuit Hermesfonds	bijdrage uit de Vlaamse dotatie van SOC's
bedrijven (5)	8,50	2,04	1,651	
waarvan kmo's (2)	0,629	0,164	0,119	

Strategische Onderzoeksinstellingen (2)	25,6	8,81		8,81
Totaal	34,1	10,85		10,461

AAL is een gezamenlijk initiatief van 22 EU-lidstaten en partnerlanden. Het programma steunt specifiek projecten die gericht zijn op het verbeteren van de levenskwaliteit van oudere mensen en dit door middel van het gebruik van informatie- en communicatietechnologie (ICT). Het Active and Assisted Living Programme is een vervolgprogramma van het Ambient Assisted Living Joint programme en loopt van 2014 tot en met 2020.

EUROSTARS is een gezamenlijk initiatief van 34 EUREKA-lidstaten en partnerlanden. Het programma wil 'research-uitvoerende kmo's meer kansen bieden om via internationale samenwerking een prioritair en marktgericht bedrijfsproject uit te voeren. Hiertoe werd een internationaal gesynchroniseerde procedure uitgewerkt die moet leiden tot 'homogene' subsidiëring (bij goedkeuring van een project worden alle partners gesubsidieerd). EUROSTARS 2 is het opvolgprogramma van EUROSTARS en loopt van 2014 tot en met 2020.

Tabel: overzicht van de steunbeslissingen 2017 in art.185 en art.187

Netwerk	Aantal projecten	Toegekende steun in euro
ECSEL JU (Art.197)	4	1.651.000
AAL (Art.185)	4	1.152.000
Eurostars (Art.195)	9	1.497.000

De totale steun voor Art.185 en Art.187 bedraagt 4,3 miljoen euro.

3.3 Deelname in het EUREKA-programma

EUREKA is een intergouvernementeel initiatief voor de bevordering van de internationale samenwerking op het vlak van toegepast en marktgericht industrieel O&O.

EUREKA hanteert het bottom-up principe. Bedrijven en hiermee samenwerkende universiteiten en onderzoeksinstellingen uit het Vlaams Gewest kunnen voor hun deelname in een project beroep doen op het Agentschap Innoveren & Ondernemen. Het aanvragen van steun in het kader van EUREKA-projecten en de evaluatie van deze aanvragen, gebeurt in overeenstemming met de gebruikelijke procedures van het Agentschap Innoveren & Ondernemen en dit volgens de modaliteiten voor O&O-bedrijfssteun of kmo-innovatieprojecten.

Het Agentschap Innoveren & Ondernemen vertegenwoordigt het Vlaams Gewest in EUREKA. Dit houdt een betrokkenheid in bij de dagelijkse werking van het netwerk en een gepaste vertegenwoordiging in de beleidsorganen van de intergouvernementele organisaties EUREKA en Eurostars en in de EUREKA-Clusters PENTA (vroeger CATRENE), ITEA 2, EURIPIDES, CELTIC, ACQUEAU en METALLURGY. Het Agentschap Innoveren & Ondernemen organiseert hiervoor een aanspreekpunt voor Vlaamse bedrijven en instellingen. Potentiële organisatoren of deelnemers aan EUREKA- en Eurostars-projecten kunnen bij dit aanspreekpunt terecht voor advies bij het opzetten van een internationale samenwerking en de daarmee gepaard gaande procedures en keuzes qua steunmodaliteiten.

Tabel: overzicht van de steunbeslissingen in 2017 in EUREKA-verband

EUREKA-projecten	Aantal projecten	Toegekende steun in euro
Bottom up EUREKA-projecten	5	2.393.000
Projecten in de cluster ITEA2	4	4.022.000
Projecten in de cluster Penta	2	1.135.000

De totale steun bedraagt dus ca. 7,55 miljoen euro.

3.4 Overzicht steuntoekenning binnen internationale netwerken en netwerk naar steun vanuit EU

Binnen de totaliteit van netwerken in de schema's ERA-Net, Eureka, Art.185 en Art.186 werd in 2017 in totaal 21,9 miljoen steun toegekend.

In een aantal netwerken is er een engagement van de EU voor steuntoekenning gekoppeld aan de steun toegekend vanuit het Hermesfonds.

Bij vier netwerken is er een engagement van cofinanciering door EU via een terugbetaling aan het Hermesfonds na uitbetaling aan de begunstigden. Op het totaal van 21,9 miljoen euro vastgelegd op de Vlaamse begroting zal via deze cofinanciering finaal 1,4 miljoen euro uitbetaald worden door de Europese Commissie. Voor Vlaanderen bedraagt de finale betaling (na ontvangst van de terugbetaling) dus 20,5 miljoen euro.

Naast deze vorm van cofinanciering is er in Art.187 (ECSEL) ook een rechtstreekse vastlegging vanuit de EU met een rechtstreekse uitbetaling aan de begunstigden. In 2017 bedroeg dit 1,9 miljoen euro.

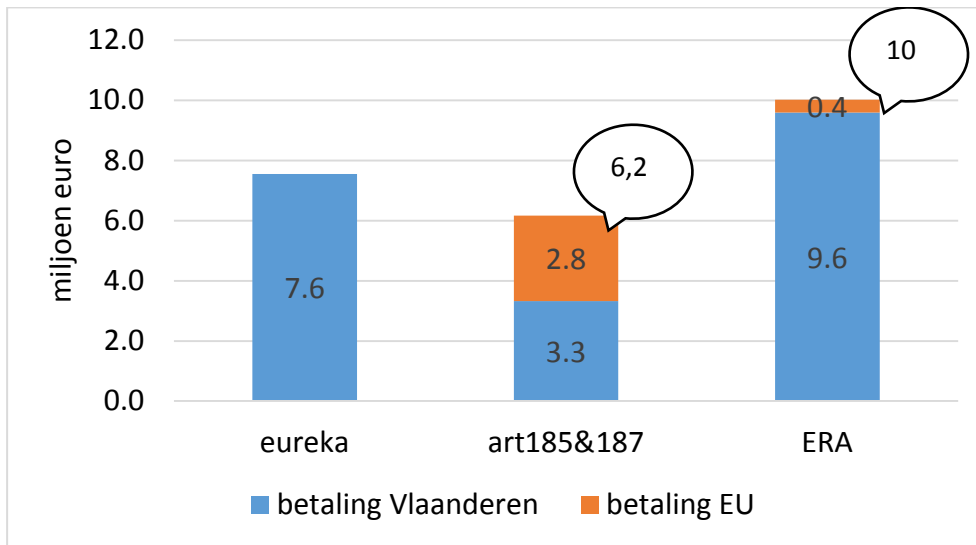
Als rekening gehouden wordt met de twee vormen van cofinanciering door de EU is er een engagement voor een participatie in de betalingen door de EU van 3,3 miljoen euro door de Europese Commissie tegenover een geraamde betaling door Vlaanderen van 20,5 miljoen euro.

Het overzicht van de hefboom gaat in onderstaande tabel.

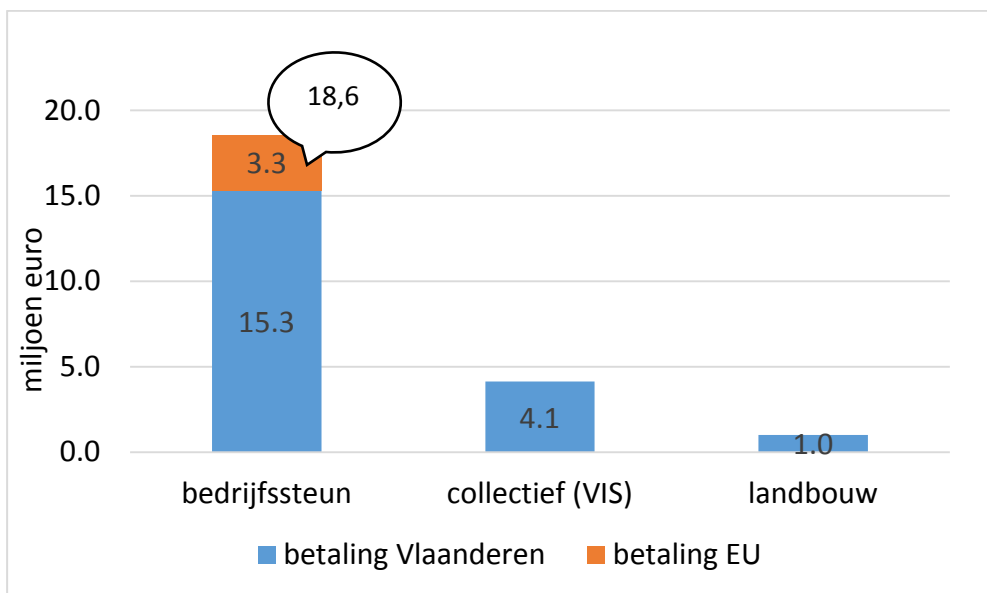
Steun internationale netwerken 2017	Miljoen euro
Betaling vanuit Vlaanderen	20,5
Betaling vanuit EU	3,3
Totaal	23,7

Het overzicht van de steun wordt getoond in onderstaande grafieken, opgedeeld per type netwerk of per ingezet steunprogramma.

Figuur: verdeling van de Vlaamse en Europese steun volgens de types netwerken

Figuur: verdeling van de Vlaamse en Europese steun volgens de ingezette programma's

Bij de hefboom dient opgemerkt dat in ECSEL ook middelen vanuit de dotatie van strategische onderzoekscentra ingezet worden. Dit is geen steun vanuit het Hermesfonds, maar is wel verbonden aan de participatie van het Agentschap Innoveren & Ondernemen in het netwerk. Dit resulteert in een extra hefboom van 8,8 miljoen euro naar de deelnemende strategische onderzoekscentra.

4. Clusterbeleid

Het Agentschap Innoveren & Ondernemen selecteerde in 2016 vier speerpuntclusters en veertien innovatieve bedrijfsnetwerken die vorm zullen geven aan het clusterbeleid van de Vlaamse Regering. In 2017 werd de speerpuntcluster Flanders Food eveneens opgestart. De focus van het clusterbeleid bestaat er in om de competitiviteit van de bedrijven te verhogen door het bevorderen van actieve samenwerking. Via concepten van open innovatie, ketensamenwerking en cross-sectorale werking innoveren bedrijven samen en ontginnen ze samen nieuwe (buitenlandse) markten.

De speerpuntclusters sluiten aan bij belangrijke strategische domeinen voor Vlaanderen en zijn grootschalige triple-helix-initiatieven die tot tien jaar financiering krijgen voor de uitrol van hun competitiviteitsprogramma. De innovatieve bedrijfsnetwerken zijn typisch kleinere bottom-up initiatieven die gedurende een periode van drie jaar ondersteuning krijgen om binnen een specifiek domein een dynamiek van samenwerking tot stand te brengen die tot een hogere competitiviteit van de bedrijven kan leiden.

Met een steunpercentage van 50% dienen de bedrijven jaarlijks een equivalent bedrag aan cofinanciering te verzamelen voor de werking van de clusterorganisatie. Hierdoor wordt een sterke aansturing door de bedrijven gegarandeerd.

In totaal waren er 2021 bedrijven (betalende leden) die in 2017 een engagement toonden aan de clusterorganisaties en bereidheid om samen sterk te innoveren: 1.196 bedrijven als deelnemer aan een speerpuntclusters en 825 bedrijven als deelnemer in een innovatief bedrijfsnetwerk.

Naast de activiteiten van clustercoördinatie, uitgevoerd door de clusterorganisatie, vinden binnen de clusters een scala van activiteiten plaats, langsheen het innovatiespectrum en passend in het realiseren van de clusterstrategie/competitiviteitsprogramma. Waar nodig en waar mogelijk binnen de bestaande reglementaire kaders, kunnen de clusters voor deze activiteiten beroep doen op steuninstrumenten bij het Agentschap Innoveren & Ondernemen, op Europese middelen, op kennisinstellingen met middelen in eigen beheer, steuninstrumenten bij andere overheidsactoren, ...

Specifiek voor de speerpuntclusters geldt dat ze voor de uitvoering van hun competitiviteitsprogramma aanvullend beschikken over (uit het Hermesfonds) geormerkte middelen voor projecten. In 2017 werden in totaal 79 projecten geïnitieerd door de speerpuntclusters gefinancierd met middelen uit het Hermesfonds; daarnaast werden 11 interclusterprojecten gefinancierd waarbij ook de innovatieve bedrijfsnetwerken betrokken werden.

	Aantal projecten in competitiviteitsprogramma	Aantal projecten in transitieprioriteiten*	Totaal
Catalisti	8	3	11
Flux50	25	4	29
SIM	12	5	17
VIL	8	1	9
FlandersFood	5	9	14

* één gezamenlijk project vanuit de speerpuntclusters Flanders FOOD en VIL

Aan de projecten uit de competitiviteitsprogramma's van de speerpuntclusters werd in totaal 32.077.792 euro steun toegekend. Aan de projecten in transitieprioriteiten werd in totaal 10.051.203 euro toegekend. De 11 interclusterprojecten kregen in totaal 3.898.907 euro steun.

DEEL III

Beheer Europese structuurfondsen

1. Een efficiënt beheer van het EFRO - fonds: Vlaams EFRO-programma

Het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling is één van de Europese structuur- en investeringsfondsen (ESIF). Deze fondsen versterken de economische, sociale en territoriale cohesie binnen de Europese Unie en verminderen de bestaande onevenwichtigheden tussen de regio's. Voor de uitvoering van het operationeel programma EFRO Vlaanderen 2014 - 2020 verkreeg Vlaanderen 175 miljoen euro middelen uit EFRO voor de medefinanciering van projecten over geheel Vlaanderen. Deze projecten dienen bij te dragen tot duurzame economische ontwikkeling en tewerkstellingscreatie, en tot het realiseren van de objectieven van de Europa 2020-strategie voor een slimme, duurzame en inclusieve groei.

Er worden initiatieven ondersteund binnen 4 prioriteiten (naast de programmawerking):

- 1) Stimuleren van onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie: gericht op slimme specialisatie en kennisvalorisatie van onderzoek;
- 2) Versterken van het concurrentievermogen van kmo's: gericht op het stimuleren van ondernemerschap en het ondersteunen van groei en internationalisatie bij kmo's door het versterken van het kennispotentieel en de capaciteit voor internationaal ondernemen;
- 3) Bevorderen van de overgang naar een koolstofarme economie: gericht op het verbeteren van de energie - efficiëntie in de woningbouwsector en bij kmo's, de reductie van CO² (stedelijke mobiliteit) en het stimuleren van hernieuwbare energiebronnen;
- 4) Stimuleren van een duurzame grootstedelijke ontwikkeling (van toepassing in Gent en Antwerpen): gericht op de aanpassing aan klimaatverandering, bescherming van het leefmilieu en de uitvoering van kleinschalige stedelijke projecten met economische hefboomfunctie.

Binnen de globale EFRO-middelen is 75 miljoen euro voorbehouden voor de uitvoering van 3 zgn. "Geïntegreerde Territoriale Investerings" of GTI's. Een GTI heeft betrekking op een specifiek geografisch gebied waarvoor een specifieke geïntegreerde ontwikkelingsstrategie werd opgesteld en waarbij een beroep wordt gedaan op middelen uit meerdere prioritaire assen. Het betreft meer bepaald de GTI – Limburg (Strategisch Actieplan voor Limburg in het Kwadraat - SALK), de GTI – Kempen (Dynamisch Actieplan Kempen - DYNAK) en de GTI - West-Vlaanderen (West Deal – strategie).

Het programma kende een effectieve start begin 2015 na de goedkeuring door de Europese Commissie bij uitvoeringsbesluit van 12 december 2014. De Entiteit EFRO is als Management- en Certificeringsautoriteit, belast met het algemeen beheer en de financiële afwikkeling van het programma.

In 2017 werden, verspreid over de verschillende prioriteiten en GTI's, 10 projectoproepen gelanceerd, gericht op het bevorderen van kennisvalorisatie (via co-creatie en demonstratieprojecten), het versterken van de Vlaamse kmo's (o.m. via stimulering van ondernemerschap bij starters en groeiers, van innovatieve bedrijfsmodellen en internationalisering), het stimuleren van duurzame mobiliteit (o.m. knelpunten op fietssnelwegen), het bevorderen van energie-efficiëntie en hernieuwbare energie, en het stimuleren van een duurzame stedelijke ontwikkeling in Gent en Antwerpen.

Daarbij werden 43 projecten goedgekeurd door de Managementautoriteit voor een totale EFRO-steun van 41,1 miljoen euro.

Hiervan werden 15 projecten binnen het bevoegdheidsdomein van het agentschap, gefinancierd vanuit het Hermesfonds voor een totaal bedrag van 4,2 miljoen euro.

Onderstaande tabel geeft de stand van zaken van de uitvoering van het programma eind 2017.

Prioriteit	Beschikbaar budget (miljoen euro)	Toegekende EFRO – steun (miljoen euro)	%	Goedgekeurde projecten
Prioriteit 1 - Stimuleren van onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie	84,8	69,6	82,1	36
Prioriteit 2 - Versterking van het concurrentievermogen van kmo's	29,9	14,6	49,0	55
Prioriteit 3 - Ondersteunen van overgang naar koolstofarme economie	37,1	28,0	75,6	38
Prioriteit 4 - Bevorderen van een duurzame stedelijke ontwikkeling	16,9	8,4	49,9	8
Prioriteit 5 - Programmawerking	6,9	6,9	100,0	9
Totaal	175,6	127,5	72,7	146

Meer gedetailleerde informatie over de uitvoering van het EFRO - programma is terug te vinden op <http://www.vlaio.be/efro> onder de rubriek "EFRO in Vlaanderen én Europa".

2. Een efficiënt beheer van het EFRO-fonds: Interreg - programma's

EFRO Interreg is een verzamelnaam voor meerdere programma's die - samen met andere EU Fondsen of programma's (bijv. Horizon 2020) functioneren binnen hetzelfde EU 2020 kader gericht op duurzame groei en jobs.

Het Agentschap Innoveren & Ondernemen coördineert het beheer en de uitvoering van de 9 Interreg programma's waarin Vlaanderen participeert en beschikt met het Hermesfonds over een instrument dat kan instaan voor de cofinanciering van economische projecten.

Sinds de Interreg periode 2000-2006 kende het bedrag aan EFRO middelen dat Vlaanderen kon inzetten voor deelname aan de grensoverschrijdende - transnationale - en interregionale programma's een gestage groei van 53 miljoen euro (2000-2006), over 118,5 miljoen euro (2007-2013) tot 172 miljoen euro voor de periode 2014-2020.

Concreet beheert en coördineert het agentschap vier grensoverschrijdende, twee transnationale en drie interregionale operationele (meerjaren)programma's die ook voor de periode 2014-2020 verder gezet zullen worden.

Samen met het EFRO Vlaanderen programma vormen Interreg programma's het EFRO luik van het Cohesiebeleid in Vlaanderen. Binnen dit EFRO luik wordt volop gefocust op de transformatie of structurele aanpassing van onze regionale economie.

Alle Interreg programma's focussen op een beperkt aantal aspecten van kernthema's uit EU2020 die op hun beurt doorvertaald worden naar de context van een programmagebied:

- ▶ Overgang naar een kenniseconomie en versterking van innovatie
- ▶ Overgang naar een koolstofarme economie
- ▶ Versterken van het concurrentievermogen van kmo's
- ▶ Valorisatie en duurzaam gebruik van milieu en/of hulpbronnen.

Kernthema's als klimaatverandering en een verbetering van de levenskwaliteit voor burger kleuren verder mee de invulling van deze thema's.

De Interreg programma's worden in Vlaanderen in grote mate ingezet als een versterkend instrument ten opzichte van het programma EFRO Vlaanderen.

De volgende EFRO - middelen zijn voor de verschillende programma's beschikbaar gesteld door de deelnemende regio's en lidstaten voor de periode 2014-2020.

Tabel: EFRO - middelen beschikbaar gesteld door de deelnemende regio's en lidstaten voor de periode 2014-2020

Programma's	EFRO-budget (miljoen euro)
Grensoverschrijdende programma's (IVA)	
Grensregio Vlaanderen-Nederland	152
Euregio Maas-Rijn	96
Frankrijk-Wallonië-Vlaanderen	170
2 Zeeën	257
Transnationale programma's (IVB)	
Noordzee Regio	167
Noordwest Europa	396
Interregionale programma's	
Interregionaal samenwerkingsprogramma (Interreg IVC)	359
URBACT II	74
INTERACT II	39

De cofinanciering van de economische projecten (primair: O&O&I projecten, secundair: ondernemersbevorderende projecten) in het kader van Interreg wordt geregeld via het Hermesfonds.

Stand van zaken Interreg V programma's 2014-2020

Gedurende 2017 werden 10 open projectoproepen gelanceerd waarvan er 2 nog lopende waren na 31/12/2017. Drie nog lopende oproepen uit 2016 werden eveneens in 2017 afgehandeld.

Gedurende 2017 werden door VLAIO 742 Interreg dossiers afgehandeld (aanmeldingen en "full applications"). In 398 (54%) van deze dossiers waren Vlaamse projectpromotoren medepartner. In totaal 101 (13,61%) van de afgehandelde dossiers werden getrokken door een Vlaamse lead partner.

Tussen 1/1/017 en 31/12/2017 werden 129 nieuwe Interreg projecten definitief goedgekeurd. In 106 (82%) hiervan zijn ook Vlaamse projectpromotoren opgenomen. 48 (37%) van deze projecten worden getrokken door een Vlaamse lead partner.

De totale subsidiabele kost van de in 2017 goedgekeurde projecten bedraagt 432 miljoen euro waarvan 228 miljoen euro bijgedragen door het EFRO. Voor de Vlaamse partners bedraagt de in 2017 goedgekeurde subsidiabele projectkost 121 miljoen euro waarvan 61 miljoen euro bijgedragen door het EFRO.

Cumulatief werd sinds de start van de Interreg V periode 1.500 miljoen euro aan subsidiabele kosten goedgekeurd waarvan 878 miljoen euro bijgedragen door het EFRO. Hiervan zijn 304 miljoen euro aan subsidiabele kosten voorzien voor Vlaamse partners waarvan 158 miljoen euro bijgedragen door het EFRO.

Wat het Hermesfonds betreft, werden in 2017 in totaal 4 nieuwe Interreg steundossiers vastgelegd voor een totaal bedrag van 722.203,11 euro en een gemiddeld steunpercentage van 15,02%.

Cumulatief zijn daarmee 23 Interreg V Hermes steundossiers goedgekeurd voor een totaal bedrag van 8.219.764,02 euro. Van deze dossiers betreffen er 9 de Vlaamse bijdrage aan de Technische Bijstand van Interreg programma's (5.768.622,33 euro) en 14 de eigenlijke cofinanciering voor een Interreg project (2.451.141,69 euro)

Meer gedetailleerde informatie over de uitvoering van Interreg programma's in Vlaanderen. vindt men op <http://www.vlaio.be/efro> onder de rubriek "EFRO in Vlaanderen én Europa".

DEEL IV

Werking en organisatie

1. Organisatiestructuur

Bij de opstart van het Agentschap Innoveren & Ondernemen op 1 januari 2016 werd gestart met een tijdelijke directiestructuur. In de loop van 2016 werden deze directiefuncties ingevuld. 2017 was dan ook het volledige eerste werkjaar waarin met een stabiele directiestructuur gewerkt werd.

De directiestructuur bestaat uit drie fora:

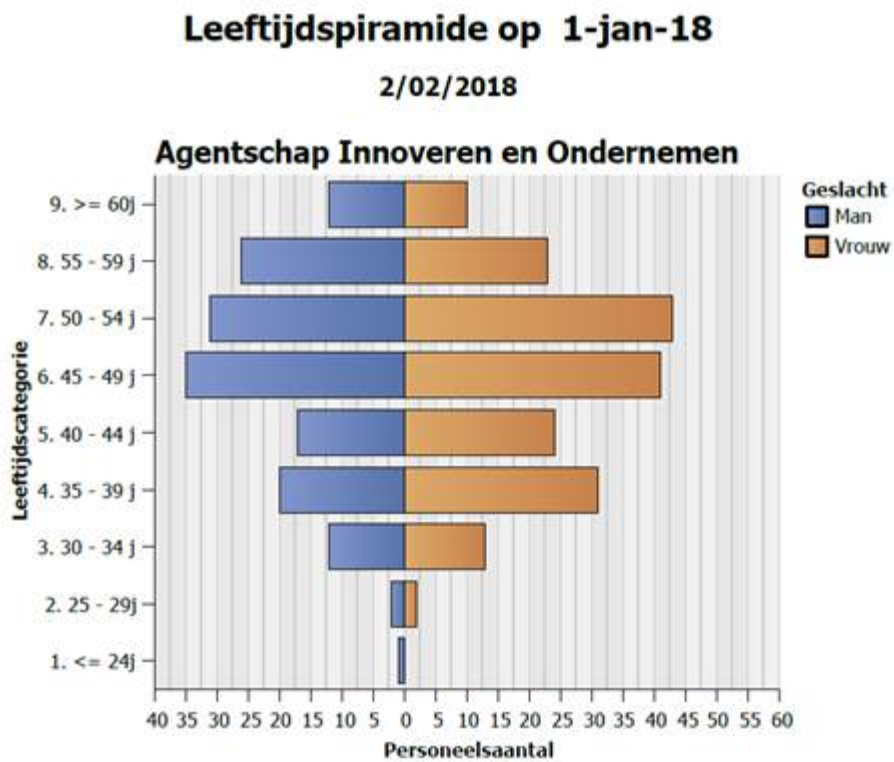
1. Het directiecomité als formeel beslissingsorgaan
2. Het uitvoerend comité dat de beslissingen van het DC voorbereidt en uitvoert
3. De directieraad als breed platform van uitwisselingen tussen alle managers

In de loop van 2017 werden ook de formele delegatiebesluiten gefinaliseerd.

2. Personeel

Bij het Agentschap Innoveren & Ondernemen werken een 350-tal personeelsleden. De verdeling man-vrouw is evenwichtig met een licht overwicht van de vrouwelijke personeelsleden. Opvallend is het beperkt aantal personeelsleden jonger dan 30 jaar.

Grafiek: personeel

3. Organisatiebeheersing

In 2017 werd het proces van het identificeren en evalueren van de organisatierisico's op punt gesteld. Dit zijn risico's die betrekking hebben op de belangrijkste sturende en ondersteunende processen binnen de organisatie. In 2018 wordt de aanpak m.b.t. risicomangement op verschillende niveaus geoptimaliseerd en wordt verder ingezet op het beheersen van de belangrijkste risico's. Er wordt gestreefd naar een pragmatisch gedifferentieerde aanpak, waarbij de intensiteit van het identificeren, evalueren en beheren van procesrisico's in verhouding is met het belang van de betrokken processen voor onze organisatie. Er wordt verder gebouwd op de organisatie-audit door Audit Vlaanderen waarin de maturiteit van het risicomangement van het agentschap wordt beoordeeld. Het agentschap zal evalueren hoe de aanbevelingen kunnen geïntegreerd worden in de het gevoerde risicomangement. Dit traject hangt nauw samen met de uitwerking van een gemeenschappelijke aanpak voor het beheren van de processen (cf. project procesarchitectuur).

4. Informatica & Processen

De belangrijkste doelstelling voor 2017 was de ontwikkeling van een gemeenschappelijk dossierbehandelingsysteem (VLAIO-Werkplek). In het agentschap zijn diverse applicaties voor dossierbehandeling in gebruik, waarbij vernieuwing tot een gedeeld platform opportuniteiten biedt voor verdergaande digitalisering en betere dienstverlening. Deze ontwikkeling vormt een programma over verschillende jaren, waarvan in 2017 een eerste fase gerealiseerd werd. In januari 2018 ging een eerste versie in productie, met belangrijke vernieuwingen: digitale indiening ontwikkelings- en onderzoeksprojecten en strategische steun, dossierbehandeling strategische steun, automatische koppeling met Orafin voor vastleggingen en betalingen, overgang naar Vlaams Toegangsbeheer en Webuniversum,... In 2018 wordt de VLAIO-Werkplek via maandelijkse releases verder uitgebouwd.

Er werd een ééngemaakt informatieveiligheidsbeleid voor het agentschap uitgewerkt. Er werd ook verder gewerkt aan een eengemaakt informatiebeheer (reorganisatie netwerkschijven). Verder werd een traject opgestart om te komen tot een procesarchitectuur voor het agentschap.

5. Monitoring

Op het vlak van monitoring werd in de loop van 2017 de monitoring van de operationele processen binnen het agentschap verder op punt gesteld en gepubliceerd in kwartaalrapporteringen. Deze kwartaalrapporteringen bevatten onder meer de kerngegevens over de toegekende steun en de gebruikersfeedback van ondernemingen die genieten van een rechtstreekse dienstverlening (steun of dienst) van het Agentschap Innoveren & Ondernemen, met focus op het proces van de dienstverlening. De doelstelling van deze monitoring is de impact van de steun- en dienstverlening van het agentschap in kaart te brengen aan de hand van de klanten (bereik), feedback en cases.

Naast deze reguliere werking werden in het team monitoring ook een aantal projecten opgezet met betrekking tot de verfijning van de monitoring van de klantenfeedback en het uitwerken van een meetsysteem voor de opvolging van een aantal interne doelstellingen.

6. Communicatie

Infosessies

Samen met de innovatiecentra organiseerde het Agentschap Innoveren & Ondernemen **119 infosessies** in 2017 waarop **2.804 geïnteresseerden** aanwezig waren.

Campagne 'Week van de bedrijfsoverdracht'

Een geslaagde generatiewissel in onze bedrijven is van groot belang voor onze economie en onze welvaart. De overdracht van de leiding heeft een belangrijke impact op de toekomst van het bedrijf. Dit vraagt een grondige voorbereiding, zowel op menselijk, fiscaal, juridisch als financieel vlak. Zich tijdig en goed informeren is dan ook van cruciaal belang.

Elk jaar opnieuw, in oktober, zetten wij en onze partners 'bedrijfsoverdracht' op de agenda via de 'week van de bedrijfsoverdracht'.

De week van de bedrijfsoverdracht in cijfers.

- ▶ Aantal bezoeken op www.weekvandebedrijfsoverdracht.be sept/okt/nov 2017: 39.432. Dit bijna 3 keer zoveel bezoeken aan onze website dan in 2016.
- ▶ Aantal infosessies: 24. Aantal deelnemers 721
- ▶ Adviesgesprekken: 36 van di tot vrijdag en 60 gesprekken op startevent 'bedrijfsoverdracht'

We voerden ook een campagne in de media (vakbladen, kranten, online, radio).

Website (vlaio.be)

- ▶ sessies: 1.275.748
- ▶ gebruikers: 646.666
- ▶ paginaweergaven: 3.567.260

Website Populairste pagina's:

1. Landingspagina kmo-portefeuille: 806.228 (of 22,6% van het totaal aantal paginaweergaven)
2. Homepage: 296.260 (of 8,3% van het aantal paginaweergaven)
3. Kmo-portefeuille voor ondernemers: 200.056 (of 5,6%)
4. Registratie en aanmelding: 155.451 (of 4,4%)
5. Landingspagina subsidiedatabank: 62.304 (of 1,7%)

Social Media

Twitter	LinkedIn	Facebook
293 tweets		
13.494 bezoeken aan profiel	161 posts	550 fans 550 (+271 in 2017)
4436 volgers (+642 in 2017)	84.115 impressies	122 posts
636.564 tweetweergaven	894 volgers (+340 in 2017)	107.878 bereik
622 vermeldingen	1516 clicks	1380 totaal likes
1585 URL-clicks	720 interacties	164 totaal shares

Youtube

166 video's (+27 in 2017)
30.438 minuten kijktijd
17.897 weergaven ("views")
77 abonnees

BIJLAGEN

Bijlage 1 – Overzicht van de vastleggingen en vereffeningen op het Hermesfonds

Onderstaande tabel bevat een overzicht van de vastleggingen op het Hermesfonds in 2017.⁴

Omschrijving	Totaal Vastgelegd
Werkingskosten	282.884
BAEKELANDMANDATEN – WERKINGSKOSTEN	71.456
BEDRIJFSSTEUN INNOVATIE - Werkingskosten	295.108
LANDBOUWTRAJECTEN – Werkingskosten	20.602
TETRA – Werkingskosten	22.757
LICHTE STRUCTUREN – Werkingskosten	14.342
ONDERZOEKEN TER ONDERSTEUNING VAN HET BELEID INZAKE TOEGANG TOT FINANCIERING EN/OF ONDENEMERSCHAPSBEVORDERING	249.932
INITIATIEVEN TER BEVORDERING VAN HET ONDERNEMERSCHAP	9.968.432
FISCALE MINDERINKOMSTEN FEDERALE OVERHEID IN HET KADER VAN DE WINWINLENING (ARTIKEL 132 DECREET)	6.750.000
INKOMENSCOMPENSATIE ALS GEVOLG VAN HINDER DOOR OPENB. WERKEN	1.590.000
KMO-PORTEFEUILLE	53.000.000
KMO GROEISUBSIDIE	8.021.740
RENTETOELAGEN ALS GEVOLG VAN HINDER DOOR OPENBARE WERKEN	8.874.148
INVESTERINGSSTEUN AAN ONDERNEMINGEN IN TOEP VAN HET DECREET BETREFFEND HET ECONOMISCH ONDERSTEUNINGSBELEID (ECOLOGIESTEUN)	25.333.640
INVESTERINGSSTEUN AAN ONDERNEMINGEN IN TOEP VAN HET DECREET BETREFFEND HET ECONOMISCH ONDERSTEUNINGSBELEID (STS)	55.063.279
SCREEN FLANDERS - TERUGVORDERING RENTELOZE VOORSCHOTTEN OP NETTO-ONTVANGSEN	4.500.000
WERKINGSUITGAVEN, GEDEELTELIJK TER COFINANCIERING VAN EUROPESE UITGAVEN EN TER DEKKING VAN DE BEHEERSVERGOEDING AAN DERDEN	2.711.864
BEHEERSVERGOEDINGEN AAN DERDEN VOOR VERSCHILLENDE MAATREGELEN	3.000.000
VLAAMSE COFINANCIERING VOOR EFRO-PROJECTEN	3.584.206

⁴ Rapportering op basis van Orafin – toestand april 2018. Omwille van een verschil in rapporteringsmethode, is het mogelijk dat er een beperkt verschil is tussen de cijfers opgenomen in deze tabel en de cijfers in het jaarverslag 2017.

OVERHEIDSOPDRACHTEN IN FUNCTIE VAN CONTINUERING BELEIDSGERICHT ONDERZOEK INCLUSIEF OPDRACHTEN EN SAMENWERKINGSOVEREENKOMSTEN MET DE POM'S	468.283
PROJECTEN IN HET KADER VAN GEBIEDSGERICHTE PARTNERSCHAPPEN EN/OF HET VLAAMS RUIMTELIJK-ECONOMISCH BELEID	1.191.407
UITGAVEN VOOR DE AANLEG VAN BEDRIJVENTERREINEN EN VOOR DE HERINGEBRUIKNAME VAN INDUSTRIËLE SITES	50.703.292
VERGOEDING AAN VAF VOOR TAKEN I.K.V. SCREEN FLANDERS	250.000
STORTING AAN FIT TER UITVOERING VAN EFRO-PROJECT	900.022
INITIATIEVEN TER BEVORDERING VAN HET ONDERNEMERSCHAP	17.411.221
OVERDRACHTEN AAN VITO - STRATEGISCHE ECOLOGIEPROJECTEN	48.219
STEUN AAN NV DE SCHEEPVAART IN KADER VAN SANERING EN HERONTWIKKELING FORD-SITE	1.390.032
COMPENSATIE INDIRECTE EMISSIEKOSTEN (CARBON LEAKAGE)	46.750.373
SANERING EN HERONTWIKKELING FORD-SITE	507.728
E-LOKET	172.614
BEHEER RESEARCHPARK ZELLIK	12.681
FWO	30.795.000
VLIZ	3.000.000
VLAAMS INTERUNIVERSITAIR INSTITUUT VOOR BIOTECHNOLOGIE	1.000.000
BEDRIJVENTERREINEN PREFINANCIERING AWV UPLACE	90.641
LANDBOUWTRAJECTEN	3.901.909
LANDB - Inkomensoverdrachten AION-ILVO	3.800.183
BEDR - INKOMENSOVERDRACHTEN AION-VITO	1.453.436
BEDRIJFSSTEUN - INNOVATIE	175.385.961
PROJECTEN VAN DE VLAAMSE REGERING	-109.550
BAEKELANDMANDATEN	22.972.230
LICHTE STRUCTUREN	2.285.061
VLREG - Uitgave Dept MOW	3.700.000
INNOVATIECENTRUM VLAANDEREN	4.517.872
HOGER ONDERWIJS	42.621.085
VLAAMS INTERUNIVERSITAIR INSTITUUT VOOR BIOTECHNOLOGIE	365.000
PROEFTUINEN	7.096.697
INNOVATIEF AANBESTEDEN	299.129

PROGRAMMA INNOVATIEF OVERHEIDSOPDRACHTEN - INTERNE STROMEN VDAB	1.000.000
PROEFTUIN - UITGAVE DEPT MOW	400.000
HOGER ONDERWIJS – BEDRIJFSSTEUN	2.000.000

Onderstaande tabel bevat een overzicht van de vereffeningen op het Hermesfonds in 2017.

Omschrijving	VEK
WERKING - Werkingskosten	88.100
BAEKELANDMANDATEN - WERKINGSKOSTEN	71.456
BEDRIJFSSTEUN - INNOVATIE - Werkingskosten	295.108
LANDBOUWTRAJECTEN - Werkingskosten	20.602
TETRA - Werkingskosten	22.757
LICHTE STRUCTUREN - Werkingskosten	14.342
MIDDELEN TER ONDERSTEUNING VAN ONDERNEMINGSPLANWEDSTRIJDEN	214.921
BEVORDERING ONDERNEMERSCHAP - PRESTARTERS	566.000
PETERSCHAPSPROJECTEN VIA CONTRACTUELE AANSTURING	1.968.066
ONDERZOEKEN TER ONDERSTEUNING VAN HET BELEID INZAKE TOEGANG TOT FINANCIERING EN/OF ONDENEMERSCHAPSBEVORDERING	85.532
STEUNPUNTWERKING PARTICIPATIEFONDS	15.711
SUBSIDIES DESIGN (CCS VANAF 2015)	194.311
BUSINESS ANGEL NETWORKS (BAN'S)	296.000
PETERSCHAPSPROJECTEN	360.005
INITIATIEVEN TER BEVORDERING VAN HET ONDERNEMERSCHAP	9.599.868
FISCALE MINDERINKOMSTEN FEDERALE OVERHEID IN HET KADER VAN DE WINWINLENING (ARTIKEL 132 DECREET)	6.750.000
INKOMENSCOMPENSATIE ALS GEVOLG VAN HINDER DOOR OPENB. WERKEN	1.590.000
KMO-PORTEFEUILLE	52.337.802
KMO GROEISUBSIDIE	3.078.706
UITBREIDING KMO-P IC EN ADVIES LOOPBAANBELEID	299.132
RENTETOELAGEN ALS GEVOLG VAN HINDER DOOR OPENBARE WERKEN	9.107.639
INVESTERINGSSTEUN AAN ONDERNEMINGEN IN TOEP VAN HET DECREET BETREFFEND HET ECONOMISCH ONDERSTEUNINGSBELEID (ECOLOGIESTEUN)	16.014.570
SUBREGIONALE ECONOMISCHE ONTWIKKELING HAVENGEBIED ANTWERPEN	1.986.879

INVESTERINGSSTEUN AAN KMO'S IN TOEP VAN HET DECREET BETREFFEND HET ECONOMISCH ONDERSTEUNINGSBELEID (GROEIPREMIE)	79.843
INVESTERINGSSTEUN AAN ONDERNEMINGEN IN TOEP VAN HET DECREET BETREFFEND HET ECONOMISCH ONDERSTEUNINGSBELEID (STS)	33.151.506
SCREEN FLANDERS - TERUGVORDERING RENTELOZE VOORSCHOTTEN OP NETTO-ONTVANGSEN	3.566.131
RELANCEMAATREGELEN NAV DIVERSE HERSTRUCTURERINGEN	895.705
PROJECTEN KADEREND IN HET NIEUW INDUSTRIEEL BELEID	2.659.693
DEMONSTRATIEPROJECTEN TER BEVORDERING VAN HET ONDERNEMERSCHAP IN DE ZORGSECTOR (FLANDERS CARE)	72.496
SUBSIDIE AAN DE VZW VLAAMS KENNISCENTRUM WATER (VLAKWA)	52.500
KMO ENERGIE EFFICIËNTIEPLAN	12.763
KLIMAATFONDS - ENERGIESCANS TOERISME VLAANDEREN	191.136
WERKINGSUITGAVEN, GEDEELTELIJK TER COFINANCIERING VAN EUROPESE UITGAVEN EN TER DEKKING VAN DE BEHEERSVERGOEDING AAN DERDEN	2.967.948
BEHEERSVERGOEDINGEN AAN DERDEN VOOR VERSCHILLENDE MAATREGELEN	2.000.000
PROJECT ONDERNEMINGSVRIENDELIJKE GEMEENTE	973.930
VLAAMSE COFINANCIERING VOOR EFRO-PROJECTEN	5.918.234
INITIATIEVEN IN UITVOERING VAN HET SALK	1.090.500
ESKIMO - STIMULEREN ESCO MARKT	93.746
OVERHEIDSOPDRACHTEN IN FUNCTIE VAN CONTINUERING BELEIDSGERICHT ONDERZOEK INCLUSIEF OPDRACHTEN EN SAMENWERKINGSOVEREENKOMSTEN MET DE POM'S	308.023
PROJECTEN DIE DE ECONOMISCHE RELANCE BEVORDEREN MET BIJZONDERE AANDACHT VOOR SOCIAAL-ECONOMISCHE STREEKONTWIKKELING	319.947
PROJECTEN IN HET KADER VAN GEBIEDSGERICHTE PARTNERSCHAPPEN EN/OF HET VLAAMS RUIMTELIJK-ECONOMISCH BELEID	1.358.677
HANDELSKERNVERSTERKING IN GEMEENTEN	547.538
UITGAVEN VOOR DE AANLEG VAN BEDRIJVENTERREINEN EN VOOR DE HERINGEBRUIKNAME VAN INDUSTRIËLE SITES	30.869.519
VERGOEDING AAN VAF VOOR TAKEN I.K.V. SCREEN FLANDERS	250.000
BEHEERSVERGOEDING PMV IN HET KADER VAN DE WINWINLENING (ART. 132 DECREET)	179.000
OVAM/PLAN C - STRATEGISCH SAMENWERKINGVERBAND MATERIALENBELEID	12.102
INITIATIEVEN TER BEVORDERING VAN HET ONDERNEMERSCHAP	12.185.582

OVERDRACHTEN AAN VITO - STRATEGISCHE ECOLOGIEPROJECTEN	48.219
STEUN AAN DE SCHEEPVAART IN KADER VAN SANERING EN HERONTWIKKELING FORD-SITE	2.988.873
COMPENSATIE INDIRECTE EMISSIEKOSTEN (CARBON LEAKAGE)	46.554.699
SANERING EN HERONTWIKKELING FORD-SITE	270.720
PROVISIE VOOR INVESTERINGEN IN O&O EN HET BEDRIJFSLEVEN	4.500.000
E-LOKET	230.421
BEHEER RESEARCHPARK ZELLIK	104.520
STEUN AAN DE SCHEEPVAART IN KADER VAN SANERING EN HERONTWIKKELING FORD-SITE	309.115
UITGAVEN VOOR DE AANLEG VAN BEDRIJVENTERREINEN EN VOOR DE HERINGEBRUIKNAME VAN INDUSTRIELE SITES	4.348.984
STRATEGISCH BASISONDERZOEK	4.197.141
TOEGEPAST BIOMEDISCH ONDERZOEK	1.075.410
LANDBOUWTRAJECTEN	4.302.638
STRATEGISCH BASISONDERZOEK-uitgave AION GO!	32.000
STRATEGISCH BASISONDERZOEK - INTERNE STROMEN I-MINDS	-188.700
TETRA	-38.207
STRATEGISCH BASISONDERZOEK - Uitgaven AION STRATEGISCH BASISONDERZOEK -ILVO	74.750
LANDBOUWTRAJECTEN - Inkomstenoverdrachten AION-ILVO	1.587.126
STRATEGISCH BASISONDERZOEK - Uitgaven AION STRATEGISCH BASISONDERZOEK -VITO	396.128
STRATEGISCH BASISONDERZOEK - Werking algemeen, beleidsdomein RWO	96.250
STRATEGISCH BASISONDERZOEK - Uitgaven AION INBO Brussel	73.874
VLREG - Uitgaven AION VITO	107.028
LICHTE STRUCTUREN - INKOMENSOVERDRACHTEN AION-VITO	1.098.301
BEDR - INKOMENSOVERDRACHTEN AION-ILVO	50.000
BEDRIJFSSTEUN - INNOVATIE	157.872.243
VLREG	8.086.568
BAEKELANDMANDATEN	20.599.849
LICHTE STRUCTUREN	9.500.240
VLREG - UITGAVEN NAT PLANTENTUIN MEISE	860.000
INNOVATIECENTRUM VLAANDEREN	4.509.031

BEDRIJFSSTEUN INNOVATIE - INKOMENSOVERDRACHT VRT	202.000
HOGER ONDERWIJS	67.521.360
VLAAMS INTERUNIVERSITAIR INSTITUUT VOOR BIOTECHNOLOGIE	1.693.561
INNOVATIEF AANBESTEDEN	30.129
Transitrekening BTW Vlaamse Overheid	4.808

Bijlage 2 – Wettelijk kader steunmaatregelen

Kmo-portefeuille

- ▶ 14/02/2013: Ministerieel besluit tot uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 december 2008 tot toekenning van steun aan kleine en middelgrote ondernemingen voor ondernemerschapsbevorderende diensten, wat betreft de aanstelling en de werking van de auditbureaus.
- ▶ 10/01/2014: Ministerieel besluit tot wijziging van het ministerieel besluit van 28 april 2010 met betrekking tot de registratieprocedure voor de subsidieaanvraag of het beheer van het dossier in het kader van de besluiten ecologiepremie, ecologiepremie call, groeipremie en kmo-portefeuille, wat betreft het verbod van het verlenen van een machtiging aan de dienstverlener in het kader van het besluit kmo-portefeuille.
- ▶ 19/05/2014: Ministerieel besluit tot opheffing van artikel 13 en vervanging van de bijlage van het ministerieel besluit van 14 februari 2013 tot uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 december 2008 tot toekenning van steun aan kleine en middelgrote ondernemingen voor ondernemerschapsbevorderende diensten, wat betreft de aanstelling en de werking van de auditbureaus.
- ▶ 26/02/2016: Besluit van de Vlaamse Regering tot toekenning van steun aan kleine en middelgrote ondernemingen voor ondernemerschapsbevorderende diensten en kmo-groeitrajecten.
- ▶ 30/03/2016: Ministerieel besluit tot uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 26 februari 2016 tot toekenning van steun aan kleine en middelgrote ondernemingen voor ondernemerschapsbevorderende diensten en kmo-groeitrajecten, wat betreft de steun voor ondernemerschapsbevorderende diensten.

Kmo-groeisubsidie

- ▶ 26/02/2016: Besluit van de Vlaamse Regering tot toekenning van steun aan kleine en middelgrote ondernemingen voor ondernemerschapsbevorderende diensten en kmo-groeitrajecten.
- ▶ 26/05/2016: Ministerieel besluit tot uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 26 februari 2016 tot toekenning van steun aan kleine en middelgrote ondernemingen voor ondernemerschapsbevorderende diensten en kmo-groeitrajecten, wat betreft de kmo-groeitrajecten.

Hinderpremie

- ▶ Verordening (EU) nr. 1407/2013 van de Commissie van 18 december 2013 betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de de-minimissteun.
- ▶ Decreet van 15 juli 2016 houdende de toekenning van een hinderpremie aan kleine ondernemingen die ernstige hinder ondervinden van openbare werken in het Vlaamse Gewest.
- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 12 mei 2017 tot uitvoering van het decreet van 15 juli 2016 houdende toekenning van een hinderpremie aan kleine ondernemingen die ernstige hinder ondervinden van openbare werken in het Vlaamse Gewest.

Rentetoelage als gevolg van Hinder Openbare Werken

- ▶ Decreet van 19/11/2010 tot wijziging van het decreet van 07/07/2006 houdende toekenning van een rentetoelage voor ondernemingen die lijden onder de verstoorde bereikbaarheid ten gevolge van hinder door openbare werken.
- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 17/12/2010 tot wijziging van het Besluit van de Vlaamse Regering van 06/07/2007 tot uitvoering van het decreet van 07/07/2006 houdende toekenning van een rentetoelage voor ondernemingen die lijden onder de verstoorde bereikbaarheid ten gevolge van hinder door openbare werken.

Inkomenscompensatievergoedingen hinder openbare werken

- ▶ Wet van 28 april 2010 houdende diverse bepalingen, in het bijzonder Titel 9, Hoofdstuk 2. Wijziging van de wet van 3 december 2005 betreffende de uitkering van een inkomenscompensatievergoeding aan zelfstandigen die het slachtoffer zijn van hinder ten gevolge van werken op het openbaar domein.

Strategische transformatiesteun

- ▶ Verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard.
- ▶ Verordening (EU) nr. 2017/1084 van de Commissie van 14 juni 2017 tot wijziging van Verordening (EU) nr. 651/2014.
- ▶ Richtsnoeren inzake regionale steunmaatregelen 2014-2020 (2013/C 209/01) Beschikking van de Europese Commissie van 16 september 2014 tot vaststelling van de Belgische regionale steunkaart 2014-2020.
- ▶ Decreet van 16 maart 2012 betreffende het economisch ondersteuningsbeleid.
- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 19 juli 2013 tot toekenning van strategische transformatiesteun aan ondernemingen in het Vlaamse Gewest.
- ▶ Ministerieel besluit van 1 oktober 2013 tot uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 juli 2013 tot toekenning van strategische transformatiesteun aan ondernemingen in het Vlaamse Gewest.
- ▶ Ministerieel besluit van 7 maart 2016 tot uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 5 februari 2016 houdende de aanpassing van een aantal besluiten van de Vlaamse Regering betreffende de steunverlening aan ondernemingen en tot wijziging van een aantal ministeriële besluiten betreffende de steunverlening aan ondernemingen, wat betreft de bepaling van het begrip werkzame personen, en tot bepaling van de inwerkingtreding van het besluit van de Vlaamse Regering van 5 februari 2016 en artikel 28 van het decreet van 20 november 2015.
- ▶ Ministerieel besluit van 23 december 2015 houdende de uitvoering van artikel 16 en de aanpassing van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 juli 2013 tot toekenning van strategische transformatiesteun aan ondernemingen in het Vlaamse Gewest en de aanpassing van de ministeriële besluiten ecologiepremie en strategische ecologiesteun aan de algemene groepsvrijstellingsverordening.

Ecologiesteun

Ecologiepremie Plus

- ▶ Verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard.
- ▶ Verordening (EU) nr. 2017/1084 van de Commissie van 14 juni 2017 tot wijziging van Verordening (EU) nr. 651/2014.
- ▶ Decreet van 16 maart 2012 betreffende het economisch ondersteuningsbeleid.
- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 17 december 2010 tot toekenning van steun aan ondernemingen voor ecologie-investeringen in het Vlaamse Gewest.
- ▶ Ministerieel besluit van 24 januari 2011 tot uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 december 2010 tot toekenning van steun aan ondernemingen voor ecologie-investeringen in het Vlaamse Gewest.
- ▶ Ministerieel besluit van 7 maart 2016 tot uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 5 februari 2016 houdende de aanpassing van een aantal besluiten van de Vlaamse Regering betreffende de steunverlening aan ondernemingen en tot wijziging van een aantal ministeriële besluiten betreffende de steunverlening aan ondernemingen, wat betreft de bepaling van het begrip werkzame personen, en tot bepaling van de inwerkingtreding van het besluit van de Vlaamse Regering van 5 februari 2016 en artikel 28 van het decreet van 20 november 2015.

Strategische Ecologiesteun

- ▶ Verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard.
- ▶ Verordening (EU) nr. 2017/1084 van de Commissie van 14 juni 2017 tot wijziging van Verordening (EU) nr. 651/2014.
- ▶ Decreet van 16 maart 2012 betreffende het economisch ondersteuningsbeleid.
- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 16 november 2012 tot toekenning van steun aan ondernemingen voor strategische ecologie-investeringen in het Vlaamse Gewest.
- ▶ Ministerieel besluit van 20 december 2012 tot uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 16 november 2012 tot toekenning van steun aan ondernemingen voor strategische ecologie-investeringen in het Vlaamse Gewest.
- ▶ Ministerieel besluit van 7 maart 2016 tot uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 5 februari 2016 houdende de aanpassing van een aantal besluiten van de Vlaamse Regering betreffende de steunverlening aan ondernemingen en tot wijziging van een aantal ministeriële besluiten betreffende de steunverlening aan ondernemingen, wat betreft de bepaling van het begrip werkzame personen, en tot bepaling van de inwerkingtreding van het besluit van de Vlaamse Regering van 5 februari 2016 en artikel 28 van het decreet van 20 november 2015.

Compensatie Indirecte emissiekosten

- ▶ Europese richtsnoeren betreffende bepaalde staatssteunmaatregelen in het kader van de regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten na 2012 (2012/C 158/04).
- ▶ Kaderdecreet van 16 maart 2012 betreffende het economisch ondersteuningsbeleid.
- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 21 april 2014 tot toekenning van steun aan ondernemingen ter compensatie van indirecte emissiekosten.

- ▶ Ministerieel besluit van 30 april 2014 tot uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 21 april 2014 tot toekenning van steun aan ondernemingen ter compensatie van indirecte emissiekosten.

Screen Flanders

- ▶ Mededeling van 26 september 2001 van de Commissie aan de Raad, aan het Europees Parlement, aan het Economisch en Sociaal Comité en aan het Comité van de Regio's over bepaalde juridische aspecten in verband met cinematografische en andere audiovisuele werken (2002/C 43/04).
- ▶ Decreet van 16 maart 2012 betreffende het economisch ondersteuningsbeleid.
- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 9 november 2012 tot toekenning van steun aan audiovisuele werken van het type lange fictie-, documentaire- of animatiefilm, of van animatiereeksen.
- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 8 december 2017 tot toekenning van steun aan audiovisuele werken van het type lange fictie-, documentaire of animatiefilm, of animatiereeksen (aangehaald als het besluit Screen Flanders).
- ▶ Ministerieel besluit van 23 februari 2018 houdende uitvoering en wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 8 december 2017 tot toekenning van steun aan audiovisuele werken van het type lange fictie-, documentaire of animatiefilm, of animatiereeksen (aangehaald als het besluit Screen Flanders).
- ▶ Ministerieel besluit van 23 januari 2017 houdende de uitvoering van artikel 10 van het besluit van de Vlaamse Regering van 9 november 2012 tot toekenning van steun aan audiovisuele werken van het type lange fictie-, documentaire- of animatiefilm of van animatiereeksen.

Ecologisch en veilig transport van goederen

- ▶ Verordening (EU) nr. 1407/2013 van de Commissie van 18 december 2013 betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de de-minimissteun
- ▶ Decreet van 16 maart 2012 betreffende het economisch ondersteuningsbeleid..
- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 22 september 2017 houdende de regeling van subsidies aan ondernemingen voor uitgaven ter bevordering van ecologisch en veilig goederenvervoer.
- ▶ Ministerieel besluit houdende de regeling van subsidies aan ondernemingen voor uitgaven ter bevordering van ecologisch en veilig goederenvervoer.

O&O-bedrijfsprojecten

Tot en met 30 september 2017:

- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 tot regeling van de steun aan projecten van onderzoek en ontwikkeling van het bedrijfsleven in Vlaanderen.

Vanaf 1 oktober 2017:

- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 12 mei 2017 tot regeling van steun aan ondernemingen voor onderzoek en ontwikkeling met een kennisintensief karakter in Vlaanderen.
- ▶ Besluit van de Vlaamse regering van 12 mei 2017 tot regeling van steun aan ondernemingen voor ontwikkeling en innovatie in Vlaanderen.

Kmo-programma

Tot en met 30 september 2017:

- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 tot regeling van de steun aan projecten van onderzoek en ontwikkeling van het bedrijfsleven in Vlaanderen.

Vanaf 1 oktober 2017:

- ▶ Besluit van de Vlaamse regering van 12 mei 2017 tot regeling van steun aan ondernemingen voor ontwikkeling en innovatie in Vlaanderen.

Sprint-projecten

Tot en met 30 september 2017:

- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 tot regeling van de steun aan projecten van onderzoek en ontwikkeling van het bedrijfsleven in Vlaanderen.

Vanaf 1 oktober 2017:

- ▶ Besluit van de Vlaamse regering van 12 mei 2017 tot regeling van steun aan ondernemingen voor ontwikkeling en innovatie in Vlaanderen.

Baekeland-mandaten

Tot en met 30 september 2017:

- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 tot regeling van de steun aan projecten van onderzoek en ontwikkeling van het bedrijfsleven in Vlaanderen.

Vanaf 1 oktober 2017:

- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 12 mei 2017 tot regeling van steun aan ondernemingen voor onderzoeksprojecten voor de uitvoering van doctoraatsonderzoek of postdoctoraal onderzoek in samenwerking met onderzoeksorganisaties.

Innovatiemandaten

- ▶ Besluit van de Vlaamse regering van 3 oktober 2003 houdende de instelling van een financieringskanaal voor het strategisch basisonderzoek in Vlaanderen.

Tot en met 30 september 2017:

- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 tot regeling van de steun aan projecten van onderzoek en ontwikkeling van het bedrijfsleven in Vlaanderen.

Vanaf 1 oktober 2017:

- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 12 mei 2017 tot regeling van steun aan ondernemingen voor onderzoeksprojecten voor de uitvoering van doctoraatsonderzoek of postdoctoraal onderzoek in samenwerking met onderzoeksorganisaties.

Vlaams InnovatieSamenwerkingsverband (VIS)

- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 20 juli 2006 tot regeling van de steun aan projecten van innovatiestimulering, technologisch advies en collectief onderzoek op verzoek van Vlaamse innovatiesamenwerkingsverbanden.

TETRA-fonds

- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 30 april 2004 houdende de oprichting van een programma voor de bevordering van kennistransfer door instellingen van hoger onderwijs.

Landbouw- of LA-trajecten

- ▶ Besluit van de Vlaamse Regering van 18 februari 2005 betreffende de projectmatige financiering van toegepast collectief onderzoek voor de land- en tuinbouwsector.

Vlaams EFRO-programma

- ▶ VERORDENING (EU) Nr. 1303/2013 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 17 december 2013 houdende gemeenschappelijke bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds, het Cohesiefonds, het Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling en het Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij en algemene bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds, het Cohesiefonds en het Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1083/2006 van de Raad.
- ▶ VERORDENING (EU) Nr. 1301/2013 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 17 december 2013 betreffende het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling en specifieke bepalingen met betrekking tot de doelstelling "Investeren in groei en werkgelegenheid", en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1080/2006.
- ▶ VERORDENING (EU) Nr. 1299/2013 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 17 december 2013 betreffende specifieke bepalingen voor steun uit het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling ter verwezenlijking van de doelstelling "Europese territoriale samenwerking"
- ▶ Beslissing van de Vlaamse Regering van 6 juni 2014 tot goedkeuring en indiening bij de Europese Commissie van het EFRO - programma Vlaanderen 2014 – 2020.
- ▶ UITVOERINGSBESLUIT VAN DE COMMISSIE C(2014) 9854 final van 12 december 2014 tot goedkeuring van bepaalde elementen van de het operationele programma "Vlaanderen" voor steun uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling in het kader van de doelstelling "Investeren in groei en werkgelegenheid" voor de regio Vlaanderen in België (2014BE16RFOP002).

Bijlage 3 – Overzicht Strategische transformatiesteun 2017

Onderneming	Steunbedrag
De Troyer	58.076
Declercq Stortbeton	306.840
Meubelfabrieken Karel Mintjens	313.310
Desmedt	368.912
Agristo	2.000.000
Dingemans Mout	789.333
Metafox	402.800
TVH Parts	496.211
Daikin Europe	2.000.000
Snack Food Poco Loco	736.494
Umicore	902.200
Grief Flexibles Belgium	85.180
Multi Packaging Solutions Gent	256.926
Ecochem International	929.447
Green Logix Cogeneration	680.400
Voeders Ostijn	513.001
Van Remoortel	1.000.000
Cetech	212.414
Meco	632.704
Scapa Belgium	51.031
Herkse frigo Coöperatie	226.280
Europem	1.150.000
Matthys	496.230
WCA-Alro	412.710
ArcelorMittal Belgium	209.327
Pharmavize	452.429
Natu Fine Foods	246.963
Group Nivelles	381.209
Sumitomo Bakelite Europe	85.040
Cemminerals	865.354

Jaritex	526.450
Pfizer Manufacturing Belgium	2.000.000
IVC	1.200.000
Delino	494.568
Verdonck Development & Systems	104.397
Audi Brussels	1.923.345
DoCa	248.470
B-Logistics	913.856
JSR Mirco	1.050.000
Lefibo	1.000.000
Pomuni Frozen	1.000.000
Pomuni Trade	1.000.000
Locinox	966.345
SVK	490.046
Cassochrome Color Selection Center	145.625
Lambo Laboratoria	196.756
Sappi Lanaken	4.000.000
E-MAX Aluminium Profielen	956.231
Barias	726.321
Mediahuis	919.726
Nike Europe Holding	1.500.000
Blue Foot Membranes	636.583
Segers & Balcaen	924.376
Labo Phytophar	398.873
Wegenbouw De Brabandere	291.221
Cartamundi Services	129.797
Cartamundi Turnhout	518.179
Audi Brussels	1.503.456
Audi Brussels	1.820.871
Audi Brussels	948.535
Ajinomoto Omnicem	1.000.000
Triple S	630.953
Audi Brussels	237.871

Audi Brussels	184.739
Bekina Boots	442.816
Jobco	22.706
Almax easyLab	318.340
CommScope Connectivity Belgium	305.600
Alro	722.278
BASF Antwerpen	433.578
Nike Europe Holding	2.000.000
Punch Powertrain	2.000.000
Spaas Kaarsen	659.173

Bijlage 4 - O&O in bedrijven

Aanvrager/Projecttitel/Partners	Steun (€)
<p>SUMAQUA BVBA</p> <p><i>FORWARD : Operational monitoring and forecasting system for resilience of agriculture and forestry under intensification of the water cycle</i></p>	175.471
<p>SIEMENS INDUSTRY SOFTWARE NV</p> <p><i>HEAVENS : Holistic environment for advanced vibro-acoustic engineering for non-specialists</i></p>	461.151
<p>e-Point</p> <p><i>SENSE-GARDEN - Virtual and memory adaptable spaces creating stimuli for the senses in ageing people with dementia</i></p> <p style="text-align: center;">Vulpia Vlaanderen</p>	254.846
<p>U-SENTRIC BVBA</p> <p><i>CARELINK - CareLink for Dementia sufferers and their community</i></p>	101.053
<p>MINDBYTES BVBA</p> <p><i>PLAYTIME - Playful Multimodal Daily Training, Diagnostics and Recommendation System within a Social Network</i></p> <p style="text-align: center;">UGent, Faculteit Psychologische en Pedagogische Wetenschappen - Vakgroep Experimenteel-Klinische en Gezondheidspsychologie (PP05)</p>	331.765
<p>DEVAN CHEMICALS NV</p> <p><i>UREDOR : Vermindering van urinegeurontwikkeling in nonwoven materiaal door gebruik te maken van beneficiële microben</i></p> <p style="text-align: center;">TWE MEULEBEKE BVBA Universiteit Antwerpen, Faculteit Wetenschappen - Dept Bio- Ingenieurswetenschappen</p>	410.411
<p>ABO NV</p> <p><i>In situ biologische TBT-afbraak in waterbodem door zuurstoftoediening</i></p> <p style="text-align: center;">Universiteit Antwerpen, Faculteit Wetenschappen - Dept Biologie</p>	372.700
<p>Medanex Clinic BVBA</p> <p><i>CarDia : Development of large animal models for surgical and transcatheter heart valve testing, including 'valve in valve' procedures</i></p>	762.909
<p>ONTOFORCE NV</p> <p><i>KUDOS : Knowledge from unstructured data outlaying semantics</i></p>	508.003

UGent, Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur - Vakgroep
Telecommunicatie en Informatieverwerking

BIOCARTIS NV

The Idylla™ MSI Test : From disruptive colorectal cancer test - to companion diagnostic for immunotherapy

745.208

VIB-KU Leuven - Centrum voor kankerbiologie

AMPLIDATA NV

QoS architecture for a scale-out share-nothing storage

636.810

UGent, Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur - Vakgroep
Telecommunicatie en Informatieverwerking

Aphea.Bio NV

RHIZOBIOME : Ontwikkeling van nieuwe biologie-gebaseerde producten voor duurzame landbouw

1.290.235

VIB Centrum voor Microbiologie

UGent, Faculteit Wetenschappen - Vakgroep Plantenbiotechnologie en
Bio-informatica

Confo Therapeutics NV

De Confobody technologie, een nieuw platform voor de ontdekking van geneesmiddelen gericht tegen fibrose

1.635.960

VUB, Faculteit Geneeskunde en Farmacie - Vakgroep Basis (bio-
)Medische Wetenschappen
VIB Laboratorium Myeloïde Cel Immunologie, Cellulaire & Moleculaire
Immunologie
UGent, Faculteit Wetenschappen - Vakgroep Organische en
Macromoleculaire Chemie

NV Bekaert SA - BTC

ACWIMA : Advanced coatings for steel wire products in marine applications

479.048

UMICORE NV

CAMEL : Composite anode material for electrification

1.244.406

Universiteit Hasselt, Faculteit Wetenschappen - Vakgroep Fysica

DEROOSE PLANTS NV

Genome editing in oliepalm (Elaeis guineensis)

291.820

VIB

Ecover Co-ordination Center NV

BIOCAPS - Development of biodegradable fragrance encapsulation system for fabric softener applications

33.666

DREDGING INTERNATIONAL NV

Coastbusters : Development of ecosystem based protection against coastal erosion

1.215.108

SIOEN INDUSTRIES NV
 ONDERNEMINGEN JAN DE NUL NV
 eCOAST Research Centre Ostend BVBA
 ILVO - Eenheid Dier

Insieme Flowers bvba

MUMFUSE - Protoplast fusion in chrysanthemum: a platform technology for innovative breeding **355.840**
 ILVO - Eenheid Plant

ROMBIT BVBA

5GUARDS - 5G qUALity slicing foR the Deployment of Security services **1.011.647**
 ERICSSON NV
 Accelleran NV
 Orange Belgium

MATERIALISE NV

DIASTOLE - DYNAMIC IMAGING FOR SEGMENTATION AND COMPUTATIONAL **440.324**
 FEops BVBA
 Healthcare DoseWatch Business

BLUEBEE Belgium BVBA

GAP - Genomic Analytics Platform **1.329.923**
 AMPLIDATA NV
 AGILENT Technologies Belgium NV

V!GO NV

i2AFO - Intelligent instrumented Ankle Foot Orthoses **517.923**
 ACB NV
 Universitair Ziekenhuis Gent - Cerebral Palsy Referentiecentrum
 MPI Sint-Lodewijk, Zusters van Liefde van j.m. vzw (BKLO)

BARCO NV

iPlay - An intelligent, modular and interactive visualization system for fitness, sports and **1.183.136**
 RSscan INTERNATIONAL NV
 RECREATIONAL SYSTEMS Europe BVBA
 DAE STUDIOS nv

BARCO NV

LECTURE+- Effective LEarning in remote Classrooms through Technology-enhanced UseR **1.216.522**
 TELEVIC Education
 LIMECRAFT NV

Telecom IT NV

LEDsTrack **435.879**
 ETAP NV
 EGEMIN NV

BALTA INDUSTRIES NV
@trk BVBA

Flash Private Mobile Networks

MuSCLe-IoT - Multimodal Sub-Gigahertz Communication and Localisation for Low-Power IoT **453.020**

Sensolus NV
Engie M2M
Aannemingsbedrijf AERTSSEN NV

CRONOS NV

ROBO-CURE - Robot Enhanced Remote Semi-Closed Loop Medical Therapy **315.825**

UZ Brussel
MEDTRONIC NV

SAMSONITE Europe NV

NEXTGENPP : Research towards technology solutions for next generation polypropylene suitcases **493.279**

ATLAS COPCO AIRPOWER NV

ICHE : Integrated compressor heat engine **867.405**

reMYND NV

Assessing the therapeutic potential for treating epilepsy by modifying the subcellular RAP1 GTPase localisation **820.912**

PROXIMUS NV

UpTEmpo : Ultra-broadband technologies over existing copper pairs **952.314**

NOKIA BELL NV
COMSOF NV

DE CEUSTER Meststoffen NV

BioAPH : Biostimulant activity of protein hydrolysates **290.297**

VIB Centrum voor Planten Systeembioogie
Scientia Terrae VZW
KU Leuven, Technologicampussen Gent en Aalst - Technologiecluster
Bioengineering Technologie
Faculté Universitaire des Sciences Agronomiques de Gembloux - Unité
de Biologie végétale

PRINCE BELGIUM BVBA

GlassGel **543.024**

Universiteit Hasselt, Faculteit Wetenschappen - Vakgroep Chemie
SIRRIS

GlobalYeast Belgium NV

Development of superior industrial yeast strains for the production of bioethanol **1.306.079**

VIB Centrum voor Microbiologie

PROMAT Research and Technology Centre NV	
<i>PROMATIS : Innovative and sustainable production processes and materials for enhanced industrial production and product portfolio</i>	546.979
	KU Leuven, Faculteit Ingenieurswetenschappen - Dept Burgerlijke Bouwkunde
DUVEL MOORTGAT NV	
<i>Sleeping Beauty : Stopping beer aging using yeast</i>	530.447
	VIB Laboratorium Systeembioologie - Centrum voor Microbiële en Plantengenetica KU Leuven, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Dept Microbiële en Moleculaire Systemen (M ² S)
MELEXIS Technologies NV	
<i>MIRS : Midget IR-based sensor systems</i>	363.850
VAN DE VELDE NV	
<i>Digital lingerie styling</i>	477.609
CAMPINE NV	
<i>ANTARES : Design of a novel, flexible and rapid process for the tranformation of distinct primary and anthropogenic antimonyrich resources into high-purity antimony-tri-oxide</i>	916.410
	UCL - Institute of Condensed Matter and Nanosciences (IMCN) KU Leuven, Faculteit Ingenieurswetenschappen - Dept Materiaalkunde
SIOEN INDUSTRIES NV	
<i>Groene Gevels</i>	815.157
	VAN VLIERDEN Daktuinen BVBA T & B BVBA DENIS-PLANTS BVBA ChemStream BVBA Proefcentrum voor Sierteelt vzw
BLOOM TECHNOLOGIES NV	
<i>Beatle : Wearable patch for fetal wellbeing monitoring</i>	770.476
	Ziekenhuis Oost-Limburg IMEC VZW - SSET
RENSON SUNPROTECTION-PROJECTS	
<i>Neuhaus</i>	183.122
Continental Automotive Benelux BVBA	
<i>Automotive air valves</i>	875.288

VERVAEKE-BELAVI NV	
<i>Nestborn : Nieuwe werkwijze voor het laten uitkomen van vleeskuikens in de stal</i>	483.044
PURATOS NV	
<i>Microstructural design of innovative dispersions for sweet bakery goods (μ-INDEPT)</i>	796.111
	CACAOLAB UGent, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Vakgroep Voedselveiligheid en Voedselkwaliteit
FLUVES BVBA	
<i>Risk minimization of cable failure by thermal and dynamic quantifying of marine sediment and continuous burial depth assessment</i>	536.153
	PARKWIND NV
SIEMENS INDUSTRY SOFTWARE NV	
<i>INES : Innovation in the development of electronic systems for aeronautics</i>	689.654
	Universiteit Antwerpen, Faculteit Toegepaste Ingenieurswetenschappen - Dept Elektronica-ICT
NIKO NV	
<i>Levensduurverlenging en doorlooptijdverkorting van matrijzen en algemene tooling door middel van geïntegreerd laserharderen</i>	162.244
	KU Leuven, Faculteit Ingenieurswetenschappen - Dept Werktuigkunde
BARCO NV	
<i>SPLS : New generation high light flux projectors with small pixels and laser light sources</i>	951.833
NV Bekaert SA - BTC	
<i>ACTW : Advanced characterization techniques for wire</i>	811.564
	Ecole Nationale Supérieure de Chimie de Lille (ENSCL) - Laboratoire des Procédés d'Elaboration de Revêtements Fonctionnels (PERF)
ATLAS COPCO AIRPOWER NV	
<i>MOISHE : Modular oil injected screw compressor heat engine</i>	1.052.208
BIOGAZELLE NV	
<i>In vivo validation of novel lncRNA cancer drug targets</i>	848.228
GALAPAGOS NV	
<i>ADPKD : Identification of new strategies in the management of autosomal dominant polycystic kidney disease</i>	1.425.562
	UZLeuven - Pediatrie

MyCartis NV		
<i>BAP : Building, qualifying and evaluating a novel multiplex biomarker assay platform</i>		1.151.834
NIKO NV		
<i>PERSES : Research towards a perceptive sensing home control system</i>		870.645
	KU Leuven, Technologicampus Geel - Technologiecluster Elektrotechniek (ESAT) IMEC VZW - DEsign technology for integrated Information and Communication Systems (DESICS) IMEC Nederland	
EMULCO Ghent Seaport NV		
<i>Production method for water-based emulsions of highly viscous polymers</i>		683.666
VAMIX NV		
<i>Donut 2.0</i>		346.531
	KU Leuven, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Dept Microbiële en Moleculaire Systemen (M ² S)	
YUN NV		
<i>Innovatief platform voor probiotherapie: levende bacteriën stabiliseren voor huidtoepassingen door micro-encapsulatie</i>		476.725
	Universiteit Antwerpen, Faculteit Wetenschappen - Dept Bio- Ingenieurswetenschappen	
GLOBAL STEM CELL TECHNOLOGY NV		
<i>From canine blood to stem cell therapy</i>		650.542
BEKAERT Advanced Cords Aalter NV		
<i>THOR : Targeted hoisting research</i>		1.772.895
	UGent, Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur - Vakgroep Materialen, Textiel en Chemische Proceskunde	
JANSSEN PHARMACEUTICA NV		
<i>Targeting immunosuppressive mechanisms in cancer</i>		877.823
	VIB Centrum voor Kankerbiologie - Vesalius Research Center	
JANSSEN PHARMACEUTICA NV		
<i>Selgam : Exploring subtype selective γ-secretase inhibitors as a safe treatment for Alzheimer disease</i>		787.022
	VIB Center for Structural Biology - Cryo/EM Group VIB Center for Brain & Disease Research - Laboratory for the Research of Neurodegenerative Diseases	

JANSSEN PHARMACEUTICA NV

Next Gen Immunotherapy : Next generation anti-A β immunotherapy for the treatment of Alzheimer's disease

790.125

KU Leuven, Faculteit
Geneeskunde - Dept
Neurowetenschappen

JANSSEN PHARMACEUTICA NV

Bioinformatics : In silico identification and characterization of novel targets for high-risk hematological malignancies and associated premalignant stages

1.235.836

VIB Centrum voor
Hersenonderzoek

COBIORES NV

Toxicity Deprived Tetrapeptide Prodrugs for Effective Treatment of Triple Negative Breast Cancer

344.085**JANSSEN PHARMACEUTICA NV**

Iceberg : Physico-chemical reliability profiling to design physically stable high drug loaded amorphous solid dispersions

538.841

KU Leuven, Faculteit
Farmaceutische
Wetenschappen - Dept
Farmaceutische en
Farmacologische
Wetenschappen

JANSSEN PHARMACEUTICA NV

ImmCyte : Immuno Cytometry : Phenotyping immune cellular components, in the context of HBV, HIV and AD, by new, advanced technologies

2.580.026

VIB Laboratorium Myeloïde Cel
Immunologie, Cellulaire &
Moleculaire Immunologie
VIB Centrum voor Moleculaire
Neurologie
Instituut voor Tropische
Geneeskunde (ITG) - Eenheid
Immunologie
IMEC - Exa Science Life lab

JANSSEN PHARMACEUTICA NV

TractiON : Tracing ions in mass spectra to identify small molecules; Research into and evaluation of novel spectral library searching and pattern-mining approaches

355.493

Universiteit Antwerpen,
Faculteit Wetenschappen - Dept
Wiskunde-Informatica

DAIKIN EUROPE NV		
<i>Ratio</i>		442.229
CAELUS Health BVBA		
<i>DM PREVENT : Novel intestinal microbiota-based therapy for preventing type II diabetes mellitus</i>		307.360
ECTOSENSE NV		
<i>ApEx : Beyond the apex of sleep apnea diagnostics</i>		479.110
	KU Leuven, Faculteit Ingenieurswetenschappen - Dept Elektrotechniek (ESAT)	
RAPID FIT+ NV		
<i>CoolFit : Thermally controlled fixtures</i>		663.488
	VOXDALE MATERIALISE NV	
WIENERBERGER NV		
<i>MUA : Morteloptimalisatie voor metselwerk: uitbloeiing en adhesie</i>		146.859
	VANDERSANDEN Steenfabrieken NV OMNICOL NV UGent, Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur - Vakgroep Bouwkundige Constructies KU Leuven, Faculteit Wetenschappen - Dept Aard- en Omgevingswetenschappen	
AgroSavfe NV		
<i>Agrobodies® : The next generation bioinsecticides</i>		1.085.776
	KU Leuven, Faculteit Wetenschappen - Dept Biologie	
BARCO NV		
<i>MICROPRO : Micro-structured components for projection</i>		1.414.431
	UGent, Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur - Vakgroep Elektronica en Informatiesystemen (ELIS)	
PICANOL NV		
<i>ECOFLOW : Towards ECO-efficient weaving by exploring flow fields</i>		795.368

	UGent, Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur - Vakgroep Mechanica van Strooming, Warmte en Verbranding	
CNH INDUSTRIAL BELGIUM NV <i>ECHO : Efficient CHopping</i>		1.552.125
	KU Leuven, Faculteit Bio- ingenieurswetenschappen - Dept Biosystemen	
KRECHNOLOGIES BVBA <i>Model for an economically optimal valorisation of ascidians for aquaculture applications and beyond</i>		196.486
	Bert Sercu BVBA ILVO - Eenheid Dier	
NOESIS Solutions NV <i>Boss - Blockchain for online Service Security</i>		325.739
	THANKSYS NV	
TELEVIC Rail NV <i>DyVerSIFy - Dynamic Visualization, adaptive analysis and Scalability for mining Sensor data with Integrated Feedback</i>		432.345
	RENSON VENTILATION NV Cumul.io BVBA	
Pebble Media NV <i>EcoDaLo - Ecosystem for Data management of Local publishers</i>		212.731
	ROULARTA MEDIA GROUP NV	
INDEFF BVBA <i>ELITE - Efficiency-optimized production Lines using industrial Internet of Things Enhancements</i>		572.175
	Voeders Huys TRENDMINER NV SOUBRY JOSEPH ETABL. NV Intation BVBA	
BARCO NV <i>FUSE - Flexible federated Unified Service Environment</i>		667.820
	Fit it NV e-BO Enterprises	
SIOEN NV <i>I-CART - Individual Capturing of Thermal Risks</i>		183.741

TELEVIC Healthcare NV

MAGICIAN - Mission-critical Applications Go Into Cellular IoT Networks **328.035**

CITYMESH NV

ASAsense

MobiSense **558.549**

QWERIU BVBA
BE-MOBILE

PREVIEWLABS BVBA

PATRONUS - Personalized Anxiety Therapy thRough lOngitudinal & User-aware Services **597.332**

VAN ROEY AUTOMATION
The Human Link BVBA
BAZOOKAS NV

NiniX Technologies NV

T-CHAIR - a novel rehabilitation device for trunk stability and control **369.950**

KU Leuven, Faculteit
Bewegings- en
Revalidatiewetenschappen -
Dept
Revalidatiewetenschappen

CDM NV

BIOVib - Building Insulation against Outdoor vibration - Design of a new product **361.048**

BUILDSOFT NV

TimBoost - Fully validated construction software for glued-in rods (GIR) **376.750**

CG HOLDINGS BELGIUM NV

Creating new design rules and methodologies for the development of reliable state-of-the-art extra high voltage mobile substations **322.494**

Agfa HealthCare NV

PROXIMA : Portable robust X-ray image detector based on a flexible TFT array with organic and metal oxide semiconductors and an X-ray convertor **353.273**

AGFA-GEVAERT NV

PCBJET : A digital inkjet workflow for PCB's **989.975**

GLOBAL SEA MINERAL RESOURCES NV

COMPASS - Control of an Operational Mining Path through an Auto-adaptive Steering System **1.435.853**

AB INBEV NV		
<i>PACKSTAMP</i>		1.608.049
MOLECUBES		
<i>Ultra-Time-Of-Flight Positron Emission Tomography with multi-channel digital Silicon photomultipliers and photonic crystals</i>		779.623
	UGent, Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur - Vakgroep Elektronica en Informatiesystemen (ELIS)	
AGS BVBA		
<i>HET MENAPISCH VARKEN: Herontdekking van het Menapisch varken en reconstructie van zijn vleesproducten</i>		660.869
	Vleeswaren CORMA NV Dierendonck Butchery BVBA UGent, Food 2 know - Interfacultair kenniscentrum rond levensmiddelenwetenschappen, voeding & gezondheid UGent, Faculteit Letteren en Wijsbegeerte - Vakgroep Archeologie UGent, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Vakgroep Landbouweconomie UGent, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Vakgroep Dierlijke Productie	
SIEMENS INDUSTRY SOFTWARE NV		
<i>EMPHYSIS – Ingebedde systemen met fysische modellen in de productiecode</i>		744.734
	DANA BELGIUM NV Universiteit Antwerpen, Faculteit Toegepaste Ingenieurswetenschappen - Dept Elektronica-ICT	
MIRION TECHNOLOGIES (Canberra Olen)		
<i>Disruptieve productie kostreductie strategieën voor grote oppervlakte Si detectoren.</i>		236.557
	Centre Suisse d'Electronique et de Microtechnique – CSEM SA - PV Center	
PERDUM NV		
<i>Beslissingsondersteuning voor geoptimaliseerde site-specifieke bemesting op basis van multi-source data en gestandaardiseerde tools</i>		147.503
BELGOMILK CVBA		
<i>Frozmozz - Onderzoek naar de chemische en fysische kenmerken van mozzarella kaas als kennisplatform om een state-of-the-art productieproces voor diepgevroren mozzarella te ontwikkelen, qua functionaliteit en efficiëntie.</i>		553.770
	UGent, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Vakgroep Toegepaste Analytische en Fysische Chemie TEAGASC	

INDAVER		
<i>Thermochemische Omzetting van End-of-Life Kunststoffen tot Chemische Feedstocks</i>		644.531
	UGent, Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur - Vakgroep Materialen, Textiel en Chemische Proceskunde	
AVR BVBA		
<i>POT CON</i>		372.450
	ILVO - Eenheid Technologie en Voeding (T&V)	
E-MAX Aluminium Profielen NV		
<i>RECYCAL II: De invloed van recyclage op de performantie-eigenschappen van 6060, 6063, 6005, 6061 aluminium extrusielegeringen</i>		397.598
	VUB, Faculteit Ingenieurswetenschappen - Vakgroep Materialen en Chemie (MACH)	
VANDEMOORTELE LIPIDS NV		
<i>SMART-FAT - SmeerMARGarines met Functioneel Aangepaste Technologieën</i>		717.290
TOPCHIM NV		
<i>BioBar: Gebruik van Biopolymeren in Barrièrecoatings voor papierproducten</i>		1.007.777
	Universiteit Hasselt, Faculteit Wetenschappen - Vakgroep Chemie	
FESG BVBA		
<i>Onderzoek naar het veiligheidsniveau in gesprinklerde ondergrondse parkeergarages.</i>		344.293
	Cegelec Fire Solutions	
INEOS Phenol Belgium NV		
<i>FLEX - Study of electrical flexibility at the INEOS chemical sites in Belgium</i>		457.697
	UGent, Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur - Vakgroep Elektrische Energie, Metalen, Mechanische Constructies en Systemen	
LVD COMPANY NV		
<i>Thick plate cutting with fiber laser: Fiber XL</i>		586.847
	KU Leuven, Faculteit Ingenieurswetenschappen - Dept Werktuigkunde	
VANDEMOORTELE LIPIDS NV		
<i>INOVEMA - Innovatief gestructeerde Oliën en VEtten voor bakkerijMARGarines</i>		966.167
	UGent, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Vakgroep Voedselveiligheid en Voedselkwaliteit	
OCTIMET Oncology NV		
<i>Combination Therapies For Treatment of Resistant Tumours</i>		1.122.754

ABEONAconsult BVBA

SOULMATE - Secure Old people's Ultimate Lifestyle Mobility by offering Augmented reality Training Experiences **463.973**

Life Tech Valley
Activ84Health BVBA

COMPLIX NV

Intranuclear Therapeutic Alphabodies **496.353**

ETHERNA Immunotherapies NV

A next generation production process for highly pure and stable mRNA **1.056.697**

ON Semiconductor Belgium BVBA

Sensation, Image SENSors And TransmissIOn **1.134.518**

CAELESTE

VLASSENROOT Steel Service Center NV

Onderzoek naar vervormingen in het productieproces van Vlassenroot: snijden, plooiën en lassen van grote componenten in hoogsterktestaal **262.475**

NUKAMEL NV

Een nieuwe generatie kalverkunstmelk die beschermt tegen intestinale dysbiose en enterotoxemie **326.323**

UGent, Faculteit Diergeneeskunde -
Vakgroep Pathologie, Bacteriologie en
Pluimveeziekten

NOKIA BELL NV

DAD – Digital-Assisted Analog Circuits & Analog-Assisted Digital Circuits **2.139.316**

KU Leuven, Faculteit
Ingenieurswetenschappen - Dept
Elektrotechniek (ESAT)
IMEC VZW - 3D System Integration &
Perceptive Systems for the Intuitive
Internet of Things (PERSYS)

AURUBIS Belgium NV

3D-Cu: 3D printing of highly conductive copper powders **349.051**

KU Leuven, Faculteit
Ingenieurswetenschappen - Dept
Materiaalkunde

UMICORE NV

SFIInCS = Studie van Fundamentele Inzichten in de Complexe metallurgie van Sb **2.160.108**

UGent, Faculteit Wetenschappen -
Vakgroep Vaste-stofwetenschappen
UGent, Faculteit Bio-
ingenieurswetenschappen - Vakgroep
Biochemische en Microbiële Technologie

JSR Micro NV

REACTION

68.437

APPLIED MATERIALS EUROPE NV

TAPES3

239.861

JSR Micro NV

YAZZOOM BVBA

iDev40

119.069

SIRRIS

Bijlage 5 - Sprint

Aanvrager/Projecttitel/Partners	Steun (€)
SEYNTEX <i>SmartPPE</i> Wetenschappelijk en Technisch Centrum van de Belgische Textielnijverheid - Divisie Gent	151.262
Sentia NV <i>Babel</i>	214.032
InfraSoft nv <i>Ontwikkeling van evolueerbare PLC code voor infrastructuur</i>	140.465
Fit it NV <i>myStaff</i>	126.116
JABIL CIRCUIT Belgium nv <i>Kwalificatie van de leesbaarheid van kleine beeldschermen in functie van het omgevingslicht</i> KU Leuven, Technologicampussen Gent en Aalst - Technologicluster Elektrotechniek (ESAT)	25.225
Affilips <i>CarboNiB Proto</i>	121.326
PACKO INOX NV - Branch Zedelgem <i>Innovatieve ontwikkelingen in functie van een efficiëntere en snellere productie van melkkoeltanks</i>	249.338
ATSEA Technologies <i>AlgaeTools - Innovaties voor de ontwikkeling van mechanische zaai/reiniging/oogst-modules voor 2D-zeewiercultivatiesubstraten</i>	197.676
HANNECARD nv <i>CountRoll - Autonome industriële datalogger met bijhorende applicaties en data-platform</i>	250.000
Emsys nv <i>S-Track</i>	130.595
Abriso NV <i>LVT ondervloer - Ontwikkeling van een innovatieve ondervloer voor LVTs</i> Wetenschappelijk en Technisch Centrum van de Belgische Textielnijverheid - Divisie Gent	125.493

Plastiflex Group	
<i>Geavanceerde slangen voor toepassingen in de gezondheidszorg</i>	198.526
INTERSIG NV	
<i>Ontwikkeling van een n-afstandshouder en de bijhorende productielijn</i>	250.000
Move intermodal	
<i>Flexibel bulktransport</i>	136.355
Onderzoeks- en Ontwikkelingsfonds Rode Kruis Vlaanderen	
<i>Nieuwe biomedische toepassing voor vervallen bloedplaatjesconcentraten</i>	186.296
Pall Life Sciences Belgium bvba	
<i>LION: Ontwikkeling van de magnetische mixer van de volgende generatie</i>	249.933

Bijlage 6 - Kmo-programma (innovatie in kmo's)

Aanvrager/Projecttitel/Partners	Steun (€)
ZENSOR <i>Advanced Materials for Ocean Energy Converter</i>	75.356
NUTRIPOL BELGIUM BVBA <i>Multifunctioneel nieuw type biodegradeerbaar polyester voor getufte tapijten en tapijttegels.</i> BEAULIEU International Group NV	198.393
4DdZine NV <i>3D virtuele prototypes voor de mode-industrie</i>	250.000
BAO HOUSE <i>Constructie en testen van een 'Smart Core' prototype voor de woning industrie</i>	81.103
BECONA NV <i>Duurzame innovaties in bekistingstechnologie</i>	182.716
Happs Development BVBA <i>KARATon</i> Hogeschool Gent, Faculteit Mens en Welzijn - Vakgroep Audiologie, logopedie en ergotherapie	122.999
PCP <i>Ontwikkeling van een universeel watergedragen pastasysteem voor gebruik in anticorrosie verfsystemen.</i> PLP Coatings	214.555
S-PRINT NV <i>Ontwikkelen van specifieke PTP-voorbehandelingen en FR PA6-vloerbekleding (nonwovens) geschikt voor het digitaal bedrukken met zure inkt</i> Balta Oudenaarde NV	224.574
PickMeUp NV <i>PARKD – De ontwikkeling van een geografisch schaalbare betaalmethode voor straatparkeren</i>	171.044
REIN4CED <i>Ontwikkelen van een geautomatiseerd productieproces voor de productie van next-generation thermoplastische carbon fietskaders</i>	50.000

Constructie Lambrecht NV	
<i>Nieuwe generatie multifunction bulk trailer</i>	250.000
Fish 2 Be NV	
<i>Verbetering van de bio-security en kweekmethodes bij Snoekbaars</i>	144.450
COPACO Screenweavers NV	
<i>ECOSCREEN+ : Ecologische plastisols voor zonnescreeens en een efficiënter en flexibeler productieproces</i>	143.512
Bureau/Cuisine GCV	
<i>Technologische grenzen van het 3D printen van voeding in de Vlaamse, culinaire sector.</i>	25.000
ExMedical BVBA	
<i>2 technologieën; 1 revolutionair concept voor sneller herstel van spier- en gewrichtletsels</i>	139.558
BELGINOVA NV	
CatchFlip CV	
<i>Catch'up - Een marketing analytics platform voor adverteerders</i>	186.594
HYDROSCAN NV	
<i>IMOUG - GIS gebaseerde software voor 2D Integrale Modelling van Overstromingen in Urbane Gebieden</i>	50.000
VITO NV - Kwaliteit Leefomgeving	
LynxCare Clinical Informatics NV	
<i>CWS : Clinical Workspace applicatie voor snellere verwerking van medische dossiers tot gestructureerde data voor klinische inzichten</i>	245.396
New Tinxs NV	
<i>zapsport+ : mobiele 4G/Wi-Fi router voor bedrijfstoepassingen</i>	250.000
Epilog NV	
<i>Lokalisatie van epileptische aanvallen in de hersenen van de patiënt op basis van het elektro-encefalogram</i>	126.439
Mycelia bvba	
<i>Optimalisatie van de incubatiecyclus van graanbroed voor myceliumproductie door introductie van een halfautomatisch ent- en mengsysteem</i>	218.052
CONFINITY BVBA	
<i>BETAFLADE – BEhavioral TARgeting for FLAsh DEal business</i>	234.170

TH!NK E BVBA		
<i>Batterij-exploitatie in de energiemarkt (BEE)</i>		202.099
	ENION BVBA	
Inmanta nv		
<i>Carrier-grade Orkestratie voor NFV</i>		25.000
Ario Services NV		
<i>Ario Beschermengel</i>		250.000
Roryco NV		
<i>Crowdbeamer®: Technologie-platform voor meetings en seminars van de toekomst</i>		250.000
	IMEC - IDLab Gent	
InOpSys NV		
<i>Evaluatie van Boron Doped Diamond (BDD) technologie voor de verwijdering van persistente organische verbindingen in waterige afvalstromen</i>		215.012
Antenor Payment Systems NV		
<i>Conceptstudie en prototyping van een intelligent payment terminal management systeem</i>		250.000
SAVACO NV		
<i>Studie van de economische en technologische haalbaarheid van een cloud-based service management tool op maat van een KMO</i>		46.168
Emineo BVBA		
<i>Ontwikkeling van een innovatieve beveiliging van terreinen - Innovatie in vouwpoorten</i>		218.950
	ALPHATRONICS NV	
ZOUTMAN NV		
<i>Valorisatie poederzout</i>		228.583
Skill-Up International BVBA		
<i>Skill-UP 2.0</i>		49.533
	NOVADO BVBA Cayman BVBA	
AVERCON		
<i>Flex Dotcom Casepacker - E-commerse geoptimaliseerde doosvulling in aangepaste verpakking</i>		250.000
CETECH		
<i>Automatische Krimp Kwaliteitsbewakingssysteem</i>		250.000

Deman nv	
<i>Spruutoogstmachine met optische sorteer unit (Optisort)</i>	165.072
Mixle	
<i>Crowdfilms</i>	50.000
APICBASE NV	
<i>Next generation Food Photography & Food Management</i>	181.043
Timmerman EHS	
<i>Warmterecuperatie op het stoomschilproces in de voedingsindustrie: ontwikkeling van een ontwerpmethodiek en detailuitwerking van de geselecteerde recuperatietechniek</i>	219.337
UGent, Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur - Vakgroep Mechanica van Stroming, Warmte en Verbranding	
TakeAir	
<i>TakeAir - Een upgrade van uw ruimte</i>	30.902
Guide2Property nv	
<i>Customer journey driven one-stop shop</i>	208.805
We-drop bvba	
<i>Beedrop: Zelfbedruipend schalen van een online multi-shop winkeltoepassing</i>	50.000
Mol d'Art	
<i>Magritte</i>	106.133
Selma.ai	
<i>SELMA, de zelflerende marketing assistent door ensemble</i>	138.960
Mobile Locker	
<i>Ontwikkeling van hardware en software voor hightech lockersysteem.</i>	142.005
AMBASSIFY NV	
<i>Verrijken van ambassador communities met behulp van artificiële intelligentie</i>	160.364
IMEC VZW - Onderzoeksgroep Multimedia Lab	
Crunch Analytics BVBA	
<i>Een Web-gebaseerde Oplossing voor Vraagpredictie</i>	50.000
BASALTEX NV	
<i>Onderzoek naar de economische en ecologische haalbaarheid van basalt-versterkte biocomposieten</i>	50.000

Smart Utility NV	
<i>Onderzoek naar de haalbaarheid om met behulp van real time energiedata bij eindgebruikers een gedragsverandering te realiseren die resulteert in een vermindering van het netto enegerieverbruik</i>	25.930
XEMEX NV	
<i>Ultra-Compacte Slimme Electriciteitsmeter</i>	250.000
Cr3do CVBA	
<i>IT platform voor integrale 3D-printing services</i>	250.000
Layered Prints	
Bosaq bvba	
<i>Waterzuiveringsinstallatie op zonne-energie SolarAQ</i>	250.000
Staenis	
<i>Ontwikkeling van een innovatief modulair rooster voor de opbouw van een hoogwaardige dekvloer.</i>	107.048
Kerv Automotive NV	
<i>Ontwikkeling van een 'Slim Tilting Vehicle', met een elektronisch kantelsysteem</i>	250.000
Grada International nv	
<i>Ontwikkeling van een innovatief proces voor de productie van nieuwe spleetroosters</i>	78.056
DIABATIX BVBA	
<i>Ontwerpen voor produceerbaarheid van warmteafleiders</i>	215.040
Insites Compages nv	
<i>Het ontwikkelen van een toekomstbestendige onderzoeksmethodiek voor het genereren van consumenteninzichten</i>	172.621
THEO Technologies nv	
<i>THEO 360VR</i>	250.000
REstore nv	
<i>Ontwikkeling Model Manager: Geavanceerde en probabilistische modelleringsmethodes voor het verhogen van de inzetbare flexibiliteit voor Demand Response-toepassingen</i>	250.000
LIEBAERT Marcel nv	
<i>Compressiekledij</i>	232.256
Onderwijzersnetwerk vzw	
<i>Studie van mogelijke concepten van transformatietrajecten voor Vlaamse secundaire scholen door middel van het inzetten van innovatiecoaches</i>	50.000
Katholieke Hogeschool VIVES Zuid - Onderwijs	

Seico		
<i>Methode voor het gerobotiseerd aanbrengen van een structurele lining in manontoegankelijke rioleringen</i>		218.919
VISION ++ nv		
<i>HSI-Cal: Kalibratie Dienst voor HSI camera's</i>		248.641
Confiserie Vandenbulcke NV		
<i>Ontwikkeling van een nieuwe dessert praline.</i>		135.774
ResourceFull BVBA		
<i>Verder gaan dan Portland cement: betere en groenere bindmiddelen van Vlaamse grondstoffen</i>		25.000
MoveUP CVBA		
<i>moveUP – mHealth oplossing voor revalidatie van totale knie-prothese</i>		250.000
Jaroka bvba		
<i>Vacuüm droogkamer voor houten toplagen</i>		224.860
Sofitto NV		
<i>Een studie met betrekking tot het overdragen van Blockchain transactie metadata in het conventionele ATM/POS netwerk</i>		34.587
SIDEC nv		
<i>Floorings 2020 - "Out of the floor thinking" voor de nieuwe generatie gietvloeren</i>		250.000
	UGent, Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur - Vakgroep Textielkunde	
REstore nv		
<i>Ontwikkeling Residential Decision Support: het op zelflerende wijze benutten van de flexibiliteit van residentiële assets voor Demand-Response</i>		250.000
ECO TREASURES BVBA		
<i>GOGO: Goudsbloem, een gouden kans!</i>		68.677
CLICQ		
<i>Ontwikkeling van een food concept om een lekkere en gezonde maaltijd te bereiden met minimale interactie</i>		232.724
Zastrugi		
<i>AirShaper - de online windtunnel</i>		250.000
ARTILIUM nv		
<i>ARTA KYC, een prepaid SIM kaart registratie platform</i>		132.695

TRACKUITY BVBA

METAREX - intelligente targetingstrategieën en biedingmechanismen ter ondersteuning van advertentie-functionaliteit bij data-gedreven aanbevelingsdiensten

199.539**EUROPLASMA**

APROCOAT: Geavanceerde beschermende lage druk plasma coatings voor PCBs onder extreme blootstellingscondities

250.000

VUB, Faculteit Ingenieurswetenschappen - Vakgroep Materialen en Chemie (MACH)

Virtual Surveyor nv

Begeleide informatie-extractie van drone-gegevens

48.351**Biogas Bree**

Digestaat: van knelpunt naar meerwaarde

50.000**Uniscy bvba**

Automatisch ontwerp en optimalisatie van stalen knoopverbindingen

24.000

appsilon bvba

CreaChem bvba

Sapco

48.644

GOVA

Boplant

Illex verticillata als alternatief besdragend najaarsproduct

48.383

ILVO - Eenheid Plant

Crossbridge bvba

Shortlist

105.414**ISOLATIE & CONSTRUCTIE NV**

De ontwikkeling van duurzame formuleringen voor de A-component van Pur-Sprayfoam formulaties voor thermische isolatie

137.430

Purmix BVBA

Tree bvba

CoCoMo - Codering & moderatie van content: semi-automatisering van het coderen en het screenen voor dubbels in oneline participatieplatformen

66.183

Textgain

IRISTICK NV

Barcode scanning module in een smartglass voor bedrijfstoepassingen

125.550

NovoFibre bvba		
<i>Haalbaarheidsstudie naar de opportuniteiten en uitdagingen voor toevoeging van reststromen uit vlasverwerking in composieten</i>		25.000
DE PECKER GENT NV		
<i>Ontwikkeling van een innovatieve productiemethode voor rubber poly-V aandrijfriemen.</i>		250.000
Moov-IT bvba		
<i>Strategisch platform voor wellness op het werk</i>		238.723
BEKINA Boots nv		
<i>Safety cap</i>		37.155
	BEKINA Indurub nv	
	BEKINA Compounds nv	
SpotCrowd BVBA		
<i>Onomkeerbaar anonimiseren van gezichten in live videobeelden</i>		50.000
KnowledgeFlow BVBA		
<i>KnowledgeFlow: Next-Gen Kennismanagement- en eLearning platform</i>		204.741
Dronegrid		
<i>Automating Drone Operations: easy access to accurate, repeatable aerial information</i>		199.068
Foodpairing NV		
<i>Ontwikkeling van een precies hybride dranken aanbevelingssysteem</i>		228.292
Delmulle nv		
<i>Productiesysteem voor prefab gevels</i>		250.000
Onyva bvba		
<i>Haalbaarheidsstudie van een digitaal platform voor de stimulatie van sportieve prestaties aan de hand van financiële incentives</i>		19.785
Blue Power Synergy		
<i>Zelfstandige hernieuwbare energie-eenheid</i>		250.000
VANSICHEN LINEAIRTECHNIEK		
<i>Positioneersysteem voor montage van fotovoltaïsche componenten op zonnepanelen en geschikt voor analoge assemblagebewerkingen</i>		30.148
Verilin NV		
<i>Verregaande personalisering en maatwerk voor luxe interieurtextiel</i>		144.680

MGB-Tech bvba	
<i>Contextueel Data Acces Ecosysteem</i>	206.477
HACOS	
<i>Ontwikkeling van een semiautomatisch, modulair en flexibel zetmeelmoulageproces voor confiserie-toepassingen</i>	129.292
Certis Benelux nv	
<i>Platform voor digitale business modellen rond fysieke producten</i>	250.000
BE.WAN	
Pick-it nv	
<i>Pick-it, Robot visie eenvoudig gemaakt</i>	229.729
IMEC Taiwan Co.,	
LANNOO UITGEVERIJ NV	
<i>PASCALe (Platform voor het Annoteren en Structureren van Content en Analyse van het Leergedrag)</i>	195.115
QAEUM NV	
<i>Cloud-gebaseerde oplossingen voor radiologie</i>	50.000
SCHOETERS & MARTENS BVBA	
<i>Printen op medisch textiel</i>	22.951
Act&Sorb BVBA	
<i>Een tweede leven voor niet recycleerbaar MDF-afval</i>	77.400
Teal Partners bvba	
<i>Generiek modellerings- en uitvoeringsplatform voor complexe berekeningen</i>	231.396
KU Leuven, Faculteit Ingenieurswetenschappen - Dept Computerwetenschappen	
BEKINA Boots nv	
<i>Anti-slip zolen: studie naar de invloed van profilering & materialen</i>	49.974
BEKINA Indurub nv BEKINA Compounds nv	
DASTRONIC	
<i>Android Smartphones als alternatief voor Auto ID en voice terminals in de WMS omgeving</i>	45.723
Pajottenlander BVBA	
<i>Teelt van biologische appels voor verwerking (tot sap) met extensieve snoei en alternatieve onkruidbestrijding</i>	24.582
pcfruit vzw - Toegepast Wetenschappelijk Onderzoek	

QuidProx bvba	
<i>Haalbaarheidsstudie omtrent bijkomende functionaliteiten voor het QuidProJobs V1.0 ICT platform</i>	50.000
HEATSAIL IP	
<i>De DOME® 2.0</i>	110.896
ECOLOGICAL INNOVATION	
<i>ecologisch Slim Energie Beheer</i>	25.000
Stapp.In België BVBA	
<i>Onderzoek en ontwikkeling van een innovatief geïntegreerd systeem (hardware en software) voor autodelen en vlootbeheer o.b.v. een prototype</i>	200.493
GEYSEN	
<i>Clean Conveyor Belt</i>	250.000
Prefamac Chocolate Machines nv	
<i>Ontwikkelen van een prototype van een modulaire notenclustermachine</i>	250.000
Purna Pharmaceuticals nv	
<i>Een miconazol potentiator combinatietherapie als nieuwe behandeling voor recurrent vulvovaginale candidiasis: kick-start voor een nieuwe business case in het domein van mycologische ziekten</i>	50.000
	Universiteit Antwerpen, Faculteit Farmaceutische, Biomedische en Diergeneeskundige Wetenschappen - Dept Farmaceutische Wetenschappen KU Leuven, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Dept Microbiële en Moleculaire Systemen (M ² S)
L.E.T. nv	
<i>Universeel Oppervlakte-uitzicht meettoestel</i>	245.455
MOERMAN	
<i>CARBONATOR – Ergonomisch en efficiënt water fed pole systeem voor het wassen van ramen op hoogte</i>	181.811
DAKOTA COATINGS NV	
<i>Thermoplastisch polyurethaan coatingpoeder ter bescherming van metaal tegen corrosie</i>	173.164
Tastalike BVBA	
<i>Voorspellen en in kaart brengen van olfactorische voorkeuren van personen door verbanden te leggen met de moleculaire samenstelling van verbruiksgoederen met kenmerkende aroma's.</i>	38.333
VdS Weaving NV	
<i>SmartWeave - Geautomatiseerde productie van slim textiel op industriële schaal</i>	0
	Wetenschappelijk en Technisch Centrum van de Belgische Textielnijverheid - Divisie Gent

ONELINER LANGUAGE & eBUSINESS SOLUTIONS	
<i>Adaptieve Neurale Vertaling</i>	249.397
Qrama bvba	
<i>Tengu Reasoner: optimalisatie van big data werkomgevingen in een cloud infrastructuur</i>	92.409
Gebroeders Van Hessche bvba	
<i>Opti-Floor</i>	114.951
M.C.S. nv	
<i>RE-SPARQ</i>	250.000
	Medef Consulting BVBA M&L ELECTRONICS
T-MINING nv	
<i>BlockchainAPPLied: Ontwikkeling van een blockchain-gebaseerd applicatieplatform voor het veilig uitwisselen van informatie in de logistieke sector</i>	250.000
GROUP BRUGGEMAN nv (COSITEX)	
<i>Ecologische vlambestendige velours</i>	72.982
	Wetenschappelijk en Technisch Centrum van de Belgische Textielnijverheid - Divisie Gent
Smart And Easy BVBA	
<i>Zelflerend SaaS platform voor vereenvoudiging van data-intensieve klantenervaringen</i>	250.000
	KU Leuven, Faculteit Ingenieurswetenschappen - Dept Computerwetenschappen
NSX bvba	
<i>Enterprise Architectuur en Analyse voor Genormaliseerde Systemen</i>	250.000
ISI Plast BVBA	
<i>Rotatiegieten van vormstukken met vezelversterking aan de hand van geavanceerde procestechnologie</i>	221.681
Washcot bvba	
<i>Nieuwe generatie wasbare luier</i>	75.476
SPAAS KAARSEN NV	
<i>Ontwikkeling van een geïntegreerd productieproces voor geperste theelichtjes</i>	250.000
ZENTRICK nv	
<i>Zentrick Unified Wrapper</i>	193.544

Quality by Design		
<i>Kwaliteitsmanagement systeem in de cloud</i>		34.727
ENSUR NV		
<i>EnsurTech - Insurance Advice Platform</i>		50.000
Byteflies BVBA		
<i>VitalSync</i>		250.000
FERTIKAL NV		
<i>Ontwikkeling van een innovatieve oplossing voor organische precisiebemesting.</i>		249.490
Eventigrate bvba		
<i>Event Analytics by Aquila</i>		25.000
Constructiewerkhuizen E. Van Wingen NV		
<i>Ontwikkelen en valideren van het concept van lokale autonome netten gebruik makende van een waterstofgebaseerde WKK met verbrandingsmotor en opslag</i>		219.348
	UGent, Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur - Vakgroep Mechanica van Stroming, Warmte en Verbranding	
Industrieel Toeleveringsbedrijf Goddeeris nv		
<i>Fundamenteel onderzoek naar het beheersen en elimineren van trillingen bij het bewerken van grote gietstukken</i>		184.730
OrthoGrow nv		
<i>Digitaal Lever- en Opmvolgingsplatform voor Orthopedische Gewrichts vervangingen</i>		169.217
Gener8 bvba		
<i>MathsUp, een intelligente wiskunde oefeningen generator</i>		50.000
Rodemco BVBA		
<i>Ontwikkeling van een rond-opvolgingssysteem op basis van datacaptatie en -verwerking</i>		104.443
	ILVO - Eenheid Technologie en Voeding (T&V)	
FESG BVBA		
<i>Multi-scale modelleren met behulp van Fire Dynamics Simulator (versie 6) voor tunnelventilatie toepassingen.</i>		34.122
UNDRC BVBA		
<i>Haalbaarheid van het gebruik van kleur masterbatch voor de productie van PVC-gecoate glasvezelgaren</i>		53.683

FixSus		
<i>Draadloze communicatieoplossing voor de toepassing van gebouwbeheersystemen ter vervanging van uitgebreide fysieke kabelnetwerken.</i>		230.334
Stukken		
<i>Thinks - T1</i>		121.073
STP BVBA		
<i>ZinkGras - Ontwikkeling van gerecycleerde kunststof grastegels op basis van zinkfracties</i>		248.812
	Wetenschappelijk en Technisch Centrum van de Belgische Textielnijverheid - Divisie Gent	
PROFACTS BVBA		
<i>Het belang van en de onderlinge relatie tussen fysieke en mentale gezondheid in menselijk functioneren</i>		25.000
	Impulse Research BVBA Clever Europe BVBA	
Laser Cladding Venture NV		
<i>Laser Cladding voor Hydraulische Cylinders</i>		229.120
NRGFIN		
<i>Livello: inzicht in nutsvoorzieningen</i>		215.129
	COMIGOO	
Karybel		
<i>Optimalisatie van de netkwaliteit door middel van innovatieve monitoringsalgoritmes</i>		23.669
D.E.C.O. NV		
<i>Ultra Hoge Druk Abrasief WaterJet gestuurd via luchtdrukmetingen</i>		184.321
Madect		
<i>Matrack</i>		82.965
AB-MATIC NV		
<i>Intelligente Plug & Play schuifpoort met geïntegreerde technieken en minimale installatiefaciliteiten</i>		140.696
AUS		
<i>Anti vervuilend onderwater polishing gereedschap</i>		91.865
Regeneration		
<i>Ontwikkeling van een zelf-demonteerbare naaitechniek, m.b.v. slimme naaigaren, voor circulaire economie applicaties in mode, meubel en auto industrie.</i>		49.667

SPIESSENS BVBA		
<i>Ontwikkeling van een industriële droogmachine gebaseerd op het innovatieve "Dry-On-Water™" principe</i>		188.212
VANDEN BROELE Invest EBVBA		
<i>Autonome productie van gepersonaliseerde fotoboeken en besturing van fotozoekrobots op basis van uitgebreide externe fotobestanden met minimale menselijke tussenkomst</i>		248.561
TG-Packaging		
<i>Hoge snelheid on-edge invoersysteem met combinatiesysteem voor zowel volumetrisch als per aantal inladen</i>		250.000
METALogic		
<i>Ontwikkeling van een versnelde kwaliteitscontroletest voor gecoate objecten</i>		25.000
Greygin bvba		
<i>Speel het veilig</i>		238.189
Mimesys bvba		
<i>Streamen van Free Viewpoint Video gebruik makende van dieptesensoren</i>		165.193
A.W.B. Schots NV		
<i>Lokale verwerking en afzet van bermmaaisel</i>		50.000
Gemsotec		
<i>Ontwikkeling prototype van het Gemsotec 3D Digital Twin Platform</i>		175.440
AROUND MEDIA NV		
<i>DIY Solution for Augmented and Virtual Reality in Real Estate</i>		212.716
	Hogeschool West-Vlaanderen, Design & Technologie - Digital Arts and Entertainment (DAE)	
BrandNewHealth NV		
<i>Justine - Anti-stress en anti-burnout advies op basis van fysiologische signalen en zelfrapportage</i>		50.000
	KU Leuven, Faculteit Ingenieurswetenschappen - Dept Computerwetenschappen IMEC VZW - SSET-Life Science Technologies	
Tweedle BVBA		
<i>Alice – een shopping assistente voor luxemerken</i>		50.000
DUOTECNO BVBA		
<i>Next generation videofonie en toegangscontrole</i>		250.000
	FLOW Technics & Security bvba DPTechnics BVBA	

FT SOLUTIONS		
<i>Picking Systeem</i>		250.000
Vigas BVBA		
<i>Ontwikkeling van een geavanceerd orthopedisch platform voor de planning van chirurgische heupvervangingen</i>		249.786
	UGent, Faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen - Vakgroep Fysiotherapie en Orthopedie KU Leuven, Faculteit Ingenieurswetenschappen - Dept Elektrotechniek (ESAT)	
BlooLoc		
<i>Hoge nauwkeurigheid Indoor Positionering</i>		123.606
Essencia BVBA		
<i>Ontwikkeling van een wetenschappelijk onderbouwd marktinformatiesysteem over de renovatiemarkt</i>		114.267
KeyConcepts BVBA		
<i>Advanced graph clustering and recommendation techniques for intelligent web discovery</i>		129.482
	UGent, Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur - Vakgroep Elektronica en Informatiesystemen (ELIS)	
Display Direct NV		
<i>Geavanceerde Contextuele Targeting van Advertenties</i>		250.000
RACE-PRODUCTIONS		
<i>Aerodynamic Design Protocol</i>		236.497
Elmedix bvba		
<i>Ontwikkeling van een prototype kankerbehandelingstoestel voor applicatie van multimodale systemische hyperthermie (HYPERTHERM)</i>		250.000
ROMBIT BVBA		
<i>Online slijtagemeetsysteem in drijvende rubberleidingen</i>		214.764
	DREDGING INTERNATIONAL NV	
New Investments Holding		
<i>Kennisplatform high-value thermogevormde voedselverpakkingen</i>		171.817
MonkeyMonkey bvba		
<i>Gepersonaliseerde lenticulaire druk</i>		190.827
Boplan		
<i>Impact detectiesysteem voor aanrijdingsinrichtingen</i>		207.672

Sitomeca nv		
<i>Haalbaarheidsstudie van distortiecontrole via virtuele testen bij plooiprocessen van golfplaten</i>		50.000
CitizenLab NV		
<i>De ontwikkeling van een NLP-geautomatiseerde workflow voor het verwerken van burgerinput binnen lokale overheden</i>		183.003
Leuven Air Bearings NV		
<i>Ontwikkeling van een hoog-precisie luchtgelagerd lineair bewegingssysteem voor hoogdynamische en hoogprecisie toepassingen</i>		248.977
BIOELECTRIC NV		
<i>De mestkraker</i>		250.000
Vansteelandt bvba		
<i>Plan3D</i>		161.431
	UGent, Faculteit Wetenschappen - Vakgroep Geografie	
M.C.L. nv		
<i>IACA: Improving Available Cash via Analytics</i>		25.000
AGT nv		
<i>De keten sluiten: terugkoppelen van operationele data naar een validatie tool om het ontwerp van Koude-Warmte Opslag systemen (KWO) continu te verbeteren</i>		24.990
OTN SYSTEMS		
<i>Verhoging van de schaalbaarheid van MPLS-TP door toevoeging van routing (R-MPLS-TP)</i>		250.000
E.S. Tooling		
<i>Gestandaardiseerde scanflags voor de digitale positiebepaling en identificatie van tandheekkundige implantaten</i>		250.000
METAL AARSCHOT NV		
<i>Instrument manipulatoren voor kijkoperaties</i>		250.000
THEO Technologies nv		
<i>Heruitvinden van het afspelen van media door gebruik te maken van verrijkte media stromen</i>		250.000
AMS BELGIUM		
<i>Novel composites for sports equipment</i>		250.000
	Velocite	
	LUXILON INDUSTRIES	

AIF MANAGEMENT		
<i>Ontwikkeling van een prototype In-line Impuls Excitatie Techniek voor Microscheur Detectie (I2MD)</i>		236.773
Cinergy Europe		
<i>Warmtekracht.nu</i>		250.000
	GGs Oil & Gas Systems	
We Connect Data bvba		
<i>DataScouts: de ontwikkeling van een platform voor systematisch monitoren van competitieve landschappen van bedrijven</i>		246.483
SPINCEMAILLE		
<i>ROPE - bouwstenen uit touw</i>		25.000
AVS SPINNING nv		
<i>No Fume - Non Fuming flame retardant yarns</i>		92.601
VdS Weaving NV		
<i>SmartWeave – Geautomatiseerde productie van slim textiel op industriële schaal</i>		185.046
	Wetenschappelijk en Technisch Centrum van de Belgische Textielnijverheid - Divisie Gent	
BioMARIC NV		
<i>Ontwikkeling van een sneltest voor de vroege detectie van een HIV infectie en een bijhorende confirmatie test</i>		250.000
Lambers-Seghers NV		
<i>Enzymatische hydrolyse en gebruik van carrageen en zijn oligosacchariden in veevoeder (OligoCar)</i>		45.000
	VITO NV - Industriële Innovatie	
BP Precision Airline Services bvba		
<i>Washbot</i>		241.977
OXYPOINT BVBA		
<i>Onderzoek naar de haalbaarheid van een Intelligente geconnecteerde elektronische O²-Flowmeter</i>		50.000
AVC GEMINO		
<i>The Naked Solution</i>		250.000
ATLANTIC ENGINEERING		
<i>Innofill2.0</i>		148.665
DryMe		
<i>Versneld droog besterven van vlees</i>		178.916

DENA Green Solutions bvba		
<i>Elektro vervangpakket voor verbrandingsmotor personenwagens</i>		24.633
VANASSCHE FFE nv		
<i>Hoge druk snij- en blussysteem voor het veilig en ergonomisch bestrijden van branden in gebouwen of afgesloten ruimtes</i>		99.846
Alfaplant bvba		
<i>Afharden en bewortelen van Rhododendron onder LED-verlichting in meerlagenteelt</i>		128.242
	ILVO - Eenheid Plant	
DIBO NV		
<i>Ecologische onkruidbestrijding</i>		170.342
RLTO bvba		
<i>Ontsluiten van vraag naar commercieel vastgoed</i>		50.000
EUROPLASMA		
<i>Lage druk plasma-polymeren als superieur alternatief voor Parylene C als barrièrecoating ter protectie van medische implanteerbare elektronische systemen.</i>		50.000
	IMEC VZW - Centre for Microsystems Technology/TFCG Microsystems Lab	
VETEX nv		
<i>OC2VOLT – Geoptimaliseerde coatings voor verwarmbaar textiel</i>		186.194
	Wetenschappelijk en Technisch Centrum van de Belgische Textielnijverheid - Divisie Gent	
BiosenSource		
<i>Karakterisatie van proteïne-DNA interacties met vaste-stofnanoporiën</i>		25.000
MÖBIUS Business Redesign NV		
<i>Haalbaarheidsstudie voor de ontwikkeling van een kostenmonitor voor ziekenhuizen</i>		25.000
Fruit Layer		
<i>Innovatieve fruitstructuren</i>		140.690
SoftOn.Live		
<i>Software based Live Media Production</i>		237.763
LUXILON INDUSTRIES		
<i>Micro-pullwinding voor de productie van snaren voor sporttoepassingen</i>		144.517

Bijlage 7 - Baekeland-mandaten (doctoraatsbeurzen)

Aanvrager/Projecttitel/Partners	Steun (€)
ArcelorMittal Belgium NV <i>Onderzoek van convertorslakeigenschappen en hun invloed op de staalraffinage</i>	212.500
Lotte De Vos UGent, Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur - Vakgroep Materialen, Textiel en Chemische Proceskunde	
UNIE-K VZW <i>Vermaatschappelijking en kwaliteit van ondersteuning: zorginnovatie in de residentiële zorg voor mensen met een meervoudige beperking.</i>	251.478
Vanessa Dermaut UGent, Faculteit Psychologische en Pedagogische Wetenschappen - Vakgroep Orthopedagogiek (PP10) UGent, Faculteit Psychologische en Pedagogische Wetenschappen - Vakgroep Sociaal werk en Sociale pedagogiek	
ABS-INTERNATINAL CV <i>Ontsluiten van genetische bronnen: het herdenken van het ABS systeem</i>	302.219
Aysegul Sirakaya UGent, Faculteit Rechtsgeleerdheid - Vakgroep Internationaal Publiekrecht	
Urban Crop Solutions BVBA <i>Gewaskwaliteitsverhoging in (verticale) hydroteelt door transplantatie van vollegrond rhizosfeer microbiële gemeenschappen</i>	281.037
Thijs Van Gerrewey Greenyard Horticulture Belgium NV UGent, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Vakgroep Biochemische en Microbiële Technologie UGent, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Vakgroep Plantaardige Productie	
AURUBIS Belgium NV <i>Verbeteren van Cu kathode kwaliteit door verbeterde elektrolytische raffinage</i>	205.507
Thomas Collet VUB, Faculteit Ingenieurswetenschappen - Vakgroep Materialen en Chemie (MACH)	
BAYER CROPSCIENCE NV <i>Een efficiënte lokstof en val in de strijd tegen Drosophila suzukii.</i>	165.000

Rik Clymans
pcfruit vzw - Administratie
UGent, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Vakgroep
Gewasbescherming
KU Leuven, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Dept
Biosystemen

Secure Code Warrior BVBA

Security by design programmeerhulp voor het internet of things

273.662

Pieter De Cremer
UGent, Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur -
Vakgroep Elektronica en Informatiesystemen (ELIS)

OLEON NV

Van een Uitdaging naar een Kans: Procesmodellering voor de Optimalisatie van Vetzuurproductie uit Wisselende Grondstoffen

213.000

Pieter Nachtergaele
UGent, Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur -
Vakgroep Materialen, Textiel en Chemische Proceskunde
UGent, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Vakgroep
Duurzame Organische Chemie en Technologie

JANSSEN PHARMACEUTICA NV

Snellere en meer efficiënte besluitvorming in gerandomiseerde experimenten via predictie van het behandelingseffect op basis van patiëntkarakteristieken, biomerkers en interim read-outs

187.500

Kelly Van Lancker
UGent, Faculteit Wetenschappen - Vakgroep Toegepaste
Wiskunde, Informatica en Statistiek

UMICORE NV

Het elektrowinnen van koper uit een complex elektrolyet bij hoge stroomdensiteiten

212.500

Florian Verbruggen
UGent, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Vakgroep
Biochemische en Microbiële Technologie

SIEMENS INDUSTRY SOFTWARE NV

Opvolging van gebruik en prestaties van een vloot van systemen via fusie van fysische kennis en data-gedreven methodes

203.948

Kilian Hendrickx
KU Leuven, Faculteit Ingenieurswetenschappen - Dept
Werktuigkunde
KU Leuven, Faculteit Ingenieurswetenschappen - Dept
Computerwetenschappen

LynxCare Clinical Informatics NV

Optimalisatie van het aanpassingsvermogen van klinische informatie extractie systemen: Deep Learning en user-feedback propagatie technieken

285.086

Charlotte Hansart
Universiteit Antwerpen, Faculteit Letteren en Wijsbegeerte -
Dept Taalkunde

JANSSEN PHARMACEUTICA NV

De rol van 3-O-gesulfateerd heparaan sulfaat in de ziekte van Alzheimer **210.750**

Andreia Sofia da Costa de Monica Ferreira
VIB
UGent, Faculteit Wetenschappen - Vakgroep Biochemie en
Microbiologie

INVE TECHNOLOGIES NV

Microbiële sturing van de bodem in kweekvijvers voor garnalen **214.000**

Funda Torun
UGent, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Vakgroep
Biochemische en Microbiële Technologie

JANSSEN PHARMACEUTICA NV

Geïntegreerde procesmonitoring en -regeling voor de productie van actieve farmaceutische ingrediënten via tensor-gebaseerde data gedreven modelleringsmethoden **213.952**

Carlos André Munoz Lopez
KU Leuven, Technologicampussen Gent en Aalst -
Technologiecluster Duurzame Chemische Procestechologie

ARCHE CVBA

Ontwikkeling, validatie en toepassing van mechanistische modellen om populatie-level effecten te voorspellen van (veld-)realistische en temporeel variabele chemische mengsel **297.563**

Karel Vlaeminck
UGent, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Vakgroep
Toegepaste Ecologie en Milieubiologie

ESTERLINE Belgium BVBA

Cockpitbeeldscherm met verbeterde contrast technologie **212.500**

Brecht Berteloot
UGent, Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur -
Vakgroep Elektronica en Informatiesystemen (ELIS)

ATLAS COPCO AIRPOWER NV

Ontwerp en regeling van een borstelloze dubbel gevoede reluctantie machine voor compressor technologie **213.000**

Yassine Benomar
VUB, Faculteit Ingenieurswetenschappen - Vakgroep
Elektrotechniek en Energietechniek (ETEC)

SOLVENTURE NV

Het economisch inplannen van productiehoeveelheden onder stochastische omstandigheden in multi-echelon toeleverketens **290.974**

Niels De Smet
UGent, Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur -
Vakgroep Industriële Systemen en Productontwerp (ISP)

BIORACER MOTION

Opbouw van een geautomatiseerd bikefitting systeem. Een data-driven methodiek naar accurate en efficiënte fietspositionering door Data mining van Bioracer Motion data **289.702**

Jarich Braeckevelt
UGent, Faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen -
Vakgroep Revalidatiewetenschappen en Kinesitherapie
UGent, Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur -
Vakgroep Elektronica en Informatiesystemen (ELIS)

MÖBIUS Business Redesign NV

Meten en evalueren van kosten, outcomes, patiëntenervaring en geleverde zorg van transmurale zorgtrajecten **363.746**

Sarah Mispion
Universiteit Hasselt, Faculteit Geneeskunde en
Levenswetenschappen - Vakgroep Fysiologie - Biochemie -
Immunologie
Universiteit Hasselt, Faculteit Bedrijfseconomische
Wetenschappen - Vakgroep Economie

ETHERNA Immunotherapies NV

In situ mRNA vaccinatie: het gevecht naar de tumor brengen **306.973**

Hanne Locy
VUB, Faculteit Geneeskunde en Farmacie - Vakgroep Basis (bio-
)Medische Wetenschappen

TOPSPORTSLAB NV

Fysieke prestatieoptimalisatie en blessurepreventie in teamsporten: de nood aan een holistische benadering ter effectieve implementatie van het continue monitoringsproces **251.431**

Kobe Houtmeyers
Rijksuniversiteit Groningen, Faculteit Medische Wetenschappen -
Universitair Medisch Centrum Groningen
KU Leuven, Faculteit Ingenieurswetenschappen - Dept
Computerwetenschappen
KU Leuven, Faculteit Bewegings- en Revalidatiewetenschappen -
Dept Revalidatiewetenschappen
KU Leuven, Faculteit Bewegings- en Revalidatiewetenschappen -
Dept Bewegingswetenschappen

Skyhaus

Actieve besturingsoptimalisatie: een tweetrapsbenadering door middel van versterkingsleer **317.800**

Xander Steenbrugge
UGent, Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur -
Vakgroep Informatietechnologie (INTEC)

ETHERNA Immunotherapies NV

Preklinische ontwikkeling van een mRNA kankervaccin voor intraveneuze administratie **279.619**

Sanne Bevers
VUB, Faculteit Geneeskunde en Farmacie - Vakgroep Basis (bio-
)Medische Wetenschappen

TAMINCO BVBA

CINNAMAAT-4-HYDROXYLASE (C4H) inhibitoren als nieuwe klasse van nematodebestrijdingsmiddelen **211.850**

Willem Desmedt
VIB Centrum voor Planten Systeembioïologie
UGent, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Vakgroep
Moleculaire Biotechnologie

CADSKILLS BVBA

Ontwikkeling van een ontwerpproces voor een patiënt-specifieke kaakgewrichtsprothese **243.880**

Stijn Huys
KU Leuven, Faculteit Ingenieurswetenschappen - Dept
Werktuigkunde

METAL AARSCHOT NV

HORSES Optimalisatie van sacrocolpopexy door real-time sensor feedback en robotische co-manipulatie **300.638**

Jozef De Smet
KU Leuven, Faculteit Geneeskunde - Dept Ontwikkeling en
Regeneratie
KU Leuven, Faculteit Ingenieurswetenschappen - Dept
Materiaalkunde

UMICORE NV

Behandeling van metallurgische afvalwaters met modulaire elektrochemische en biologische systemen **217.000**

Pieter Ostermeyer
UGent, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Vakgroep
Biochemische en Microbiële Technologie

UMICORE NV

Valorisatie van ijzerrijke slakken in cementsystemen: van chemie naar applicatie **209.619**

Vincent Hallet
UGent, Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur -
Vakgroep Bouwkundige Constructies
KU Leuven, Faculteit Ingenieurswetenschappen - Dept
Materiaalkunde

BARCO NV

Virtuele klinische studies voor dermatologie **216.827**

Varun Vasudev
UGent, Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur -
Vakgroep Telecommunicatie en Informatieverwerking

Bijlage 8 - Innovatiemandaten Fase 1

Aanvrager/Projecttitel/Partners	Steun (€)
Karen Kerkhof <i>Development of specific and highly sensitive multi-pathogen laboratory tests for the simultaneous and differential detection of arthropod-borne viruses.</i>	104.350
BioMARIC NV Instituut voor Tropische Geneeskunde (ITG) - Dept Klinische Wetenschappen Instituut voor Tropische Geneeskunde (ITG) - Dept Microbiologie	
David Robben <i>Bepaling van hersenweefseltoestand in CVA-patiënten door CT-perfusieanalyse.</i>	119.881
ICOMETRIX NV KU Leuven, Faculteit Geneeskunde - Dept Neurowetenschappen KU Leuven, Faculteit Ingenieurswetenschappen - Dept Elektrotechniek (ESAT)	
Jeroen De Decker <i>Hybrid high-performance resin-based adsorbents for arsenic removal in drinking water technology</i>	127.000
SCR-SIBELCO UGent, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Vakgroep Toegepaste Analytische en Fysische Chemie UGent, Faculteit Wetenschappen - Vakgroep Anorganische en Fysische Chemie	

Bijlage 9 - Innovatiemandaten Fase 2

Aanvrager/Projecttitel/Partners	Steun (€)
OIP Sensor Systems	
<i>Ontwikkeling van een hoge-nauwkeurigheid, compacte sterrensensoren</i>	61.280
KU Leuven, Faculteit Ingenieurswetenschappen - Dept Werktuigkunde	
VerdePharma	
<i>Fecale metabolomics ter evaluatie van de therapeutische effectiviteit van voedingssupplementen bij type 2 diabetes mellitus</i>	176.750
Lieven Van Meulebroek UGent, Faculteit Diergeneeskunde - Vakgroep Veterinaire Volksgezondheid en Voedselveiligheid	
SIEMENS INDUSTRY SOFTWARE NV	
<i>MicroCT-based Model Generation Engine for Virtual Material Characterisation (Virtual-CT)</i>	173.190
Shiskina Oxana KU Leuven, Faculteit Ingenieurswetenschappen - Dept Materiaalkunde	
BrightSpec N.V./S.A.	
<i>Development of algorithms and methodologies for cascade summing corrections in Gamma-ray spectrometry.</i>	77.784
Ibrahin Pinera Hernandez Universiteit Antwerpen, Faculteit Wetenschappen - Dept Fysica	
BAYER CropScience NV	
<i>Optimization of CRISPR/Cas-mediated precise genome engineering in wheat</i>	173.605
David De Vleeschauwer VIB Centrum voor Planten Systeembiologie - labo Thomas Jacobs	
OWS NV	
<i>Productie van basischemicaliën vanuit CO2 en CO met microbiële mengculturen.</i>	140.649
Sylvia Gildemyn UGent, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Vakgroep Biochemische en Microbiële Technologie	
SOLUTIA EUROPE BVBA	
<i>Mechanical characterization & numerical modelling of interface adhesion in multilayer PVB interlayers for use in laminated automotive windscreens</i>	187.251
Sam Van Dam UGent, Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur - Vakgroep Materialen, Textiel en Chemische Proceskunde	

MATERIALISE NV

Improvement and validation of quality inspection for metal Additive Manufacturing through the use of a XCT-based quality control **108.355**

Michele Pavan
KU Leuven, Groep W&T, Campus Groep T Leuven - Technologiecluster Werktuigkundige Industriële Ingenieurstechnieken

Enervalis NV

Peer-to-peer energie- en flexibiliteitshandel voor microgrids in groeiende energiemarkten **170.371**

Mihail Mihaylov
VUB, Faculteit Wetenschappen en Bio-ingenieurswetenschappen - Vakgroep Computerwetenschappen (DINF)

IFAST NV

Selectieve oxidatie van lupulonen tot huluponen als basis voor een nieuwe vorm van licht- en tijdstabiele bierbitterheid **133.350**

Laurens Claes
KU Leuven, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Dept Microbiële en Moleculaire Systemen (M²S)

MOLECUBES

Intraoperatieve PET/CT sample scanner voor de marge-beoordeling van uitgesneden borsttumor specimen **179.970**

Radoslaw Marcinkowski
UGent, Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur - Vakgroep Elektronica en Informatiesystemen (ELIS)

Cre@Aqua bvba

CONKOR - Continue korrelslib systemen als compacte en duurzame oplossing voor industriële afvalwaterzuivering **179.674**

Thomas Dobbeleers
Universiteit Antwerpen, Faculteit Toegepaste Ingenieurswetenschappen - Dept Chemie/Biochemie

Rheavita (in oprichting)

Infrarood thermografie als revolutionaire PAT tool voor proces controle bij continu vriesdrogen **160.685**

Pieter-Jan Van Bockstal
UGent, Faculteit Farmaceutische Wetenschappen - Vakgroep Farmaceutische Analyse

Bijlage 10 - Innovatiemandaten Spin-offs

Aanvrager/Projecttitel/Partners	Steun (€)
Bart Theys	
<i>Ontwikkeling van testprocedures en ontwerptool voor multi-rotor drones in snelle voorwaartse vlucht</i>	245.687
DronePort KU Leuven, Faculteit Ingenieurswetenschappen - Dept Werktuigkunde	
Joost Van Aelst	
<i>BIOCON – The Lignin-First Biorefinery</i>	255.080
GFBiochemicals Europe BV Batiline KU Leuven, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Dept Microbiële en Moleculaire Systemen (M ² S)	
Marc Claesen	
<i>Big Data platform voor hosting en analyse van mass spectrometry imaging data</i>	257.036
UgenTec NV KU Leuven, Faculteit Geneeskunde - Dept Cellulaire en Moleculaire Geneeskunde KU Leuven, Faculteit Ingenieurswetenschappen - Dept Elektrotechniek (ESAT)	
Stephan Stremersch	
<i>Fotoporatie voor het in vitro/ex vivo transfecteren van cellen</i>	254.200
Innspike UGent, Faculteit Farmaceutische Wetenschappen - Vakgroep Geneesmiddelenleer	
Thomas Pauwelyn	
<i>Cardionostix: a platform for pre-treatment diagnosis</i>	278.061
ReGenesys BVBA COBIORES NV KU Leuven, Faculteit Geneeskunde - Dept Cardiovasculaire Wetenschappen IMEC VZW - SSET/Bio-Nano Electronics/Functional Nanosystems	
Niels Bessemans	
<i>Postharvest Technology Innovations (PTI)</i>	247.160
Belorta KU Leuven, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Dept Biosystemen	

Bijlage 11 - Landbouwtrajecten

Aanvrager/Projecttitel/Partners	Steun (€)
Bodemkundige Dienst België VZW	
<i>POTENTIAL: Variable rate irrigation and nitrogen fertilization in Potato; engage the spatial variation</i> VITO NV - Kwaliteit Leefomgeving	449.959
ILVO - Eenheid Plant	
<i>Beheersing van plantenparasitaire nematoden met groenbedekkers in de openluchtgroenten</i> Proefstation voor de Groenteteelt vzw P.C.G. vzw INAGRO VZW - Tuinbouw	930.041
KU Leuven, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Dept Microbiële en Moleculaire Systemen	
<i>Een betere uiergezondheid door monitoren van herstel bij mastitis</i> UGent, Faculteit Diergeneeskunde - Vakgroep Verloskunde, Voortplanting en Bedrijfsdiergeneeskunde APB HH	1.127.387
ILVO - Eenheid Dier	
<i>Naar een meer duurzame pluimveehouderij via brongerichte vermindering van ammoniakemissie</i> Proefbedrijf Pluimveehouderij vzw Innovatiesteunpunt vzw	1.056.036
ILVO - Eenheid Dier	
<i>JongLeven: Levensproductie van melkvee verbeteren door een optimalisatie van de voeding en het management van jongvee in Vlaanderen</i> INAGRO VZW - Centrale Diensten APB HH	1.169.726
pcfruit vzw - Toegepast Wetenschappelijk Onderzoek	
<i>Optimalisatie van de stikstofbemesting bij 'Conference' peer ter verbetering van de vruchtkwaliteit</i> UGent Bodemkundige Dienst België VZW UGent, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Vakgroep Toegepaste Ecologie en Milieubiologie UGent, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Vakgroep Toegepaste Analytische en Fysische Chemie	905.222
UGent	
<i>BYDV predictor: een geïntegreerde aanpak van gerstvergelingsvirus in wintergranen</i>	1.119.700

INAGRO VZW - Afdeling Akkerbouw
 Hogeschool Gent, Faculteit Natuur en techniek - Vakgroep Natuur -en
 Voedingswetenschappen
 UGent, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Vakgroep Toegepaste
 Biowetenschappen
 UGent, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Vakgroep Gewasbescherming

pcfruit vzw - Proeftuin Aardbeien en Houtig Kleinfruit

COOLPLANT: Optimale bewaring van frambozen en bramen planten in de koeling **539.968**
 VCBT vzw

UGent, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Vakgroep Toegepaste Biowetenschappen

Introductie en optimalisatie van innovatieve opfokconcepten voor veerkrachtige biggen **794.626**
 Universiteit Antwerpen, Faculteit Farmaceutische, Biomedische en Diergeneeskundige
 Wetenschappen - Dept Diergeneeskundige Wetenschappen

pcfruit vzw - Toegepast Wetenschappelijk Onderzoek

Innovatie én praktijkimplementatie van waarnemings- en waarschuwingssystemen voor insectenplagen ter verduurzaming en internationalisering van de Vlaamse fruit- en groenteteelt **967.123**
 Nationale Proeftuin voor Witloof VZW
 KU Leuven, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Dept Biosystemen
 INAGRO VZW - Afdeling Tuinbouw Onder Afdekking-Witloof

Proefcentrum Herent

GOGO: Goudsbloem, een gouden kans! **596.146**
 ILVO - Eenheid Plant
 ECO TREASURES BVBA

ILVO - Eenheid Dier

V-PULS-TONG : Introductie van een licht en betaalbaar pulssysteem voor tong op maat van de Vlaamse kustvisserij **394.639**

P.C.G. vzw

Succesvolle uitbouw van de teelt van bataat in Vlaanderen **443.491**
 PCA vzw

KU Leuven, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Dept Biosystemen

DCA: Praktische richtlijnen voor dynamisch gecontroleerde atmosferbewaring van hardfruit **755.594**
 VCBT vzw

ILVO - Eenheid Technologie en Voeding (T&V)

CichOpt: Optimal use and valorization of biomass streams from Cichorium **249.741**
 Nationale Proeftuin voor Witloof VZW
 INAGRO VZW - Afdeling Tuinbouw Onder Afdekking-Witloof

KU Leuven, Technologicampussen Gent en Aalst - Technologiecluster Duurzame Chemische Procestechnologie

FLEXIBI: Small-scale flexi-feed biorefineries: experimental evaluation and development of a decision support tool devoted to agricultural and industrial urban and peri-urban wastes

319.500

Bijlage 12 - Technologietransfer hoger onderwijs naar bedrijven

Aanvrager/Projecttitel/Partners	Steun (€)
<p>Karel de Grote-Hogeschool</p> <p><i>Bezoekerstellingen bij publieksevenementen: toegepaste kennis- en systeemtransfer naar de evenementensector</i></p> <p>Karel de Grote-Hogeschool, Campus Groenplaats - Dept Handelswetenschappen en Bedrijfskunde</p>	110.862
<p>KU Leuven</p> <p><i>Phosphate Recovery 2.0</i></p> <p>KU Leuven, Faculteit Industriële Ingenieurswetenschappen, Technologicampus Oostende - Technologicluster Bioengineering Technologie</p>	439.016
<p>KU Leuven</p> <p><i>Productie van innovatieve speciaalbieren door lagering op hout</i></p> <p>KU Leuven, Technologicampusen Gent en Aalst - Technologicluster Bioengineering Technologie KU Leuven, Technologicampus De Nayer Sint-Katelijne-Waver - Technologicluster Bioengineering Technologie</p>	342.250
<p>Universiteit Antwerpen</p> <p><i>SINT: Slimme Integratie van Numerieke modellen met Thermische inspectie</i></p> <p>Universiteit Antwerpen, Faculteit Toegepaste Ingenieurswetenschappen - Dept Elektromechanica</p>	380.938
<p>Hogeschool PXL</p> <p><i>Transport met PIT: Innovatieve processen in de transportsector</i></p> <p>UHasselt Universiteit Hasselt, Faculteit Bedrijfseconomische Wetenschappen - Vakgroep Kwantitatieve Methoden Hogeschool PXL - Departement Business</p>	443.470
<p>KU Leuven</p> <p><i>SilenceVent: Voorspelbare stromings-akoestische prestaties van ventilatiesystemen in woongebouwen</i></p> <p>WTCB, Directie Onderzoek en Innovatie - Departement Akoestiek, Energie en Klimaat KU Leuven, Groep W&T, Campus Groep T Leuven - Technologicluster Werktuigkundige Industriële Ingenieurstechnieken</p>	423.432
<p>Thomas More Kempen</p> <p><i>INFACT: from INsect to surFACTant</i></p>	314.494

Universiteit Antwerpen
Thomas More
Universiteit Antwerpen, Faculteit Farmaceutische, Biomedische en Diergeneeskundige
Wetenschappen - Departement Farmaceutische Wetenschappen
Thomas More, Campus Mechelen Kruidtuin - Memori
Thomas More, Campus Geel - Research & ADvice In relation to sUustainable chemistry &
Safety (RADIUS)

KU Leuven

Intelligente Analyse van Tijdreeksen **354.197**
KU Leuven, Technogecampus De Nayer Sint-Katelijne-Waver - Technologiecluster
Computerwetenschappen

KU Leuven

Decision Analytics **308.333**
KU Leuven, Technogecampus De Nayer Sint-Katelijne-Waver - Technologiecluster
Computerwetenschappen

KU Leuven

ProCoTherMM - Proces controle via thermische metingen en modeleren **303.169**
KU Leuven, Faculteit Industriële Ingenieurswetenschappen, Technogecampus Oostende -
Technologiecluster Materialentechnologie

Universiteit Antwerpen

SENSALO: Sensing en Simulatie voor Slimme Assemblage en Logistiek **381.077**
Universiteit Antwerpen, Faculteit Toegepaste Ingenieurswetenschappen - Dept
Elektromechanica

Hogeschool PXL

*Stay@home with dementia: van behoefte tot implementatie van zorgtechnologie. Methodiek en
praktijk* **388.654**
KU Leuven
Katholieke Hogeschool VIVES
KU Leuven, Campus Kulak Kortrijk - Faculteit Economie en Bedrijfswetenschappen
Katholieke Hogeschool VIVES Noord - CRETECS - Expertisecentrum Zorgtechnologie
Hogeschool PXL - Dept PXL-Healthcare

KU Leuven

*FUNC-I-MEAT: Screening van de intrinsieke eigenschappen van functionele ingrediënten en applicatie
ervan in diverse vleesproducten* **296.933**
KU Leuven, Technogecampussen Gent en Aalst - Technologiecluster Bioengineering
Technologie
KU Leuven, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Dept Biosystemen

Hogeschool West-Vlaanderen

*Blockchain4SME: Het implementeren van een blockchain om bedrijfsprocessen in de KMO te
digitaliseren, verbeteren, vernieuwen, beveiligen en data privacy in te bouwen* **221.304**

KU Leuven

INTEAUCLEAN: Geïntegreerde behandeling van het afvalwater bij de tankcleaningsector **381.149**

Universiteit Antwerpen
Universiteit Antwerpen, Faculteit Toegepaste Ingenieurswetenschappen - Dept Chemie en Biochemie
KU Leuven, Technologicampus De Nayer Sint-Katelijne-Waver - Technologiecluster Duurzame Chemische Procestechologie

Hogeschool Gent

Hemp4all: Low-impact veredelen van hennep garens en weefsels **373.066**

Hogeschool Gent, Faculteit Natuur en techniek - Vakgroep Mode-, Textiel- en Houttechnologie

UGent

ReFOIL: mechanische recyclage van meerlaags verpakkingsafval **424.549**

VKC, a division of Centexbel
KU Leuven
UGent, Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur - Vakgroep Materialen, Textiel en Chemische Procestechologie
KU Leuven, Faculteit Industriële Ingenieurswetenschappen, Technologicampus Oostende - Technologiecluster Materialentechnologie

Arteveldehogeschool

SIMBA: Succesvol implementeren van Beeldbellen binnen Ambulante hulpverlening **378.256**

UC Leuven-Limburg, UC Limburg vzw
UC Leuven-Limburg, UC Leuven vzw
UC Leuven-Limburg, UC Limburg vzw - Groep Gezondheidszorg en Welzijn
UC Leuven-Limburg, UC Leuven vzw - Groep Management en Technologie
Arteveldehogeschool - Onderzoeks- en Dienstverleningscentra Zorginnovatie

UGent

ALTERBAKE: Toepassingsmogelijkheden van alternatieve granen in de ontwikkeling van innovatieve bakkerijproducten **297.735**

Hogeschool Gent
UGent, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Vakgroep Toegepaste Biowetenschappen
UGent, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Vakgroep Industriële Biologische Wetenschappen
Hogeschool Gent, Faculteit Natuur en techniek - Vakgroep Natuur -en Voedingwetenschappen

KU Leuven

3D-ElektroPrint: Printen van vlakke en vrijevorm Elektronische/elektrische Toepassingen **405.283**

UHasselt
Thomas More
Universiteit Hasselt, Faculteit Wetenschappen - Instituut voor Materiaalonderzoek (IMO-IMOMECE)

Thomas More, Campus De Nayer - Elektronica-ICT
KU Leuven, Technologicampus De Nayer Sint-Katelijne-Waver - Technologiecluster
Werktuigkundige Industriële Ingenieurstechnieken

UHasselt

Material world: Sensorische ervaring en duurzaamheid als strategie bij materiaalkeuzes voor winkelinterieurs **439.921**

WTCB, Directie Onderzoek en Innovatie - Departement Geotechniek, Structuren en
Duurzame Ontwikkeling (GSS)
WOOD.BE
Universiteit Hasselt, Faculteit Architectuur & Kunst - Vakgroep Architectuur en kunst

KU Leuven

ULiVE: Universele laadinfrastructuur voor E-bikes **339.937**

KU Leuven, Technologicampussen Gent en Aalst - Technologiecluster Elektrotechniek
(ESAT)

Hogeschool Gent

LCC ECOTOOP: Life Cycle Costs als economische succesfactor Tetra Ontwerp, Onderhoud en Planning van Residentieel Vastgoed **227.700**

WTCB, Directie Onderzoek en Innovatie - Departement Geotechniek, Structuren en
Duurzame Ontwikkeling (GSS)
UGent
UGent, Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur - Vakgroep Architectuur en
Stedenbouw
Hogeschool Gent, Faculteit Natuur en techniek - Vakgroep Makelaardij en Landmeten

Karel de Grote-Hogeschool

E-zorgtool voor de integratie van persoonsgerichte zorg bij personen met dementie **104.314**

Karel de Grote-Hogeschool, Campus Zuid - Dept Gezondheidszorg

Bijlage 13 – Vlaamse innovatiesamenwerkingsverbanden - Collectief onderzoek (CO)

Aanvrager/Projecttitel/Partners	Steun (€)
Wetenschappelijk en Technisch Centrum van de Belgische Textielnijverheid - Divisie Gent <i>TOM: Biocide-free Textile Odour Management</i>	288.705
Wetenschappelijk en Technisch Centrum van de Belgische Textielnijverheid - Divisie Gent <i>FENECOM: Fast and energy efficient curing of composites</i>	345.100
SIRRIS <i>FACIDO: Fast and Stable Adhesive Curing with Debonding Option</i> Flanders Make VZW	516.131
Flanders' FOOD <i>MeatHybrid: Substitution of animal by plant proteins in meat products</i> ILVO - Eenheid Technologie en Voeding (T&V)	245.411
Belgisch Instituut voor Lastechniek - Onderzoekscentrum <i>SoundWeld: Acoustic monitoring as an in-process quality assurance method for pressure welding processes</i> KU Leuven, Technologicampus De Nayer Sint-Katelijne-Waver - Technologiecluster Werktuigkundige Industriële Ingenieurstechnieken	503.570
Belgisch Instituut voor Lastechniek - Onderzoekscentrum <i>Flow Curve JbyF: Standarization of Flow Curve determination in joining by forming</i> KU Leuven, Technologicampusen Gent en Aalst - Technologiecluster Materialentechnologie	317.314
SIRRIS <i>AddSmart: Value creation in products with smart, connected technologies</i>	453.359
Wetenschappelijk en Technisch Centrum van de Belgische Textielnijverheid - Divisie Gent <i>CarPVB: Coating applications for recycled PVB</i>	309.519
Wetenschappelijk en Technisch Centrum van de Belgische Textielnijverheid - Divisie Gent <i>F³DPrint: Fabrication of functional & custom-fit textiles using 3D printing based on scanning technology</i>	341.894
SIRRIS <i>CompositesReloaded: Collaborative robots and flexible automation for composites production</i>	409.130

SIRRIIS

SMARTSCRAP: Perspective Development and Impact of Tramp Elements in Scrap Material on Production and Properties of Cast iron

403.704

C.R.M. vzw - Department Metal Processing

Bijlage 14 - Trajecten Innovatievolgers

Aanvrager/Projecttitel/Partners	Steun (€)
<p>AGORIA VZW</p> <p><i>AutoLas: Succesvol en competitief omschakelen van manueel naar geautomatiseerd/gerobotiseerd lassen</i></p> <p>SIRRIS Belgisch Instituut voor Lastechniek - Onderzoekscentrum</p>	453.905
<p>AGORIA VZW</p> <p><i>WAT SLIM!: Waardecreatie met Slimme technologie in bestaande producten</i></p> <p>SIRRIS</p>	473.023
<p>BAAV</p> <p><i>E-commerce in de autocarsector</i></p> <p>VRA vzw Thomas More, Campus Mechelen Kruidtuin - Memori</p>	219.338
<p>HO.RE.CA Vlaanderen vzw</p> <p><i>INNOCHEF</i></p> <p>Flanders' FOOD ILVO - Eenheid Technologie en Voeding (T&V)</p>	166.726
<p>VIGC VZW</p> <p><i>Gebruik van digitale printtechnologie</i></p>	276.939
<p>FEDELEC vzw</p> <p><i>Laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen</i></p> <p>Tecnolec vzw</p>	257.402
<p>CLUSTA VZW</p> <p><i>DUCORV: DUurzaam CONstrueren met Roestvast Vast staal</i></p>	252.521
<p>I.C.S. vzw</p> <p><i>Slagkracht voor de vernieuwende installateur</i></p> <p>Ode-Vlaanderen vzw COGEN Vlaanderen VZW</p>	400.146

Bijlage 15 - Strategisch Basisonderzoek - Economische finaliteit

Aanvrager/Projecttitel/Partners	Steun (€)
<p>KU Leuven</p> <p><i>MOR4MDesign - Model Order Reduction for efficient Multi-scale, Multi-parameter, Multi-attribute, and Multi-material Design</i></p> <p>UGent UGent, Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur - Vakgroep Materialen, Textiel en Chemische Proceskunde KU Leuven, Faculteit Ingenieurswetenschappen - Dept Werktuigkunde KU Leuven, Faculteit Ingenieurswetenschappen - Dept Materiaalkunde</p>	1.352.400
<p>KU Leuven</p> <p><i>RELFIGOM - Reliability of fibre-reinforced composites: materials design and variability</i></p> <p>VUB UGent VUB, Faculteit Ingenieurswetenschappen - Vakgroep Mechanica van Materialen en Constructies (MEMC) UGent, Faculteit Wetenschappen - Vakgroep Organische Chemie KU Leuven, Faculteit Ingenieurswetenschappen - Dept Werktuigkunde KU Leuven, Faculteit Ingenieurswetenschappen - Dept Materiaalkunde</p>	1.908.607
<p>UGent</p> <p><i>QDOCCO - Quantum Dots for On Chip Luminescent Downconversion</i></p> <p>Universiteit Antwerpen KU Leuven Flamac, a division of SIM Universiteit Antwerpen, Faculteit Wetenschappen - Dept Fysica UGent, Faculteit Wetenschappen - Vakgroep Vaste-stofwetenschappen UGent, Faculteit Wetenschappen - Vakgroep Vaste-stofwetenschappen UGent, Faculteit Wetenschappen - Vakgroep Anorganische en Fysische Chemie KU Leuven, Technologicampussen Gent en Aalst - Technologiecluster Elektrotechniek (ESAT) KU Leuven, Resaerch & Development - LRD-divisies: Divisie- en Projectbeheer KU Leuven, Faculteit Ingenieurswetenschappen - Dept Chemische Ingenieurstechnieken</p>	1.923.387
<p>KU Leuven</p> <p><i>SPICY - Sugar-based chemicals and Polymers through Innovative Chemocatalysis and engineered Yeast</i></p> <p>VITO NV UHasselt UGent BBEPP VITO NV - Industriële Innovatie</p>	2.526.011

Universiteit Hasselt, Faculteit Wetenschappen - Instituut voor Materiaalonderzoek (IMO-
IMOMEC)
UGent, Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur - Vakgroep Materialen, Textiel en
Chemische Proceskunde
KU Leuven, Faculteit Wetenschappen - Dept Biologie
KU Leuven, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Dept Microbiële en Moleculaire
Systemen (M²S)

VUB

MaSiWEC - Material and signal processing based prediction of WEC probability

1.558.081

UGent
SIRRIS
VUB, Faculteit Ingenieurswetenschappen - Vakgroep Toegepaste Mechanica (MECH)
UGent, Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur - Vakgroep Elektrische Energie,
Metalen, Mechanische Constructies en Systemen

KU Leuven

GHRANTE - Geopolymers and Hybrid Cements for Roads and Tunnels

2.335.641

VUB
Opzoekingscentrum voor de Wegenbouw - Afdeling Leefmilieu, Betonwegen, Geotechniek en
Oppervlakkenmerken (CEG)
Flamac, a division of SIM
VUB, Faculteit Ingenieurswetenschappen - Vakgroep Materialen en Chemie (MACH)
KU Leuven, Faculteit Ingenieurswetenschappen - Dept Materiaalkunde

UGent

CO2PERATE: all renewable CCU based on formic acid integrated in an industrial microgrid

2.612.101

VITO NV
Universiteit Antwerpen
KU Leuven
BBEPP
Universiteit Antwerpen, Faculteit Wetenschappen - Dept Chemie
Universiteit Antwerpen, Faculteit Toegepaste Ingenieurswetenschappen - Dept Chemie en
Biochemie
UGent, Faculteit Wetenschappen - Vakgroep Anorganische en Fysische Chemie
UGent, Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur - Vakgroep Materialen, Textiel en
Chemische Proceskunde
UGent, Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur - Vakgroep Elektrische Energie,
Metalen, Mechanische Constructies en Systemen
UGent, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Vakgroep Biochemische en Microbiële
Technologie
KU Leuven, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Dept Microbiële en Moleculaire
Systemen (M²S)

Bijlage 16 - Clusters - Clusterwerking Innovatieve Bedrijfsnetwerken

Aanvrager/Projecttitel/Partners	Steun (€)
Flam 3D vzw <i>Inkanteling van de vzw Flam3D in de vzw SIM</i>	30.728

Bijlage 17 - Clusters - Clusterwerking Speerpuntclusters

Aanvrager/Projecttitel/Partners	Steun (€)
Flanders' FOOD Speerpuntcluster "AgriFood"	1.500.000

Bijlage 18 - Clusters - O&O in bedrijven

Aanvrager/Projecttitel/Partners	Steun (€)
Smart Utility NV <i>Connected Buildings: towards total package solutions incorporating innovative energy measures and services models</i>	48.521
Insaver Engie M2M	
THINK E BVBA <i>The Sustainable Staak</i>	50.000
Wattson Viessmann BVBA	
CONDUGO BVBA <i>Energy Cloud Accelerator (ECA)</i>	40.652
PROXIMUS NV FIFTHPLAY NV ESAS Field Services EANDIS CVBA ACTILITY BENELUX NV ABB NV	
EDF LUMINUS NV <i>Floating photovoltaic plant Sibelco Dessel</i>	50.000
SWECO Belgium NV SCR-SIBELCO	
MATTHYS & PARTNERS BVBA <i>Intelligent low voltage direct current distribution for tertiary and residential buildings (iDC)</i>	47.347
TRIPHASE NV ABB NV WTCB - Directie Onderzoek & Innovatie VITO NV - Energie Tecnolec vzw	
Enervalis NV <i>Multi Energy TERhills (METER)</i>	49.274
Terhills nv ABB NV	

THINK E BVBA

RenoSmart Making Smart Choices

50.000

Viessmann BVBA
LABORELEC CV

Bijlage 19 - Clusters - Vlaamse innovatiesamenwerkingsverbanden

Aanvrager/Projecttitel/Partners	Steun (€)
VIL VZW <i>CiloTEX - Circulaire Logistiek voor de Textiel industrie</i>	223.046
Flanders' FOOD <i>REDBOAR - Reductie van berengeur in vleesproducten: alternatieve productieprocessen</i>	140.848
UGent, Faculteit Diergeneeskunde - Vakgroep Veterinaire Volksgezondheid en Voedselveiligheid UGent, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Vakgroep Dierlijke Productie KU Leuven, Technologiecampussen Gent en Aalst - Technologiecluster Bioengineering Technologie ILVO - Eenheid Dier	
VIL VZW <i>Cambion</i>	147.747
VIL VZW <i>Exoskeletons for Logistics</i>	195.786
VIL VZW <i>Blockchain in Supply Chains</i>	167.577
VIL VZW <i>LSI - Logistics Sustainability Index</i>	263.567
Flanders' FOOD <i>WheatData - Haalbaarheid van een gedigitaliseerde waardeketen van tarwe tot brood/bakkerijproduct</i>	297.956
UGent, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Vakgroep Toegepaste Biowetenschappen	
Flanders' FOOD <i>BotulinSafe</i>	763.315
VUB, Faculteit Wetenschappen en Bio-ingenieurswetenschappen - Vakgroep Bio-ingenieurswetenschappen UGent, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Vakgroep Voedselveiligheid en Voedselkwaliteit KU Leuven, Technologiecampussen Gent en Aalst - Technologiecluster Bioengineering Technologie	

KU Leuven, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Dept Microbiële en Moleculaire Systemen (M²S)

Flanders' FOOD

proTenderHam

249.028

UGent, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Vakgroep Dierlijke Productie
KU Leuven, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Dept Biosystemen
ILVO - Eenheid Dier

Flanders' FOOD

CropExplore - Exploratie van alternatieve grondstoffen voor toepassing in de voedingssector

952.454

UGent, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Vakgroep Toegepaste Biowetenschappen
KU Leuven, Technologiecampussen Gent en Aalst - Technologiecluster Bioengineering
Technologie
ILVO - Eenheid Technologie en Voeding (T&V)

Catalisti

BAFTA - Bio-Aromatics Feedstock and Technology Assessment

159.956

VITO NV - Industriële Innovatie
KU Leuven, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Dept Microbiële en Moleculaire Systemen (M²S)

Flanders' FOOD

AgriFood4.0 = Agri4.0 + Food4.0, de case in aardappel- en groentenverwerkende sector

99.504

VEGEBE
BELGAPOM
INAGRO VZW - Afdeling Akkerbouw
ILVO - Eenheid Technologie en Voeding (T&V)

SIRRIIS

ColRobFood - Naar een versnelde introductie van collaboratieve robots in de voedingsindustrie

464.452

Flanders' FOOD

Flanders' FOOD

WaMIP - Economisch/technische haalbaarheidsstudie om pesticiden te meten via een MIP-gebaseerde sensor bij groentenverwerkende bedrijven

100.000

VEGEBE
Universiteit Hasselt, Faculteit Wetenschappen - Vakgroep Fysica
UGent, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Vakgroep Industriële Biologische Wetenschappen

Flanders' FOOD

Digitale Transformatie in de voedingsindustrie - Wat is een ideaal concept voor Living labs?

99.782

SIRRIIS
ILVO - Eenheid Technologie en Voeding (T&V)

Flanders' FOOD

Restaarde Circulair	98.702
BELGAPOM UGent, Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur - Vakgroep Mechanica van Stroming, Warmte en Verbranding ILVO - Eenheid Plant Bodemkundige Dienst België VZW	
Flanders' FOOD	
<i>MiMIP - economische/technische haalbaarheidsstudie om snel en effectief specifieke peptiden te meten via een MIP-gebaseerde sensor bij melkveehouders of in de melkerij</i>	100.000
Universiteit Hasselt, Faculteit Wetenschappen - Vakgroep Fysica ILVO - Eenheid Technologie en Voeding (T&V)	
Pack4Food VZW	
<i>Voedingsverpakking van de toekomst</i>	99.843
VIL VZW Flanders' FOOD	
SIRRIIS	
<i>SensInFood - Sensorintegratie als sleutel tot voedingsindustrie 4.0</i>	493.757
Flanders' FOOD	
VIL VZW	
<i>De ICT paradox - Digitale transformatie van de industrie</i>	99.998
SIRRIIS Flanders' FOOD AGORIA VZW - BluePoint Brussels	
EUKA vzw	
<i>Drones als hulpmiddel: inzichten in de nieuwe werkprocessen op de bouwwerf</i>	100.000
WTCB - Maatschappelijke Zetel	
WTCB, Directie Onderzoek en Innovatie - Departement Geotechniek, Structuren en Duurzame Ontwikkeling (GSS)	
<i>Circular.Contrete- C²</i>	350.040
C.R.M. vzw - Department Metal Processing	
<i>Cleanscrap – een weg naar geoptimaliseerde valorisatie van ferrogebaseerd schroot</i>	361.293
SIRRIIS CLUSTA VZW	
Belgisch Instituut voor Lastechniek - Onderzoekscentrum	
<i>CORONA: Corrosieweerstand van roestvast stalen lassen na nabehandeling</i>	248.426
Wetenschappelijk en Technisch Centrum van de Belgische Textielnijverheid - Divisie Gent	
<i>RECYCOAT - Recyclage van gecoate materialen</i>	337.849

Catalisti	
<i>Innovatieplan i4.0: route naar een gedigitaliseerde chemische sector in Vlaanderen (DIGICHEM)</i>	99.955
Wetenschappelijk en Technisch Centrum van de Belgische Textielnijverheid - Divisie Gent SIRRIIS, UGent, Campus Kortrijk	
C.R.M. vzw - Department Metal Processing	
<i>INSIDE Metal Additive Manufacturing</i>	354.024
SIRRIIS Belgisch Instituut voor Lastechniek - Maatschappelijke Zetel	
AGORIA VZW	
<i>LIFEBAT - Kansen voor Vlaamse bedrijven in de volledige levenscyclus van de (lithium-ion) batterij</i>	97.994
FBBV VZW	
<i>APPLISURF: Development, characterisation and application of a portfolio of new biosurfactants</i>	499.853
UGent, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen - Vakgroep Biochemische en Microbiële Technologie Thomas More, Campus Geel - Research & ADvice In relation to sUustainable chemistry & Safety (RADIUS) Flamac, a division of SIM BIO BASE EUROPE PILOT PLANT	
Flux 50 VZW	
<i>Smart Energy City</i>	486.990
AGORIA VZW VITO - Energie	
WTCB, Directie Onderzoek en Innovatie - Departement Akoestiek, Energie en Klimaat	
<i>BIM 4.2 – Product-technische databanken en - links als technisch-commerciële drijfveer voor een tweede BIM-(r)evolutie</i>	496.833
Vlaamse Confederatie Bouw SIRRIIS	
Belgisch Instituut voor Lastechniek - Onderzoekscentrum	
<i>WAAM: Wire and Arc Additive Manufacturing</i>	362.582
KU Leuven, Technologiecampus De Nayer Sint-Katelijne-Waver - Technologiecluster Werktuigkundige Industriële Ingenieurstechnieken Katholieke Hogeschool VIVES Zuid - Industriële Wetenschappen en Technologie	
VIL VZW	
<i>Urban Waste Collection</i>	202.078
VITO - Unit Duurzaam Materialenbeheer	
VIL VZW	
<i>Bouwhubs</i>	328.622

WTCB - Proefstation

VIL VZW

Responsive Sustainable Urban Logistics (R!Sult)

495.422

Bijlage 20 - Proeftuinen Industrie 4.0

Aanvrager/Projecttitel/Partners	Steun (€)
Flanders' FOOD <i>Living Lab Industrie 4.0 voor de Agrovoedingssector</i> ILVO	491.574
Flanders Make VZW <i>Smart Maintenance: data analytics optimizing machine uptime</i> IMEC VZW	483.520
IMEC VZW <i>Smart Connectivity: materials, machinery and product flow monitoring</i> Flanders Make VZW	490.008
Flanders Make VZW <i>Smart Factories: Collaboratieve Werkcel 4.0</i> IMEC VZW	478.581
L-SEC VZW <i>Conditioneel en Predictief Onderhoud & Industrial Data Space</i>	499.922
SIRRIS, UGent, Campus Kortrijk <i>Operatorondersteuning</i>	485.400
SIRRIS <i>Digitale servitatie</i>	486.684

Bijlage 21 - Proeftuinen Smart Cities

Aanvrager/Projecttitel/Partners	Steun (€)
IMEC VZW - IDLab-Antwerpen <i>Smart Highway - Slimme Autosnelwegen</i> Flanders Make VZW	1.499.970
IMEC VZW - AA/TC <i>Proactive Flooding Detection</i> Water-link VITO NV Brandweer Zone Antwerpen	498.690
Stad Antwerpen <i>obSErVER : Slimme Verkeersregelaars</i> IMEC - IDLab Gent	499.515
IMEC VZW - AA/TC <i>DENCITY : Onderzoek aan een gekalibreerd fijnmazig city sensing netwerk voor omgevingsparameters.</i> VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ VITO NV IMEC Nederland	497.834
IMEC VZW - IDLab-Antwerpen <i>Concorda</i> Vlaamse Overheid - Dept Mobiliteit en Openbare Werken KU Leuven, Faculteit Ingenieurswetenschappen - Dept Werktuigkunde	1.447.500

Agentschap
Innoveren & Ondernemen
Koning Albert II-laan 35 bus 12
1030 Brussel
www.vlaio.be